

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 4. MARCA 1982

ŠTEVILKA: 9 • LETO: XXXI

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KTO, je kot predhodnik Železarnja začel izhajati 26. januarja 1937. Železarnja izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajst-dnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito oblikoval v rednem zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Jozica Vani. Naslov: Uredništvo Železarnja, SŽ, Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju št. 421/1-72.

ZDRUŽEVANJE DELA IN SREDSTEV ZA RAZVOJ ČRNE METALURGIJE SLOVENIJE V OBDOBJU 1981-1985

V delovnih organizacijah kovinsko-predelovalne industrije in delovnih organizacijah s področja trgovine Slovenije pa tudi ostalih bratskih republik in pokrajin je že nekaj časa v razpravi in sprejemanju samoupravnih sporazumov o združevanju dela in sredstev za razvoj črne metalurgije v slovenskih železarnah v obdobju 1981 do 1985. Gre za združevanje dela in sredstev za posodabljanje obstoječih in pridobivanje novih zmogljivosti za izdelavo elektrojekla, pri čemer je nedvomno eksistenčno zainteresirana kovinsko-predelovalna industrija.

VOLITVE ČLANOV DELEGACIJ POMEMBEN IN ODGOVOREN DOGODEK V RAZVOJU POLITIČNEGA SISTEMA SOCIALISTIČNEGA SAMOUPRAVLJANJA

Prihodnji četrtek, 11. marca, bomo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih volili člane delegacij za delegiranje delegatov v zbor združenega dela skupščine občine in skupščine samoupravnih interesnih skupnosti, v nedeljo, 14. marca, pa bomo kot občani volili člane delegacij v krajevnih skupnostih za delegiranje delegatov v zbor krajevnih skupnosti skupščine občine in samoupravne interesne skupnosti in glasovali o kandidatih za delegate družbenopolitičnega zbora skupščine občine. Volitve so velik, pomemben in odgovoren dogodek v razvoju političnega sistema socialističnega samoupravljanja, v razvoju delegatskega sistema, ki omogoča neposredno vključevanje vseh delovnih ljudi in občanov v opravljanje družbenih zadev, kakor tudi demokratičnega izražanja pravic, svoboščin in interesov vseh ljudi.

Tokrat delovni ljudje in občani, po uveljavitvi ustavnih sprememb februarja 1974, že tretjič volimo člane delegacij, ki predstavljajo delegatski sistem, kot obliko organiziranosti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi oziroma občanov za izvajanje oblasti in upravljanje družbenih zadev na temeljih samoupravljanja. Ravno zaradi izredne pomembnosti volitev članov delegacij pri nas kontinuirano poteka evidentiranje možnih kandidatov za člane delegacij in druge odgovorne družbene in družbenopolitične funkcije in celoletne priprave na volitve. Tako je bilo v jeseniški občini za volitve, ki so pred nami, 6.147 ali 11% več kot leta 1978 evidentiranih možnih kandidatov, od katerih so na temeljnih kandidacijskih konferencah v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih na kandidatne liste uvrstili 4336 evidentiranih možnih kandidatov v 555 delegacijah.

Po osemletnem delovanju delegatskega sistema lahko ugotovimo, da se je kljub nekaterim slabostim, ki so spremljale to obdobje razvoja delegatskega sistema, v procesih družbenega odločanja okrepilo izražanje in usklajevanje temeljnih življenjskih interesov in potreb delavcev, delovnih ljudi in občanov. Slabost, ki jo sicer ne bi mogli posploševati za vse temeljne samoupravne skupnosti, oziroma za vsa okolja, je prav gotovo v nepovezanosti delegacij z okoljem, kjer so bile izvoljene. Pri tem ni bilo prave delovne povezanosti med delegacijami in samoupravnimi organi v temeljnih organizacijah in krajevno samoupravo v krajevnih skupnostih, še manj pa z delavci v združenem delu in občani v krajevnih skupnostih. Zato v skupščini občine in skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti ni bilo čutiti dovolj neposrednega vpliva temeljnih organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti, oziroma delavcev in občanov. Zato so o pomembnih vprašanih gospodarjenja, dela in dohodka delegati razpravljali in odločali brez smernic svojih samoupravnih organizacij in skupnosti.

V predlogu poročila centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije o delovanju Zveze komunistov Slovenije med osmim in devetim kongresom ZKS je rečeno, da je odtrganost delegacij od temeljnih samoupravnih skupnosti pogojena tudi s tem, da v praksi dostikrat pomembne odločitve v razvoju in politiki pripravljajo v izvršilnih in upravnih organih in jih verificirajo v raznih političnih koordinacijah in šele nato prihajajo z njimi pred delegatske skupščine, ki lahko končne predloge, samo še sprejmejo. Kakršnokoli drugačno mnenje ali stališče od tako predložene rešitve je pri predlagateljih naletelo na »obrambne reakcije«, ki so bile včasih tudi zelo daleč od politične kulture, kar je seveda tudi destimulativno vplivalo na aktivnost delegatov. Nepovezanost temeljnih delegacij s svojim okoljem ima torej svoj vzrok tudi v neupoštevanju delegatskega sistema v skupščinah občine in samoupravnih interesnih skupnostih.

K temu vzroku moramo dodati še nezadostno informiranje, preobsežna in težko razumljiva gradiva, prekratek čas za razpravo o gradivih, nepriljubljenost alternativnih rešitev, neustreznih strokovnih, prostorskih in drugih materialnih pogojev za delo delegacij. K vsemu temu bi seveda morali dodati še vprašanje odgovornosti članov delegacij in njihovo ustvarjalno sposobnost.

Ko bomo prihodnji četrtek in nedeljo stopali na volišča, nikakor ne bi smeli pozabiti, da so v našem delegatskem sistemu vir in dejanski nosilec političnega sistema delavci, kmetje, inteligenca in drugi delovni ljudje in občani in da bomo volili člane delegacij, ki bodo lahko le z našo aktivno prisotnostjo dejansko izražali in skupščinah naše interese in potrebe. Volili bomo torej ogrodje našega sistema samoupravne socialistične demokracije.

V ČETRTEK, 11. MARCA, TUDI REFERENDUM O DOPOLNITVAH SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA

V četrtek, 11. marca, se bodo istočasno z volitvami članov delegacij na referendumu delavci proizvodnih in storitvenih TOZD odločali tudi o dopolnitvah samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega prihodka in določanju internih cen. (Nadaljevanje na 2. strani)

Udeležence po tem sporazumu izražajo soglasnost, da bo v črni metalurgiji v okviru SOZD Slovenske železarnje v srednjeročnem obdobju 1981-1985 prvenstvena usmeritev v posodabljanje obstoječih in pridobivanja novih zmogljivosti za izdelavo elektrojekla. Ob tem sporazumu poudarja, da je od usmeritve tehnološkega postopka na pridobivanje jekla na osnovi elektro tehnologije odvisna tudi naravnost železarn na izdelavo kvalitetnih in plemenitih jekal, s čimer je podana osnova za povezovanje črne metalurgije in kovinsko-predelovalne industrije pri skupnem snovanju proizvodnih programov z višjo stopnjo predelave ob zagotovljenih dobavah ustreznih kvalitet jekel. S tem bo omogočena osnova za večjo izvozno usmeritev kovinsko-predelovalne industrije z izdelki višje stopnje predelave in večjo konkurenčno sposobnostjo na tujih trgih.

Glede na navedena izhodišča je SOZD Slovenske železarnje za to srednjeročno obdobje opredelila predvsem naslednje naloge:

- zgraditev ustreznih zmogljivosti za izdelavo elektrojekla, s

(Nadaljevanje na 2. strani)

PROJEKT »JEKLARNA 2« V JESENIŠKI ŽELEZARNI

V železarni Jesenice smo že pred leti načrtovali modernizacijo jeklarne. Načrte, ki smo jih delali v letih 1970 do 1975, smo morali zaradi drugih gradenj odložiti. Ponovno smo začeli s pripravami leta 1978. Tako smo novejši investicijski program za zmogljivost 450.000 ton surovega jekla letno izdelali decembra 1979.

V kasnejših razgovorih v SOZD Slovenske železarnje in v Ljubljanski banki je bil dosežen sporazum za manjši obseg, ki naj bi v glavnem pokrival zamenjavo SM postopka in tako je bila zmogljivost nove jeklarne zmanjšana na 350.000 ton letno. Ker se je količina jekla zmanjšala glede na predvideno količino, je bil večji poudarek dan kvalitetnemu programu.

Proizvodnja jekla se je v zadnjih letih na Jesenicah gibala med 460.000 do 500.000 ton. V letu 1981 smo izdelali 455.869 ton jekla, od tega SM jekla 289.435 ton in 166.434 ton elektro jekla. V jeklarni na Jesenicah še vedno izdelamo 60% vsega jekla iz jeklarn SOZD Slovenske železarnje. Vzroki upadanja proizvodnje v SM jeklarni so jasni. Dotrajane naprave, saj so najsta-

rejše peči v obratovanju že več kot 45 let, novejša pa od 25 do 30 let, dotrajane konstrukcije žerjavnih prog, dotrajani žerjavi in neprimerni tehnološki postopek v SM jeklarni povzročajo, da se iz leta v leto količina izdelanega jekla manjša. Delovni pogoji v martinarni so slabi z mnogo fizičnega dela. V dokaz samo to: za transportno posluževanje martinare se vedno uporabljamo ozkotirne lokomotive. Normalnotirnega prevoza ne moremo uvesti, ker je konstrukcija podesta pred pečjo neprimerna in ker višina in širina hale peči tega ne dopuščata.

V kvalitetnem pogledu s SM jeklom ne moremo doseči bistvenega napredka. Delo z žliandro v peči ne daje kvalitete. Peči so gradene na nivoju terena in zato ni rešeno

(Nadaljevanje na 2. strani)

IZ OSNUTKA RESOLUCIJE DEVETEGA KONGRESA ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE

Le še slab mesec in pol nas loči od pričetka devetega kongresa Zveze komunistov Slovenije, ki bo pričel s svojim delom 15. aprila v Ljubljani. Nemogoče je, da bi v teh šestih tednih v našem glasilu podrobneje spregovorili o obsežnem gradivu, ki je pripravljeno za kongres in ki je v tem času v javni razpravi, poskušali pa bomo v skrajšani obliki predstaviti posamezne dele.

Celotnemu kongresnemu gradivu nedvomno daje osnovni ton uvodni zapis v gradivo: »V času med VIII. in IX. kongresom Zveze komunistov Slovenije sta umrla Josip Broz - Tito in Edvard Kardelj, velika naša revolucija, graditelja socialističnega samoupravljanja in neuvrščene politike. Naše delavsko gibanje, prežeto z ustvarjalnim pri-

spevkom. Tita in Kardelja ter številnih drugih revolucionarjev, je prevzelo odgovornost, da s prizadevanji za osvoboditev dela in človeka v naših razmerah uresniči dediščino, ki jo predstavlja zakladnica misli in del obeh velikih sinov naših narodov in narodnosti. Svojo

(Nadaljevanje na 3. strani)

DELOVNI RAZGOVOR O INFORMIRANJU V SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Pretekli petek, 26. februarja, je bil po dogovoru in vrstnem redu v naši železarni delovni razgovor urednikov glasil in informatorjev delovnih organizacij SOZD Slovenske železarnje, ki sta se ga udeležila tudi predsednik komisije za uresničevanje zakona o združenem delu pri delavskem svetu SOZD Slovenske železarnje Ivan Žagar in vodja splošnega sektorja SOZD Slovenske železarnje Bojan Bevc.

Navzočim, med katerimi so manjkali predstavniki Žižne Celje, Tovila Ljubljane, Plamena Kroke, TOZD Monter Dravograd, poslovnega odbora SOZD SŽ in železarnje Jesenice, je najprej Stanko Čop iz novogradnje naše železarnje predstavil največjo naložbo SOZD Slovenske železarnje in SR Slovenije nasploh - jeklaro 2. Zelo nazorno in argumentirano je utemeljil to eksistenčno pomembno gradnjo na Jesenicah in njen pomen za jeseniško, slovensko in jugoslovansko gospodarstvo.

V razgovoru so informatorje zanimala posamezne podrobnosti, ki pa

za gradnjo niso tako pomembne, kot, na primer, oskrba s surovinami in električno energijo in ne nazadnje z odprtimi naložbami v železarnah Ravne in Store. Na vse to so dobili ustrezne odgovore s pripombo, da skoraj v vseh razpravah izstopa vprašanje surovin in energije, za kar pa obstojijo ustrezne strokovne bilance in izračuni. Pri naložbah v okviru SOZD Slovenske železarnje ne gre za to, da bi moral kdorkoli kaj odstopati, temveč predvsem za ustrezno časovno usklajevanje posameznih naložb, pri čemer ima za-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Ob mednarodnem dnevu žensk - 8. marcu čestitamo vsem sodelavkam v TOZD in delovnih skupnostih naše železarnje in vsem bralkam Železarnja.

ZA 9% PRESEŽEN PROGRAM SKUPNE PROIZVODNJE

Po prvih podatkih, ki jih zbira statistična služba na sektorju za ekonomiko, so v mesecu februarju proizvodne temeljne organizacije združenega dela naše železarnje dosegle 126.082,3 tone skupne proizvodnje, s čimer je družbeni plan presežen za 3,8%, operativni program pa za devet odstotkov. Za prodajo je bilo izdelanih 35.796 ton izdelkov, brez Elektrode Zagreb, kar je 3,5% več, kot je predvideval družbeni načrt in 4,4% več, kot je bilo načrtovano z operativnim programom.

Delavci v TOZD Plavž so izdelali 12.782,8 ton grodlja in za 482,8 ton ali 3,9% presegli družbeni načrt, ki je bil enak operativnemu programu. V TOZD Jeklarina pa so jeklarji izdelali 42.471 ton surovega jekla, s čimer so za 4.221 ton ali 11% presegli družbeni plan, oziroma za 5.971 ton ali 16,4% operativni program.

Januarski in februarski rezultati kažejo, da bodo jeklarji v letu kongresov ponovili uspeh izpred štirih let in dosegli letno proizvodnjo 500.000 ton surovega jekla.

PROJEKT »JEKLARNA 2« V JESENIŠKI ŽELEZARNI

(Nadaljevanje s 1. strani)

odtekanje žlindre. V pogojih strožjih kvaliteten zahtev s SM jeklom ne moremo zadovoljiti naših kupcev.

Ekološka problematika nas sili, da odpravimo zapraševanje delovnih mest, bližnje okolice in mesta Jesenice.

Zaradi emisij prahu iz jeklarne spadajo Jesenice v tretjo skupino onesnaženosti. Gradnja odpravevalnih naprav na SM pečeh ni izvedljiva in ne ekonomična in prav zato se večina jeklar v svetu odloča za spremembo postopka.

Nadaljnji vzrok za modernizacijo je manjša poraba primarne energije. Pri postopku vložek — elektro jeklo se porabi 50 % manj energije kot pri postopku plavž — SM peč. Zato je tudi ta vidik pomemben pri odločitvi za naložbo.

Pred 15 leti smo imeli v Jugoslaviji sedem SM jeklar. Že takrat so se začele nekatere jeklarne modernizirati. Tako so ustavljale SM peč sledenče jeklarne:

Ravne — 1967. leta
Nikič — 1977. leta
Store — 1978. leta

V svetu so nekatere države, proizvajalke jekla, že povsem ukinile SM peč, kot na primer Japonska. ZR Nemčija ima samo še 7 % jekla, izdelanega po SM postopku. Italija, Francija in Španija pa od 1 do 5 %.

Načrtujemo jeklarno za 350.000 ton jekla. Ob tem se največkrat javlja vprašanje, da s temi načrti bistveno ne povečujemo količine. Toda če bo jeklo odšlo na naprave za kontinuirno vlivanje, bo po izkušnjah 7 do 11 % več gotovih izdelkov kakor pri klasičnem vlivanju. Če se ne bi odločili za nadomestitev SM peč, se lahko že v kratkem času zgodi, da izdelava jekla v teh napravah ne bo več mogoča, torej bomo izgubili vseh sedanjih 300.000 ton jekla letno. Valjarne, ki so dimenzionirane na sedanje količine, ne bodo mogle rentabilno obratovati, saj bi ob drugačni odločitvi valjarne dobivale le 40 % potrebne jekla. Z gradnjo jeklarne se tako zagotavlja delo valjarnam in socialna varnost zaposlenim.

Zato je gradnja jeklarne 2 namenjena predvsem zamenjavi dotrajane SM jeklarne. Istočasno bomo lahko izboljšali kvaliteten asortiment izdelanega jekla za nadaljnjo metalurško predelavo pri nas, kar bo koristilo Železarni in predelovalni industriji.

Proizvodni program obsega izdelavo jekel: dinamo, nerjavna, nizkolegirana, mikrolegirana in kvaliteten in plemeniti ogljikova jekla. Ker dinamo jekla izdelujemo edini v državi, pri nerjavnih pa smo po širini trakov v prednosti pred drugimi, je ta program pomemben za razvoj industrije. Prav tako pomembna so ostala navedena jekla, ki jih posebno kovinsko predelovalna industrija v SR Sloveniji najbolj zahteva.

V FEBRUARJU IZVOZILI 6.900 TON IZDELKOV

V mesecu februarju so proizvodne temeljne organizacije naše železarnice izvozile na konvertno področje 6.900 ton izdelkov ali 81 % plansko predvidene količine. Vzroki za nedosežen plan so predvsem zunanje narave, pri čemer so v ospredju omejitve uvoza v posamezne države, kar je terminsko onemogočilo realizacijo posameznih naročil, čeprav so bili izdelki pripravljeni za izvoz. V tem pogledu največji izpad predstavlja že pripravljena EO žica za izvoz v Italijo. Tak primer je bil, vendar v manjši količini, tudi pri debeli pločevini. Nekatera naročila pa so bila zaradi pozno prispelih naročil izvršena šele ob koncu meseca in zato teh naročil ni bilo mogoče odpremiti v februarju (valjarne štekel, hladna valjarne Bela, žičarna). Tako se ocenjuje, da je realizacija naročil za izvoz v februarju v okviru posameznih TOZD potekala sorazmerno dobro in da bodo ostale količine, ki so ostale v skladiščih, odpremljene v prvih dneh marca.

Tudi letos se pojavljajo nekatere težave in ovire pri izvozu na klirinško področje. Predvsem so v ospredju še nekatere nezaključene pogodbe za leto 1982. Občuti se tudi vse manjše povpraševanje v okviru blagovne menjave, v zvezi s tem pa je tudi zožena ponudba polizdelkov, oziroma surovin, ki jih lahko pridobimo z blagovno menjavo.

Osnovna proizvodna naprava so talilniški agregati — dve elektro obločni peči 40/48 MVA moči, premer peči 5,8 m za 80 ton proizvodnje. V napravah za izvenpečno obdelavo jekla (naprave za vakuumsko oksidacijo in ogrevanje ter vpihovanje CaSi) bomo skrajšali postopek v peči in kar je najpomembnejše, dosegli bomo kvaliteto izdelkov. Jeklo bomo vlivali na naprave za kontinuirno vlivanje. V adju-stajnih napravah bomo očistili napake na površinah surovega jekla. Naprave bodo zagotovile mehizirani potek dela, varovanje delovnega in bivalnega okolja ter računalniško vodenje metalurških procesov in odvzema energije.

Jeklarna bo zgrajena v podaljšku valjarn na Beli, na zemljišču, ki je na razpolago v velikosti 150.000 kv. metrov. Glavna zgradba bo imela hale s površino 27.000 kv. metrov. V proizvodnji bo zaposlenih 364 delavcev. V primerjavi s martinarno se bo proizvodnost povečala za 45 %.

Glavne surovine za sedanjo proizvodnjo so: koks, ruda, jekleni odpadki in ferolegure. S prenehanjem obratovanja SM peč se bo spremenila struktura vložka. Za jeklarno 2 bomo poleg jeklenega odpadka iz domačih virov nabavljali iz uvoza letno še 110.000 ton jeklenega odpadka. Pretežni del bomo dobivali na osnovi metalurške menjave z državami SEV, del pa iz konvertibilnega področja. Devizno je uvoz

vložka ugodnejši kot pa uvoz proizvodov jekla, saj je razmerje v ceni 1:5. Jeklarna SOZD Slovenske železarnice že sedaj uporabljajo pred-reducirane pelete, ki jih uvažajo iz držav v razvoju. Peleti so odlični vložni material za izdelavo kvalitativnih jekel, ker ne vsebujejo škodljivih elementov.

Naložba v jeklarno 2 na Jesenicah je prednostna naloga v srednjeročnem razvojnem programu SOZD Slovenske železarnice v obdobju 1981 do 1985. SOZD SZ je tudi sklenila samoupravni sporazum o urejanju odnosov na področju preskrbe električne energije iz omrežja elektro gospodarstva za obdobje 1981—1985 in tako je zagotovljen tudi priključek elektro jeklarne na omrežje pod določenimi pogoji.

Za uvozno opremo jeklarne 2 imamo pripravljeno pogodbo o dobavi opreme z zahodnonemskim proizvajalcem Mannesmann Demag Hüt-tentechnik. Inozemski dobavitelj vključuje v največji meri domače proizvajalce opreme in nudi tudi izvoz njihove opreme v sklopu svojih projektov.

Vsa ta dejstva smo predložili komisiji za oceno investicij v SR Sloveniji, samoupravni interesni skupnosti za ekonomske odnose s tujino in institutu za ekonomsko investicij Ljubljanske banke.

Pričakujemo, da bo dolgo načrtovana investicija ugodno sprejeta.

Sektor novogradenj

ZDRUŽEVANJE DELA IN SREDSTEV...

(Nadaljevanje s 1. strani)

katerimi bi bili ustvarjeni pogoji za nadomestitev sedanje izdelave jekla po SM postopku:

- modernizacijo že obstoječih zmogljivosti proizvodnje elektrojekla z namenom njihovega optimalnejšega izkoriščanja;
- posodobitev valjarniških zmogljivosti v integralnem procesu železarn;
- zagotovitev dela osnovnih surovin in energije na osnovi svoglanj.

Osnovni namen združevanja dela in sredstev med delavci delovnih organizacij SOZD Slovenske železarnice in delavci delovnih organizacij kovinsko-predelovalne industrije in delavci trgovskih delovnih organizacij je zagotoviti ustrezno količino kvaliteten in plemenitih jekel za boljšo in stabilnejšo oskrbo porabnikov — kovinsko-predelovalne industrije. Ta namen in cilje bodo podpisnice dosegale s skupnim poslovanjem, ob udeležbi pri skupnem dohodku in riziku ter tako določale medsebojna razmerja.

Po izgradnji načrtovanih objektov na osnovi združevanja dela in sredstev sporazum navaja, da bo leta 1985 izdelanega 930.000 ton surovega jekla, končne zmogljivosti po letu 1985 pa bodo znašale 1.025.000 ton elektrojekla. Od tega bo predvidoma odpadlo na železarno Jesenice 550.000 ton, železarno Ravne 225.000 ton in železarno Store 220.000 ton. Tudi količina jekla, ki ga bodo železarne zagotavljale tržišču (blagovna proizvodnja), se bo povečala, in sicer od približno 660.000 ton v letu 1980 na 770.000 ton v letu 1985, oziroma na približno 825.000 ton v kasnejših letih.

Na osnovi samoupravnega sporazuma bodo podpisnice združevale delo in sredstva zaradi prestrukturiranja proizvodnje črne metalurgije, ustreznejše, stabilnejše in večje oskrbljenosti kovinsko-predelovalne industrije z izdelki črne metalurgije, doseganja večje produktivnosti dela, zmanjševanja stroškov proizvodnje jekla za izgradnjo oziroma posodobitev naslednjih objektov:

- jeklarna 2 v železarni Jesenice, za katero so skupni naložbeni stroški predvideni v višini dinarjev 9.239.123.000
- rekonstrukcija jeklarne v železarni Store v skupnem naložbenem znesku 1.844.308.000 din.

- modernizacija valjarne v železarni Ravne v skupnem naložbenem znesku 742.500.000 din;
- sovlaganje za zagotovitev osnovnih surovin in energije v skupnem naložbenem znesku 500.000.000 din;
- modernizacija jeklolarne v železarni Ravne v skupnem naložbenem znesku 348.897.000 din.

Skupno naj bi podpisnice v tem srednjeročnem obdobju združevale 12.674.828.000 din. Struktura virov sredstev je po sporazumu naslednja:

- lastna sredstva železarn 26 %
- sovlagatelj (podpisnice sporazuma) 29 %
- domači krediti 30 %
- krediti iz tujine 15 %.

Z izvršitvijo navedenih naložb in prestrukturiranjem naprav za izdelavo jekla bo uresničen tudi končni cilj porabnikov jekla — kovinsko-predelovalne industrije, da si z udeležbo v razvoju črne metalurgije v železarnah zagotovijo ustrezne količine in kvalitete jekla. Na količino dobavljenega jekla pa bodo seveda podpisnice neposredno vplivale z obsegom združevanja sredstev. To se pravi, da bo združevanje dela in sredstev zagotavljalo podpisnicam usklajeno dobavo jekla tako po asortimentu, kakor po obsegu. Po sporazumu so obseg letnih dobav, dinamika in asortiment dobav, višina in obseg združevanja sredstev, uveljavljanje drugih interesov podpisnic predmet usklajenega srednjeročnega plana in letnih planov dobav.

Skratka, s tem sporazumom podpisnice urejajo:

- cilj, namen, pogoje in način združevanja dela in sredstev,
- način ugotavljanja skupnega dohodka,
- osnove in merila, pogoje, način in roke za ugotavljanje deleža pri skupnem dohodku,
- način in roke za vračanje vrednosti združenih sredstev,
- medsebojne obveznosti in odgovornosti,
- obveznosti in odgovornosti v primeru poslovanja z izgubo in ureditev skupnega rizika,
- usklajevanje stališč o skupnih zadevah, skupni organ in njegove pristojnosti,
- način reševanja sporov, pogoje in način prenehanja sporazuma.

Na osnovi te listine so podpisnice sporazumale, da se bo višina sredstev, ki jih združujejo, za vsako od njih določala na podlagi dolgoročnih dogovorov o dobavah, in sicer:

- na osnovi tekočih dobav, dogovorjenih po obsegu in asortimentu, se združuje akumulacija v višini 5 % fakturirane vrednosti realiziranih dobav;
- za nove dobave, ki so rezultat naložb oziroma zgrajenih objektov in rekonstrukcij v okviru programa razvoja črne metalurgije, se združuje sredstva na podlagi posebnega dogovora, s katerim se določi obseg združevanja sredstev in povečane dobave vsaki podpisnici iz realiziranih naložb.

Po istem principu bodo združevale sredstva za razvoj tudi trgovske delovne organizacije — podpisnice tega sporazuma. Podpisnice pa, ki bodo združevale sredstva za nove dobave, ki bodo rezultat naložb, bodo imele prednost pri dobavah tudi po prenehanju veljavnosti tega sporazuma.

To je prvi del samoupravnega sporazuma, o drugem delu, ki opredeljuje osnove in merila, pogoje, načine in roke za ugotavljanje deleža v skupnem dohodku, podpisnicah, obsegu dobav, višini sredstev, dinamiki združevanja in predvidenem deležu posamezne podpisnice v skupnem znesku naložb, pa bomo spregovorili v naslednji številki našega glasila.

Samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za razvoj črne metalurgije na Slovenskem med delavci delovnih organizacij SOZD Slovenske železarnice, delavci delovnih organizacij kovinsko-predelovalne industrije in delavci delovnih organizacij s področja trgovine prav gotovo pomeni velik projekt v razvoju črne metalurgije in pomemben korak v pogledu združevanja dela in sredstev na širšem slovenskem in jugoslovanskem prostoru. O njem pa bi morali že doslej, že v procesu njegovega nastajanja, spregovoriti delavci v delovnih organizacijah SOZD Slovenske železarnice, ne pa samo njihovi delegati v delavskem svetu SOZD SZ in poslovodni organi.

OSMI MAREC — MEDNARODNI PRAZNIK ŽENSK JE TUDI REVOLUCIONARNI DELAVSKI PRAZNIK

Vaako leto se ob osmem marcu poklonimo velikim dejanjem in žrtvam velikih žensk, ki so se kalile v Leninovi šoli, ki so se na drugačen, nov, revolucionaren način lotile ženskih vprašanj. Klara Zetkin, katere ime srečamo ob eleherni proslavi osmega marca, ima za preobrat v boju za ženske pravice največje zasluge. Pravilno je ugotovila, da je vprašanje osvoboditve žensk rodil stroj, ob katerem so bile ženske tista najcenejša delovna sila, ki je kapitalistom pomagala nagrabiti več kapitala.

Bridka je bila pot k samostojnosti, zakaj delavke so še dosti bolj izžemali kakor delavce, pa slabše plačevali. Ni naključje, da se jima je — delavki in delavcu — nakazala ena sama skupna pot in zgodovina praznovanja osmega marca pomeni za vsako deželo zgodovino boja proti izkoriščanju delavskega razreda. Da ne govorijo o Jesenicah, ampak o proletarskih Jesenicah, ni slučaj, ker so tudi jeseniške delavke in delavske žene in dekleta pomembno prispevale v tem boju. Že v letu 1904 najdemo štiri ženske v stavkovnem odboru. Marija Mlakarjeva je bila v zadnjih letih prve svetovne vojne delavska zaupnica, torej je ženska zastopala interese množice jeseniških delavcev, ženska je bila predsednica pripravljalnega odbora za ustanovitev prvega kulturnega društva. Med nami so še tovarišice, ki so skupno s svojimi možmi poslušale marksistična predavanja pri Jeleni in to v tistih letih, ko je bilo treba politično dejavnost skrivati pod plašče igralske skupine, telovadnega društva ali pevskega zbora. Med nami so še tovarišice, ki so v letu 1935 stale noč in dan ob tovarniški ograji in so v stavki, o kateri je govorila vsa takratna Jugoslavija, skoraj teden dni pomagale svojim tovarišim v obratih. Med nami so še tovarišice, ki so se 7. julija 1935 udeležile veličastnega slavlja delavskih društev SVOBODA v Celju, ki je s svojo organiziranostjo pognal strah v kosti vladajočim. Ne smemo prezreti dela slovenskih učiteljic. Na Jesenicah je politično delovala Mara Rupena, ki je v vlogi gospodinjske učiteljice politično organizirala in marksistično izpopolnjevala naše ženske. Revolucionarne Jesenice so politično dobro organizirane pričakale okupacijo.

Osmi marec pomeni tudi zgodovino boja za mir, svobodo in neodvisnost. Ženske Jugoslavije so si to pravico izborile v enakopravnem boju v času NOB. Prav letos mineva štirideset let od organiziranja Antifašistične fronte žensk Jugoslavije. Tovariš Tito je ob ustanovitvi v Bosanskem Petrovcu dejal: »Jugoslovanske ženske, ki so v tem boju s takim premaganjem toliko žrtvovala, ki tako uporno stoje v prvih vrstah narodnoosvobodilnega boja, imajo pravico, da tukaj, danes, enkrat za vselej utrdijo dejstvo, da mora ta boj roditi sadove tudi za ženske narodov Jugoslavije, da nikdar več nihče ne bo mogel iztrgati teh sadov iz njihovih rok! Za tem bo stala naša narodnoosvobodilna vojska in vse ženske, ki so v prvih vrstah velikega boja.«

Izborili smo si pravice za ceno velikih izgub, mučenj, temnic. Tone Čufar je dva dni pred svojo smrtjo pisal staršem: »Živimo v časih, ko morajo biti slovenske matere močne, ko morajo prenesti več, kakor kdajkoli poprej.« Bile so močne in izpisale so si pravice, s kakršnimi se ne more postavljati nobena družba v svetu. Izpisale so si jih, res pa je, da bodo potrebna dolga leta prizadevanj za njihovo uresničitev.

Pri nas, v samoupravni socialistični družbi, so izborne pravice postale dolžnost. Ali smo ženske res pripravljene prevzeti te dolžnosti?

Biti voljen, upravljati, sodelovati pri odločanju, to niso več pravica temveč dolžnost vseh delovnih ljudi. Čez nekaj dni bomo volili, pa bomo kot dvakrat doslej ob volitvah spet ugotovili, da ženske velik del odgovornosti prepuščajo drugim. Kar težko je verjeti, da se ženske, posebno mlajše, premalo spoznaajo na gospodarjenje, na družbenopolitične odnose, na urejanje okolja, na urbanizem... V časih, ko so pravice postale dolžnosti, prispevajo ženske svoj delež za zagotavljanje pogojev za produktivnejše in varnejše delo ter za zdrave, humane, bolj kulturne življenjske in delovne razmere. Na Jesenicah se bomo morali še posebej poglobiti v problem zaposlovanja v njegovem najširšem smislu, saj so le v petih slovenskih občinah pogoji za zaposlovanje žensk tako slabi kot pri nas. Ko naletimo na tako bolečo problematiko, smo si enotni, da ženskih problemov ni, so družbeni.

V ČETRTEK, 11. MARCA, TUDI REFERENDUM O DOPOLNITVAH SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA

(Nadaljevanje s 1. strani)

S sprejemom zakona o združenem delu so bili tudi v naši železarni dani pogoji za uvedbo sprememb sistema pridobivanja celotnega prihodka za temeljne organizacije združenega dela, kakor tudi za delovne skupnosti. V Železarni smo že v letu 1978 na osnovi sprejetega samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega prihodka in določanju internih cen uredili medsebojna razmerja med temeljnimi organizacijami v skladu z zakonom o združenem delu.

Med izvajanjem tega sporazuma smo ugotavljali, da sistem pridobivanja celotnega prihodka za temeljne organizacije storitvenih dejavnosti na principu internih cen ne daje možnosti neposredne povezave poslovne uspešnosti teh temeljnih organizacij s poslovno uspešnostjo osnovnih proizvodnih temeljnih organizacij.

Pohuda za spremembo sistema je prišla prav iz teh temeljnih organizacij, ki so želele uspešnost svoje-ga poslovanja vezati tudi na uspešnost poslovanja temeljnih organizacij in s tem posredno tudi na uspešnost poslovanja delovne organizacije kot celote.

S tako pobudo so bili dani pogoji, da smo se lotili reševanja te problematike. V lanskem letu smo v okviru projekta »nadaljnji razvoj družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov v železarni Jesenice« kot

prioritetno nalogo začeli intenzivno delati na spremembah sistema pridobivanja celotnega prihodka za storitvene temeljne organizacije.

Predlagane spremembe pomenijo korak naprej v poglobljanju dohodkovnih odnosov v železarni Jesenice in v uresničevanju načela, da naj bodo rezultati poslovanja storitvenih temeljnih organizacij odvisni od uspešnosti pri izvajanju planskih nalog tako temeljne organizacije, kot tudi od uspešnosti poslovanja temeljnih organizacij, za katere opravljajo storitve.

S sprejemom predlaganih dopolnitev bomo dokazali, da smo pripravljene podpreti napore, ki jih v Železarni vlagamo v smeri poglobljanja dohodkovnih odnosov.

Ne nazadnje ne smemo pozabiti tudi na to, da je uspešnost poslovanja temeljne organizacije kot osnovne celice zaradi tehnološke povezanosti, ki je v Železarni prisotna, odvisna tudi od uspešnosti poslovanja delovne organizacije kot celote, čemur pa sledijo tudi predlagane spremembe, ki jih v posebnem sestavku tudi objavljamo.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

IZ OSNUTKA RESOLUCIJE DEVETEGA KONGRESA ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

revolucionarno moč sta črpala iz najnaprednejših misli svobodoljubnega delavskega gibanja ter boja naših narodov in narodnosti za svobodo, enakopravnost, mir in socializem. Z vizionarsko sposobnostjo sta oblikovala teoretične in praktične temelje za uspešen boj jugoslovanskih narodov in narodnosti ter delavskega razreda za svobodo, neodvisnost in uveljavitev in razvoj socialističnega samoupravljanja. To nas kot avantgarde delavskega razreda in del organiziranih, naprednih subjektivnih sil političnega sistema socialističnega samoupravljanja zavezuje, da dosledno ustvarjalno in odgovorno poglobljamo in krepimo socialistično samoupravljanje, bratstvo in enotnost narodov in narodnosti, svobodo, samostojnost, trdnost in neodvisnost socialistične samoupravne, federativne in neuvrščene Jugoslavije.

Osnutek resolucije za IX. kongres Zveze komunistov Slovenije konkretno opredeljuje naloge komunistov v naslednjem štiriletnem obdobju, da bi te uvodne misli ustvarjalno in dosledno uresničevali v vsakodnevnem življenju. V prvem delu osnutek zato opredeljuje naloge komunistov in vseh organiziranih socialističnih sil pri nadaljnji temeljiti samoupravni preobrazbi družbenoekonomskih odnosov pri gospodarjenju s sredstvi tekoče in razširjene reprodukcije, kot odločilno aktivnost za celotni razvoj in utrjevanje socialističnega samoupravljanja, večjo učinkovitost in kakovost gospodarjenja. S tako preobrazbo moramo doseči, da bodo ta sredstva upravljali in z njimi gospodarili delavci v združenem delu.

V okvir teh nalog sodi hitrejša uveljavljanje samoupravne sistema na področju oblikovanja, delitve sredstev za osebne dohodke ter njihovega prilaščanja. Vse to bo bistveno prispevalo k učinkovitejšemu gospodarjenju in upravljanju družbenih sredstev, kot osnove za trdnější gospodarski in družbeni razvoj.

To je, poudarja osnutek resolucije, v sedanjih gospodarskih in družbenih razmerah podlaga za celotno družbeno preobrazbo dela delavcev in za oblikovanje in utrjevanje njihovih družbenogospodarskih interesov ter kakovosti njihove delovne, gospodarsko-poslovne in upravljalске dejavnosti, torej podlaga za krepitev vloge delavcev kot družbenih nosilcev zasebnega in skupnega združenega dela in vseh odnosov v družbeni reprodukciji in družbi.

V osnutku resolucije je v nadaljevanju rečeno, da se bodo komunisti zavzemali, da bo osebni dohodek delavca odvisen od zahtevnosti del in nalog, ki jih opravlja, od količine in kakovosti izdelanih izdelkov in storitev ter opravljene dela, od gospodarne uporabe delovnih oziroma proizvodnih sredstev, predmetov dela, reprodukcijskih materialov in energije. Vse to pa mora biti v odvisnosti od rezultatov gospodarjenja z denarnimi in drugimi sredstvi tekoče reprodukcije ter od prispevka delavcev h gospodarjenju s sredstvi za razširjeno reprodukcijo, ki se izražajo v povečani družbeni reprodukciji dela in povečanem dohodku, ne glede na to, kje v družbeni reprodukciji se uporabljajo.

»Pri določanju meril za merjenje in ugotavljanje delavčevega dela,« je navedeno v resoluciji, »je zato nujno dosledneje upoštevati ustvarjalnost pri delu in telesni napor ter težje delovne razmere, ker bomo le tako zagotovili učinkovitejšo izrabo razpoložljivih proizvodnih sredstev in večjo zainteresiranost delavcev za opravljanje del in nalog v neposredni proizvodnji. Tako bomo ustvarili možnosti, da se bodo tudi mladi bolj odločali za izobraževanje za tisto delo v proizvodnji, za katero delavci primanjkuje in da se bodo bolj vztrajno in prizadevno vključevali v ustvarjalno delo.«

Tako usmeritev nedvomno potrjuje tudi primer naše jeklarne, v kateri smo le s spremembo, oziroma uvedbo stimulativnega merila že dosegli nekaj navedenih rezultatov — večjo izrabo proizvodnih sredstev in večjo zainteresiranost delavcev za opravljanje težkih del in nalog na zastarelih tehnoloških napravah.

Odločilnega pomena za uresničevanje politike gospodarske stabilizacije in utrjevanja položaja delavcev v družbeni reprodukciji, med nalogami navaja osnutek resolucije, je korenita družbena preobrazba gospodarske politike. Temeljna usmeritev te politike mora biti krepitev socialističnih samoupravnih in družbenolastniških odnosov in doseganje večje družbene produktivnosti dela ter učinkovitosti gospodarjenja s sredstvi tekoče in razširjene reprodukcije.

Osnutek resolucije nadalje opredeljuje naloge komunistov pri nadaljnjem pospeševanju samoupravnega združevanja dela in sredstev, kar v družbenoekonomski podlagi skupno ustvarjenega dohodka ter svobodne menjave dela v tekoči in

razširjeni reprodukciji delavcev v organizacijah združenega dela zagotavlja trajnejšo delovno, proizvodno, poslovno oziroma interesno povezanost.

Hitrejša in učinkovitejša vključevanje v mednarodno delitev dela, še posebno na podlagi razvitejših in trajnejših oblik proizvodno-tehnične in poslovnega sodelovanja, poudarja osnutek resolucije, je objektivna potreba in dolgoročni interes celotnega združenega dela in pogoji za trden in stabilnejši druž-

benoekonomski razvoj. Izvoz na konvertibilno področje, je podčrtano, je temeljna strateška in razvojna naloga SR Slovenije in SFR Jugoslavije.

V prvem delu osnutek resolucije, ki obravnava naloge zveze komunistov pri nadaljnjem družbenoekonomskem razvoju, so v nadaljevanju opredeljene naloge zveze komunistov na področju zdravstvenega varstva, socialne politike, znanosti, preobrazbe vzgoje in izobraževanja ter nadaljnega razvoja kulturne zavesti in kulturne politike.

S programsko-volilne konference zveze komunistov občine Jesenice (Foto I. Kučina)

DELOVNI RAZGOVOR O INFORMIRANJU V SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

(Nadaljevanje s 1. strani)

radi zastarelosti tehnologije in iztrošenosti naprav jesiške SM jeklarne prednost jesiške jeklarne 2, ki je za nadaljnji razvoj železarstva v tem delu Slovenije eksistenčnega pomena.

Ker se taka in podobna vprašanja pojavljajo tudi med delavci delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne, je bilo na razgovoru dogovorjeno, da bo sektor novogradej pripravi izčrpano in pregledno informacijo o gradnji jesiške jeklarne 2 in jo posredoval uredništvu glasil, oziroma informativnim službam delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne.

V nadaljevanju je tekla razprava o uresničevanju sklepov, ki so jih uredniki glasil in informativnih delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne sprejeli v zvezi z boljšim pretokom informacij med delovnimi organizacijami SOZD in iz SOZD Slovenske železarne v delovne organizacije, ki so jih oblikovali na delovnem razgovoru 17. septembra lanskega leta. Ob tem je vodja splošnega sektorja SOZD Slovenske železarne Bojan Bevc dejal, da v skupnih službah SOZD Slovenske železarne v tem pogledu ni bistvene premika. Sicer ta čas tečejo prizadevanja, da bi s pogodbeno vezanim informativnim izboljšali medsebojno obveščanje, oziroma obveščanje delavcev v delovnih organizacijah o delu skupnih služb SOZD Slovenske železarne, kakor tudi slovensko javnost o stanju in dogajanjih v slovenski črni metalurgiji.

V razgovoru je bilo poudarjeno, da bo potrebno področje samoupravnega informiranja bolj konkretno opredeliti v samoupravnih listinah SOZD Slovenske železarne in zadolžiti delavce skupnih služb, kot vire informacij, za redno obveščanje delavcev v delovnih organizacijah SOZD Slovenske železarne. Pri tem pa ne go samo za sporočila, ki so potrebna delavcem za samoupravno odločanje, temveč tudi za sporočila, ki bi krepila povezanost, solidarnost, soodvisnost in večjo delovno ter dohodkovno povezanost delavcev delovnih organizacij sestavljene organizacije združenega dela Slovenske železarne. Sicer, je bilo rečeno, gre pri informiranju tudi za neko nesorazmerje, kajti izredno veliko papirja trošimo za informiranje, premalo pa je informacij za odločanje.

Enotnega mnenja so bili, da sklepi, ki so jih oblikovali na septembrskem razgovoru, še nadalje ostanejo kot orientacija za izboljšanje stanja na področju informiranja v okviru SOZD Slovenske železarne. Zato takrat sprejete sklepe tudi v celoti citiramo:

— strokovne organizacije na nivoju sestavljene organizacije se obvezujejo, da v obliki rednih mesečnih informacij obveščajo centre za informativno dejavnost oziroma urednike tovarniških glasil o problematiki in dejavnosti na nivoju sestavljene organizacije. Te informacije naj bodo kratke in pripravljene v čimbolj poljudni obliki;

— skupne službe naj vsakih šest mesecev pripravijo poročilo o delu služb;

— poslovna poročila v delovnih organizacijah se v bodoče izmenjujejo sveta in objavljati tudi sprejete sklepe, razen tistih, ki imajo zaupen značaj;

— strokovne službe na nivoju SOZD Slovenske železarne se zadolži, da poiščejo primerne oblike obveščanja širše javnosti prek tiskovnih konferenc in z angažiranjem posameznih novinarjev;

— uredniki tovarniških glasil se morajo v bodoče pogostejše obveščati o delu in problemih. Zato naj bi bila taka srečanja vsaj dvakrat letno;

— proučiti je potrebno možnost posredovanja zapisnikov poslovnega sveta in objavljati tudi sprejete sklepe, razen tistih, ki imajo zaupen značaj.

Zadnji del delovnega razgovora je bil namenjen nalogam glasil in informativnih služb v pripravah na volitve in kongrese zveze komunistov, zveze sindikatov, zveze socialistične mladine in zveze borcev NOV, kakor tudi nalogam pri spremljanju uresničevanja planov in politike gospodarske stabilizacije v delovnih organizacijah sozd Slovenske železarne. O tem je uvodno razmišljanje podal glavni in odgovorni urednik našega Železarja, pri čemer je izhajal iz mnenja, da imajo te naloge informativne službe in uredništva nedvomno že opredeljene, vendar pa bi kazalo izmenjati mnenja, poglede in izkušnje.

Ko je konkretno opredelil vprašanja, o katerih bi v tovarniških glasilih morali prvenstveno pisati, se je zaustavil pri avtorjih tovrstnih sporil, ki bi morala biti dovolj konkretna, primerjalna pa tudi kritična in samokritična. Menil je, da so zasedbe uredništev preskromne, da bi zmogla vse to in zato, je dejal, bi morali za to bolj animirati predstavnik družbenopolitičnih in samoupravnih organov TOZD in delovnih organizacij, strokovne službe in nenazadnje poslovodne organe. Bolj pogumno, je menil, bi morali v tovarniških glasilih izpostaviti tiste naloge, ki so znotraj delovnih organizacij in SOZD Slovenske železarne v odnosu na resolucije zadnjih kongresov zveze sindikatov in zveze komunistov ostale nerešene ali na pol rešene. To so predvsem, je menil, dohodkovni odnosi, združevanje dela in sredstev, zaostajanje družbene zavesti in razvitosti proizvodnih sil in podobno. Vzporedno s tem, je poudaril, pa bi morali predstaviti tudi dosežen napredek delovnih organizacij, SOZD Slovenske železarne, občine in širše družbene skupnosti, ki je bil izredno velik, tudi v razvoju socialistične demokracije, ki se je družbeno potrdila in dokazala.

Delovni razgovor so sklenili z dogovorom, da se zaradi številnih odprtih vprašanj in nalog še enkrat sestanejo v tem polletju, in sicer na sedežu SOZD Slovenske železarne. Sklicatelj jesenskega sestanka pa bo informativna služba oziroma uredništvo Fužinarja iz Raven.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 8. DO 14. MARCA

8. marca, BOŽIDAR BARTELJ, član PO, Jesenice, Titova 3/a, št. 1, tel. 81-453;
9. marca, LADO ŠKETA, vodja TOZD Plavž, Bled, Alpska 1, št. 1, tel. 77-136;
10. marca, FRANC BRELIH, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, Kuriska št. 3, št. 1, tel. 81-612;
11. marca, JANEZ BIČEK, vodja TOZD Jeklarne, Jesenice, Udarne št. 9, št. 1, tel. 83-193;
12. marca, BERTI BRUN, vodja TOZD Jeklovlek, Jesenice, Cesta revolucije št. 3, št. 1, tel. 82-798;
13. marca, VLADIMIR OBLAK, vodja TOZD Strojne delavnice, Jesenice, Titova 1 A, št. 1, tel. 81-727;
14. marca, JOŽE KOŠIR, vodja TOZD Transport, Mojstrana, Triglavska 17, št. 1, tel. 89-022.
Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 7. ure naslednjega dne zjutraj, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 7. do 7. ure naslednjega dne. V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja opažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem tudi poročati naslednjega dne ob 7. uri članu poslovnega odbora tov. Božu Bartelju.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 8. 3.	MARJAN ERMAN	ANTON BURJA, st.
TOREK – 9. 3.	FRANCI NOVAK	IGOR LOGAR
SREDA – 10. 3.	IVAN KAVČIČ	FRANC NOVAK
ČETRTEK – 11. 3.	MITJA KERSNIK	JANEZ ARH
PETEK – 12. 3.	ANTON KAVČIČ	DUŠAN SMID
SOBOTA – 13. 3.	ZDENKO CUND	MARJAN PINTAR
NEDELJA – 14. 3.	STANE MENCINGER	BOGOMIR SVETINA

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 8. do 13. marca bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopolodne: I. obratna ambulanta – dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta – dr. Marija Može-Kovačič.
popoldne: II. obratna ambulanta – dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta – dr. Želimir Cesarec.
V soboto, 13. marca, samo dopoldne: II. obratna ambulanta – dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta – dr. dr. Želimir Cesarec.
Dispanzer za borce: dr. Marija Može-Kovačič.
ZOBNE AMBULANTE:
dopolodne: II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej.
Za borce: v četrtek, 11. marca, popoldne.
III. zobna ambulanta – dr. Bela Gazafi.
Popoldne: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražisar.
V soboto, 13. marca, samo dopoldne: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražisar.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Družbena prehrana z dne 1. 3. 1982 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih, ponovno

OBJAVLJAMO

prosta dela oz. naloge:
referent in skladiščnik za samske domove
šifra 9007 U-3 10. ktg. 1 oseba

POGOJI:

— srednja šola ali VK delavec
— 2 leti delovnih izkušenj

Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni na kadroviski sektor Železarne, z oznako »za TOZD Družbena prehrana«.

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadroviskega sektorja ali pri kadrovikih.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Valjarna bluming-štekel, z dne 24. 2. 1982

OBJAVLJAMO

delovne naloge po dogovoru:

POMOŽNI DELAVEC

šifra 8117 D-1

1 oseba

POGOJI:

Delo je po dogovoru (20 ur na teden), trajanje zaposlitve 6 mesecev. V poštev pridejo upokojeanci, ki so bili redno upokojeni.

Vse informacije v zvezi z delom in višino OD dobite pri kadroviku valjarn.

Rok prijave je 15 dni po objavi na kadroviski sektor, z oznako »za TOZD Valjarna bluming-štekel«.

Po sklepu odbora za delovna razmerja, z dne 25. 2. 1982

OBJAVLJAMO

prosta dela oz. naloge v splošnem sektorju:

»vodja odd. splošne administracije, šifra 5511 U-4, 17. ktg. 1 oseba

POGOJI:

— višja šolska izobrazba upravne, pravne ali organizacijske smeri
— 3 leta delovnih izkušenj

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadroviski sektor Železarne Jesenice, z oznako »za delovno skupnost KSI«.

Posebne prijavnice dobite pri kadrovikih ali v sprejemni pisarni kadroviskega sektorja.

VABILO NA PREDAVANJE

Zveza inženirjev in tehnikov občine Jesenice vabi v sredo, 10. marca, ob 18. uri v spodnje prostore restavracije Kazina na predavanju z naslovom:

TOPLLOTNE ČRPALKE.

Predaval bo Tone Obersnu, direktor zavoda za hladilno tehniko LTH.

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Žičarna

10. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V četrtek, 18. februarja, je bila deseta redna seja odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Žičarna. Na začetku je odbor ugotovil, da so bili sklepi zadnje seje realizirani, razen sklepov, ki imajo dolgoročnejši pomen.

Odbor je potrdil potrebe po novih delavcih: žičar RF suho (7. kategorija) – 3 delavci; žičar RF mokro – 2 delavca (9. kategorija); žičar Vaughen 5/6 – 2 delavca (9. kategorija); žičar Herborn 6 st. – 1 delavec (8. kategorija); žičar Herborn 11 st. – 1 delavec (9. kategorija); žičar Arboga – 1 delavec (9. kategorija); žičar Alma – ata – 1 delavec (10. kategorija); valjavec Deca veliki – 2 delavca (8. kategorija); patentinar – 2 delavca (8. kategorija). Potrdil je tudi razpored dveh na novo sprejetih delavcev, in sicer Stanka Zlatkov in Franca Šereneta za žičar RF suho. Odbor je potrdil tudi nekaj sprememb znotraj TOZD, in sicer: Vladimir Rudolf se premešča s tehtalec polproizvodov na adjuster žice (na lastno željo), Esad Mulalić z žičar HRM 5/6 na žičar Belline, Matevž Rechberger z žičar DD na žičar HRM 5/6, Edvard Lamberger z žičar SD na žičar DD, Milorad Petrović z žičar RF mokro na žičar DD (na lastno željo), Fadil Hodžić z žičar RF suho na žičar TM-3 ter Albin Zemlja na lastno željo iz 1. pocinkovalca proge 2, na 2. pocinkovalec proge 1.

Odbor je ugodil prošnji Borisa Vrtačnika za prestop v TOZD Družbena prehrana. Prestop se izvrši v času dveh mesecev, najkasneje do 9. aprila. Prepis se bo izvedel po preteku tega roka, če bo imenovani uspešno zaključil preizkusno delo v TOZD Družbena prehrana.

Odbor je potrdil povračilo prevoznih stroškov delavcu Jožetu Valentičiču za prevoz od doma do železniške postaje Podbrdo in nazaj in to od 1. januarja 1982 dalje.

Dragomirju Majstoroviču so dovolili prestop v TOZD Jeklarna, če bo ustrezno zamenjava. Ugodili so tudi prestop Zdravki Timarac v TOZD Strojne delavnice s 1. marcem.

Odbor je ugodil tudi prošnji Marjana Pihlerja za redno prekinitev delovnega razmerja, ki se prekine

10. aprila 1982 s tem, da mora poravnati vse obveznosti do TOZD in Železarne.

Ugodno je rešil tudi prošnjo Franca Šereneta za prekinitev delovnega razmerja za 18. februarjem 1982.

Odbor je odobril sedem dni izredno plačanega dopusta Dragu Koblarju, in sicer na prošnjo Zveze invalidov Slovenije. Ostale dneve lahko koristi kot neplačani dopust

ali redni letni dopust; stroške mu refundira Zveza invalidov Slovenije.

Odbor je bil seznanjen s planom koriščenja letnega dopusta po mesecih in z obvestilom invalidske komisije, da zdravljenje delavca Janeza Cerina še ni končano. Ponovni pregled bo imel, če bo potrebno, čez tri mesece. Invalidska komisija je tudi obvestila, da delavec Mladžan Savič nima priznane invalidnosti in lahko opravlja delo patentirarja s polnim delovnim časom.

Ob sklepu seje so potrdili pregled deficitarnih področij del in nalog v TOZD Žičarna in ga predlagali v potrditev DS TOZD Žičarna. Seznanjeni so bili tudi z gibanjem zaposlenih v mesecu januarju in skupno odsotnostjo v TOZD, ki je znašala 18,32 %, v Železarni kot celoti pa le 13,78 %.

A. S.

TOZD Valjarna bluming štekel

10. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V sredo, 24. februarja, je bila 10. redna seja odbora za delovna razmerja pri delavskem svetu TOZD Valjarna bluming-štekel, ki jo je sklicala in vodila predsednica odbora Olga Pervanja.

Po pregledu sklepov predhodne seje, ki ga je članom odbora posredoval vodja TOZD, so ugotovili, da so bili sklepi v celoti realizirani.

V nadaljevanju je kadrovik Valjarni Janez Kramar odboru posredoval kadrovske podatke, iz katere je bilo razvidno, da je bilo v januarju 1982 v staležu 398 delavcev, medtem ko normativ predvideva 462 in plan 408 delavcev. Novosprejetih je bilo šest delavcev in osem obračunanih. V primerjavi z decembrom so se povečali izostanki z dela, zmanjšana pa je bila bolezenska odsotnost.

Člani odbora so potrdili razporeditev petih novosprejetih delavcev in tri interne premestitve. Odbor je obravnaval dve prošnji za ponovni sprejem in jih odklonil. Ugodno je rešil eno prošnjo za prekinitev delovnega razmerja v zakonitem odpovednem roku, štiri prošnje za prenehanje pogodbenega delovnega razmerja že upokojenega delavca. Ugodno je rešil tudi plačano enodnevno odsotnost za Dragana

Mihajlovića za potrebe hokejskega kluba Jesenice.

Obravnavali in sprejeli so samoupravni sporazum o usklajevanju letnih načrtov zaposlovanja v občini za leto 1982. Za podpisnico so imenovali predsednico odbora.

V razpravi so sodelovali vsi prisotni člani.

S. K.

VOLITVE 1982 – BODOČNOST JE V NAŠIH ROKAH

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo prejeli iz petnajstih TOZD ter iz treh delovnih skupnosti izredno veliko število zapisnikov. Organizirani so bili namreč zbori delavcev preko SDS o zaključnem računu za leto 1981, o finančnem delu gospodarskega načrta za letošnje leto ter o osnutku pravilnika o oblikovanju cen proizvodov in storitev. Pripombe, stališča, predloge in mnenja ter odločitve delavcev o teh vprašanih izpisujemo posebej in jih bomo posredovali ustreznim službam, zato se bomo v tem pregledu omejili predvsem na ožjo obratno problematiko.

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, aglomeracija 1 in 2 ter plavž 1, 2, 3 in 4. Obravnavale so vprašanja, ki jih omenjamo uvodoma. SDS aglomeracija 1 in 2 se pritožujeta, da nista prejeli odgovora na vprašanja, zastavljena na skupnem sestanku 6. februarja. Skupini tudi predlagata, da bi bilo potrebno, glede na njihove pogoje in težo dela, premijno oziroma stimulacijsko izenačiti z jeklarno. SDS plavž 1 je bila na sestanku med drugim opozorjena tudi na dosledno spoštovanje varnostnih predpisov v času remonta.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS kamnolom Trebež, ponvično gospodarstvo, SM peči 1, 2, 3 in 4, livna jama 1, 2, 3 in 4, predelava talilniških odpadkov, priprava fero legur, staro železo 1, 2, 3 in 4, elektropeči 1, 2, 3 in 4 ter kontiliv 1 in 2. Razen o zadevah, ki jih omenjamo v uvodu, je razprava tekla tudi o predlogu dopolnil stimulacijskega pravilnika ter o razpisu referenduma o spremembah sporazuma o delitvi osebnih dohodkov. V zvezi s predlogom dopolnil stimulacijskega pravilnika SDS SM peči 1 in 2 ter livna jama 1 in 2 ugotavljajo, da »sicer ni bistveno spremenjen, so pa vanj vgrajeni novi faktorji, kot, na primer, število šarf za kontiliv, kvaliteta izdelava šarf in kvaliteta vlivljanja«. SDS predelava talilniških odpadkov pripominja, da se premije na PTO dosega pod drugimi kriteriji. Pravijo, da je »doseganje premije kljub doseganju potrebne proizvodnje odvisno od dela drugih« in da kljub temu, da dosega potrebno dnevno in mesečno proizvodnjo, jeklarna pa ne, ne dobe premije. Prav tako ne dobe premije v primeru, da jeklarna izpolni plan, PTO pa ne. SDS priprava ferolegur je v zvezi z omenjenim pravilnikom predlagala, da naj se napravi nov cenik za razkladanje fero-legur in pomožnega materiala. SDS staro železo 1 v zvezi s pravilnikom opozarja, da prav oni pripravljajo vložek za SM jeklarno in predlaga, da bi imeli tudi oni polno stimulacijo. Pravijo, da so bili delavci v starem železu zadnje tri mesece veliko prikrajšani pri osebnih dohodkih, pa čeprav se proizvodnja v SM jeklarni pričenja prav pri njih. SDS staro železo v zvezi z isto temo meni, da »ni pravilno, da bi imeli 50 % od martinarne, 50 % pa od elektropeči«. V livni jami je problem že, da peči vlivata s ponvicami na drsno zapiralo, ugotavljata SDS elektropeči 1 in 3. Ker imajo samo eno napravo za odpiranje ponvice, mora ena peč obvezno čakati. Pritožujeta se tudi nad premikati, da povzročajo veliko zastoja v livni jami. Dogaja se namreč, da ne dobe pravočasno voz, ali pa, da le te zastavijo v livno jamo. »Vedno je v ospredju SM«, pravijo, »potem smo pa mi«. Glede stimulacijskega pravilnika pa ti SDS menita, da je 30 % stimulacija na 95 % izpolnitev plana »kar malo nizka« ter, da je cela

stimulacijska lestvica sedaj dosti težje dosegljiva. SDS elektropeči 2 navaja v zvezi s pravilnikom naslednji primer nepravilnega nagajevanja: »v SM oddelku ponvičar za podelano eno in pol ponve v osmih urah dobi 400 do 600 din, v elektroodelku pa za dve celi le 100 do 250 dinarjev«. Opozarjajo tudi, da so vrata v livnišče že dalj časa pokvarjena in da se ne popravijo, čeprav zime še ne bo konec. Nadalje omenjajo, da je pečna posada že celo leto okinjena, da še vedno ni rešeno vprašanje beneficiranega staža mazača vlagalnega stroja, da so okvare 25-tonske žerjave vse prepogoste in da jih vzdrževalci kontiliva vse preveč ležerno odpravljajo, kar povzroča v hali zastoje in nered. SDS kontiliv 1 in 2 v zvezi s stimulacijskim pravilnikom trdita, »da bo šele čez čas mogoče govoriti, ali je sedanji pravilnik dober, ali pa ga bo treba spremeniti«.

Iz TOZD VALJARNA ŽICE smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, ter valjarna žice 1 in 2. Obravnavale so zadeve, ki jih omenjamo v uvodu. SDS valjarna žice 1 je med drugim obravnavala tudi proizvodne rezultate v januarju. V zvezi z njimi ugotavlja, da so bili osebni dohodki v »rekordnem mesecu« slabi ter da njihova TOZD zaostaja pri osebnih dohodkih za ostalimi TOZD v Železarni glede na rast dohodka in sistem dela. Zato naproša delavski svet TOZD, da zahteva od vodstva analizo, ki bi prikazala, kje je mesto njihovih osebnih dohodkov v Železarni in mesto v primerjavi z obrati, ki imajo enak sistem dela. SDS valjarna žice 2 v zvezi s proizvodnimi rezultati v januarju ugotavlja, da ima dobro vzdrževanje, kadrovska zasedenost del in nalog ter pravočasna dobava vložka precejšen vpliv na proizvodne rezultate. Izraža pa tudi svoje nezadovoljstvo, ker po njenem mnenju osebni dohodki pri njih v primerjavi z drugimi v Železarni stagnirajo, kljub spodbudnim delovnim rezultatom.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, hladna valjarna 1, 2 in 3, adjustaza hladne valjarne, skladišče vložka, žarilnica 1, 2, 3 in 4, lužilnica in karisti. Razen nekaterih zadev, ki jih omenjamo v uvodu, so SDS obravnavale še proizvodnjo v januarju ter se seznanile s poravnavo na osnovi zaključnega računa za leto 1981 in z volitvami. Obveščene so bile tudi, da naj pripravijo predloge za podelitev priznanj za vestno, marljivo in aktivno delo v družbenopolitičnih organizacijah. SDS hladna valjarna 3 se v zvezi s poravnano pritožuje, da ni obveščena, kdo je dobil največ in kdo najmanj. Za njihov TOZD znaša višina poravnane 16,3 %. SDS žarilnica 1 med drugim omenja, da se ne strinja s preveliko razliko v osebnih dohodkih med TOZD Jeklarno in ostalimi TOZD v Železarni. Pojasnilo v zvezi z razvrstitvijo TOZD, ki so prejele od 14 do 18 % poravnane, zahteva tudi SDS žarilnica 3. Omenimo naj še, da SDS vodstvo TOZD v zvezi z januarsko proizvodnjo ugotavlja, da je bil plan presežen za 0,72 %, da je bil kvaliteten asortiman zadovoljiv ter da so se tudi v preteklem mesecu pojavljali v glavnem isti problemi kot v preteklem letu (kadri, kvaliteta TVT, zastarelost strojev...).

Iz TOZD ŽIČARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, žičarna I-1, I-2, I-3, II-1, II-2, II-3, patentirnica 1, 2 in 3, pocinkovalnica, votličarna in adjustaza žičarne. Lahko bi rekli, da je bil celoten dnevni red namenjen obravnavanju obratne problematike. SDS so namreč razpravljale o proizvodnji v januarju, obravnavale pa so tudi analizo bolezenske odsotnosti in nesreč pri delu ter analizo delovne discipline. SDS vodstvo TOZD ugotavlja, da v januarju v proizvodnji iz objektivnih vzrokov niso dosegli plana. Velik poudarek je bil dan zlasti vprašanju izvoza. Tega po količini sicer izpolnjujejo, vendar pa hkrati ugotavljajo, da za VAC žico še nimajo naročil. To pa bo pomenilo veliko obremenitev za preostale mesece. V zvezi z analizo bolezenske odsotnosti in nezdgo pri delu je SDS

ŠTIPENDIJE ZA ŠOLSKO LETO 1982-83

SŽ – ŽELEZARNA JESENICE z o. sol. o., Cesta železarjev 8, 64270 JESENICE

razpisuje za šolsko leto 1982/83 naslednje štipendije

VISOKE IN VIŠJE ŠOLE

dipl. inženir metalurgije	VII	8
dipl. inženir strojništva	VII	5
dipl. inženir elektro tehnike	VII	5
dipl. ekonomist	VII	4
dipl. pravnik	VII	1
dipl. org. računalništva	VII	2
ekonomist – računovodska usmeritev	VI	2

NARAVOSLOVNO MATEMATIČNA USMERITEV

– matematični tehnik	V	4

METALURŠKA USMERITEV

– SKR program (pridobivalec kovin, predelovalec kovin, strojni livar in jedrar)	II	89
– SR program – metalurški tehnik	V	15
– livarski modelar	IV	2

KOVINSKO PREDELOVALNA USMERITEV

– SR program (v ŽIC Jesenice) (oblikovalec kovin, preoblikovalec in spajalec kovin, vzdrževalec strojev)	IV	59
– SR program (v šol. centru Škofja Loka) – monter in upravljalet energetskih naprav (vodovodni instalater)		4
– vzdrževalec vozil in strojev (avtomehanik – strojnik)		2

ELEKTRO USMERITEV

– SR program (dislociran oddelk v ŽIC) – električar – energetik	IV	10

GOSTINSKA IN TURISTIČNA USMERITEV

– SR program – kuharstvo		3
– strežba		3

1. Kandidati zaprosijo za štipendijo s prijavo oziroma vlogo – obrazec DZS 8.40.

Osebnih dohodki staršev, navedeni v prijavi ali v posebni prilogi, se morajo izračunati za koledarsko leto 1981; višina otroškega dodatka se posebej označi, sicer se smatra, da ga kandidat ne prejema.

Na odrezku pokojnine (december 1981) je treba označiti, če je bil kdo od staršev zaposlen v železarni Jesenice.

2. Overjene prepise oz. fotokopije zadnjega šolskega spričevala oz. potrdila višješolske ali visokošolske organizacije združenega dela o opravljenih izpitih in potrdila o vpisu v šolo, brez katerih so prijave nepopolne in jih ne moremo obravnavati, kandidati predložijo naknadno.

3. Prijave bo sprejemal kadrovski sektor železarne Jesenice do 31. maja 1982.

sklenila predlagati, da naj bi v pravilnik vnesli tudi posebno stimulacijo za varno delo za delavce. Ugotavljala je tudi, da se je disciplina na splošno poslabšala, v čemer pa se med SDS kažejo velike razlike. Po njihovem prepričanju bi morali vodje SDS več napraviti za izboljšanje discipline. SDS žičarna I-1 je pod razno predlagala, da naj se nabavi varovalna za kavlje na dvigalih, ki pa jih je po montaži seveda treba tudi kontrolirati. SDS žičarna I-2 v zvezi z analizo bolezenske odsotnosti opozarja, da na bolovanja do enega tedna precej vplivajo neurejeni klimatski pogoji v obratu. Na nekaterih delih so delavci precej izpostavljeni prepihu. Obrat še vedno ni ogrevan, čeprav so se vprašanja okrog tega postavljala na sestankih že leta nazaj. Na osnovi tega SDS vprašuje, kako Železarna lahko ogreva precejšen del Jesenic, ne more pa lastnih obratov. Zanima jih tudi, »ali TOZD Žičarna plačuje tudi ogrevanje obrata, ki ga ni«. Na ogrevanje obrata se enkrat opozarjajo pod točko razno: »Vsak kometar je odveč, če mora delavec v obratu delati v bundi.« SDS žičarna I-3 ugotavlja, da je zadnje čase veliko zastojev zaradi okvar, ki se pojavljajo na istih strojih. Vprašujejo, kaj je temu vzrok: ali iztrošenost strojev ali pomanjkljivo popravilo? Najpogostejše se pojavljajo zastoji zaradi okvar na strojih Belini, RF in Herborn. SDS žičarna II-1 ugotavlja v zvezi z analizo poškodb, da se največ poškodb pripeti mlajšim žičarjem, ki še niso prilagojeni delovnemu ritmu, iztrošenim delovnim napravam in pripomočkom. To so predvsem začetna delovna opravila, pri katerih je tudi velika fluktuacija. SDS žičarna II-2 ugotavlja, da so v TOZD glede odsotnosti na vrhu lestvice. Veliko je bolovanja nad 30 dni. Opozarjajo pa tudi na primer Katarine Svetine, ki boluje že od julija 1980, in ga je treba rešiti čimprej. Skupna nadalje opozarja, da je treba primerno rešiti primer delavca, ki odvažal palete s Herborn-Nichol in ESAB strojev. Pri odvozu palet se namreč koluti na paletah toliko raztresejo po paleti, da sam ne more dvigniti koša s palet. Vedno mu mora nekdo pomagati, to so običajno adjusterke. Te se seveda branijo, da to ni njihovo delo. SDS ugotavlja, da dnevno to pomeni 25–30 palet. Zato predlaga, da se temu delavcu povisa kategorija, ali pa se k temu opravilu zaposli še enega delavca. SDS patentirnica 1 omenja, da niso zadovoljni z odgovorom, ki so ga dobili na vprašanje glede malic, kjer se navaja, »da so nezadovoljni le še stalno nezadovoljni posamezniki«. »SDS se najbrž ne more smatrati kot posameznik«, pravijo in dodajajo: »Takih posameznikov pa je verjetno več.« SDS patentirnica 2 pravi, da se sicer strinja, da topla malica na nočni dlini ni potrebna, kljub temu pa želi imeti večjo izbiro salam, sirov in podobnega – vendar ne pakirano. Vprašuje tudi, zakaj na progi C delata samo dva delavca, ko pa na podobnem delu v pocinkovalnici delajo trije delavci. Pravijo, da sta delavca na progi C preobremenjena, delo pa je še posebej težko tudi zato, ker imajo v tem polju samo eno dvigalo. SDS patentirnico 3 zanima, kako je s kategorizacijo. Sedanja po njihovem mnenju gleda na delo, ki ga opravljajo, ni dovolj realna. SDS votličarna opozarja na pomanjkanje karbidnih trdin na jugoslovanskem tržišču. Zato je po njenem mnenju nujno, da se začne varčevati z widia votličami. Ne samo votličarji temveč tudi žičarji. SDS adjustaza žičarne v zvezi s hladno malico predlaga, da bi bila organizirana tako, da bi lahko vsak izbral izdelke po svojem okusu in če bi bil seštevek večji od vrednosti bona, bi ostanek doplačal z denarjem.

S pregledom ostalih zapisnikov bomo nadaljevali prihodnje.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje – Božidar Lakota

PREDSTAVLJAMO VAM NAJBOLJŠE MLADE DELAVCE — SAMOUPRAVLJALCE

Danes predstavljamo enega izmed najboljših mladih delavcev samoupravljalcev iz TOZD Vzdrževanje.

Nedeljko Radženić je bil rojen 9. avgusta 1959 v Gornji Sanici. Po končani osnovni šoli je prišel na Jesenice in nadaljeval šolanje v ŽIC. Učil se je za strojnega mehanika. Leta 1978 se je kot učenec udeležil svoje prve mladinske delovne akcije in prvič prejel za uspešno delo udarniško značko. Od takrat dalje je vsako leto sodeloval na akcijah in vsako leto je bil tudi udarnik.

V TOZD Vzdrževanje, in sicer kot vzdrževalec v jeklarni, je začel delati leta 1979. Že v prvih mesecih dela se je izkazal kot aktiven mladinec in dober tovariš. Njegovi odnosi do sodelavcev in sodelavcev do njega so bili zmeraj dobri.

Trenutno je referent za šport v aktivu ZSMS TOZD Vzdrževanje — jeklarna, član predsedstva centra za mladinske delovne akcije pri občinski konferenci ZSMS, predsednik kluba brigadirjev in traser stalne železarske brigade Železar. Letos je bil predlagan tudi za sprejem v zvezo komunistov. Tudi njemu smo postavili nekaj vprašanj.

Nešo, kakšno delo opravljaš?
V jeklarni delamo v zelo težkih pogojih. Prepričani smo, da različne temperature in podobno, vendar mi je poklic strojnega vzdrževalca všeč in z veseljem opravljam svoje delo. Delam to, za kar sem se tudi izučil.

Kako je sestavljena vaša OO ZSMS in kakšno je povezovanje z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami v TOZD?

RAZPIS ZA NAJLEPŠE UREJENO VOLIŠČE

Predsedstvo koordinacijskega sveta ZSMS Železarne je na svoji drugi seji sprejelo sklep, da tri najlepše urejena volišča na dan volitev 11. marca nagradi.

Volišča bo ocenjevala posebna komisija, ki bo upoštevala naslednje kriterije: prizadevnost, kreativnost, urejenost okolice in estetsko označitev volišč.

Za tri najlepše urejena in okrašena volišča bodo osnovne organizacije prejele za:

- I. mesto 1.500 din.
- II. mesto 1.000 din
- III. mesto 800 din nagrade.

ZK

PRIČETEK AKTIVNOSTI STALNE MDB »ŽELEZAR«

Danes, v četrtek, 4. marca, bo ob 18. uri v prostorih Kazine prva letošnja brigadna konferenca stalne mladinske delovne brigade »Železar«. Na konferenci se bodo dogovorili o nalogah, ki čakajo člane stalne mladinske delovne brigade v letošnjem letu, izvolili pa bodo tudi novo vodstvo brigade, ki bo morala realizirati sprejeti program dela.

Na brigadno konferenco so vabljeni vsi evidentirani mladi brigadirji, prav tako pa tudi ostali, ki imajo željo za takšno aktivnost.

SEJA PREDSEDSTVA OO ZSMS TOZD JEKLOVLEK

V četrtek, 25. februarja, je bila sklicana seja predsedstva osnovne organizacije ZSMS Jeklovlek, katere so se udeležili štirje člani predsedstva osnovne organizacije in predsednik, sekretar in član predsedstva koordinacijskega sveta ZSMS Železarne, zadolženi za to organizacijo.

Iz razgovora je bilo razvidno, da v tej osnovni organizaciji še dalj časa vlada mrtvilo, zato bo potrebno nekaj ukreniti, da se stanje izboljša. Dogovorili so se, da sedanji predsednik osnovne organizacije do 15. marca skliče sestanek osnovne organizacije ZSMS, na katerega se posebej povabi mlade komuniste, vodstvo TOZD, predstavnike ostalih družbenopolitičnih organizacij in predstavnike koordinacijskega sveta ZSMS Železarne. Na tem sestanku naj bi se dogovorili, kako naj bi potekalo delo v bodoče.

Naša osnovna organizacija mladine je zaradi raztresenosti članov po vsej Železarni sestavljena iz aktivov, vodi pa jo predsedstvo osnovne organizacije, obenem pa ima tudi vsak aktiv svoje predsedstvo. Predsedstvo skrbi tudi za povezavo z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami in vodstvi TOZD. Mislim, da je ta povezava dobra, zlasti, ko razpravljamo o skupnih problemih in nalogah.

Kako se mladi vključujejo v aktivno delovanje ZSMS?

Vsaj pri nas se jih največ vključuje z delom na mladinskih delovnih akcijah in z udeležbo na športno-rekreativnem tekmovanju. Nekateri pa delujejo tudi na drugih interesnih področjih.

Kako teče akcija za izbor najboljšega mladega delavca-samoupravljalca; ali je dobro zastavljena?

Akcija poteka brez večjih problemov. Vsak aktiv ima svojo komisijo, ki ocenjuje delo vsakega posameznika.

DELO OO ZSMS TOZD ELEKTRODE V LETU 1981

Osnovna organizacija ZSMS TOZD Elektrode je bila v preteklem obdobju precej aktivna, čeprav smo se srečevali z različnimi težavami: neudeležba mladih na sestankih, pomanjkanje njihove dejanske pripravljenosti za konkretne akcije. Naše delo je še vedno potekalo forumsko, čeprav se nekateri premiki že kažejo. Včasih nas je navdajal občutek, da mladi v naši OO ZSMS nimajo težav, saj so bile razprave na sestankih zelo redke. Ko smo ugotavljali od kod ta nezainteresiranost, smo ugotovili, da se mladi v glavnem srečujejo s socialnimi problemi (stanovanje, zdravstvo), da so nezadovoljni s pogoji življenja (večkrat upravičeno) in zato tudi nezainteresirani za delo v družbenopolitičnih organizacijah. Neudeležba na sestankih je tudi zato, ker nekateri delajo na ključnih delovnih mestih in ne morejo dobiti zamenjave.

Čeprav nismo izpolnili vsega, kar smo si zaželeli v akcijskem programu, smo na nekaterih področjih uspešno delovali. Največ je bilo verjetno narejenega na področju kulture. Izdelali smo več zidnih časopisov, ki so bili tudi zelo kvalitetni. Ob dnevu žensk smo odprli razstavo ročnih del naših sodelavk, ki je trajala deset dni in je bila izredno dobro obiskana. Vključevali smo se v vse akcije koordinacijskega sveta ZSMS Železarne, sodelovali smo na raznih prireditvah, pri sprejemu šafete, urejali smo volišča ipd.

Na področju športa in rekreacije smo naredili zelo malo, saj ni bilo nobene samoiniciativnosti in smo sodelovali le v akcijah, ki jih je organiziral koordinacijski svet ZSMS in OK ZSMS.

Glede idejnopoličnega izpopolnjevanja smo sodelovali na vseh seminarjih in drugih oblikah izobraževanja, ki sta jih organizirala KS ZSMS Železarne in OK ZSMS, samostojnih predavanj nismo imeli. Akcija za izbor najboljšega mladega delavca samoupravljalca je potekala slabo. Ugotavljamo namreč, da je to še vedno samo mladinska akcija, medtem ko druge družbenopolitične organizacije stojijo ob strani. Akcija je sicer zajela vse mlade, sedem smo jih izbrali za najboljše. To so: Bojan

ka in potem najboljša predloga komisiji pri osnovni organizaciji. Ta na osnovi določenih kriterijev predlaga najboljšega za priznanje. V mojem aktivu je to dobro zastavljeno, obenem pa akcija pozitivno vpliva na boljše delo aktivnih mladincev.

Kaj ti priznanje pomeni?
Priznanje mi je dalo spodbudo za nadaljnje delo, obenem pa mi pomeni tudi obvezo, da še naprej aktivno delam, da bi ga še bolj upravičil.

Stanuješ v samskem domu. Kako se počutiš tam?

Stanujem v enem od najboljših domov Železarne, vendar mislim, da bi bilo potrebno posvetiti več pozornosti življenju delavcev v samskih domovih. Pri nas je še kar dobro. V posameznih domovih pa so življenjski pogoji mnogo slabši, kot jih imam jaz. Zraven našega najnovejšega samskega doma je starejši samski dom, ki se ne razlikuje samo po zunanosti in starosti zgradbe, ampak tudi po pogojih življenja. Mislim, da bi konkretno v tem samskem domu pogoje življenja delavcev z manjšimi izboljšavami precej izboljšali. Predvsem pa bi morali uvesti samoupravo stanovalcev. Zapisal: Dragutin G.

Birk, Trifun Ampov, Tatjana Rožanc, Sonja Lasnik, Semsa Beširević, Bogdan Stupar in Marta Zupan. Za najboljšega mladega delavca samoupravljalca smo izbrali Semso Beširevića.

Sodelovali smo tudi na spominskih pohodih, na srečanju borcev in mladine SOZD Slovenske železarne, kjer je naš mladinec Niko Kešina prebral pozdravno pismo.

Informiranje je znotraj OO ZSMS potekalo dobro, medtem ko je zatajilo navzven. Potekalo je preko oglasnih desk, nekaj smo objavili na mladinski strani v Železaru, slabo pa smo o svojem delu obveščali KS ZSMS Železarne in OK ZSMS Jesenice.

Izvedli smo problemsko konferenco, na kateri smo obravnavali stanovanjska vprašanja, samske domove, bolezensko in celotno odsotnost z dela.

Izvedli smo lokalno delovno akcijo v TOZD, medtem ko je bilo šest naših mladincev vključenih v stalno mladinsko brigado »Železar«, ena mladinka pa se je udeležila zvezne mladinske delovne akcije BAR'81.

Z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami smo dokaj dobro sodelovali, vendar pogrešamo skupne akcije. Želimo si, da bi v bodoče delali skupno in ne ločevali probleme na mladinske, sindikalne ali partijske, kot je bilo večkrat do sedaj, saj imamo navsezadnje vsi iste cilje in naloge.

Z vodstvom TOZD smo izredno dobro sodelovali. Vedno smo naleteli na razumevanje. Vodja TOZD je bil vedno prisoten na naših sejah, pomagal pa nam je tudi s konkretnimi predlogi za poprestritev našega dela.

Mladi smo bili vključeni tudi v vse organe samoupravljanja, to je komisije, odbore in podobno. Za skupščinske volitve smo evidentirali 16 mladincev, kar je 21 %.

Vsekakor pa bomo mladi na tem področju morali narediti veliko več, saj vemo, da nam delegatski sistem še vedno ne deluje, kot bi moral.

Na koncu naj povem še, da smo imeli v preteklem mandatu obdobju tri sestanke osnovne organizacije in pet sestankov predsedstva OO ZSMS TOZD Elektrode. Semsa

SEJA PREDSEDSTVA OK ZSMS RADOVLJICA

Zadnja seja predsedstva OK ZSMS Radovljica, ki je bila 24. februarja, je bila posvečena pripravi mladih v občini na XI. kongres ZSMS, predvolilnim postopkom za organe OK ZSMS in nekaterim aktualnim nalogam mladinske organizacije.

Predsedstvo je sprejelo rokovnik in program poteka javne razprave o osnutkih dokumentov za mladinski kongres. Razprava naj bi potekala vzporedno v OO ZSMS in organih OK ZSMS. Na področnih konferencah bodo delegati OO ZSMS obravnavali specifična področja, na posvetu predsednikov in sekretarjev OO ZSMS in na programski konferenci pa naj bi predloge in vsebino javne razprave strnili v celoto. Prav tako je v programu posvet s predstavniki družbenih organizacij in društev in pionirskih odredov v osnovnih šolah. Na njem bomo pregledali vlogo in delo mladih na področju družbenih dejavnosti in še posebej koordinirano skupno delo in možnosti širšega povezovanja pionirske in mladinske organizacije. V programu je tudi skupna akcija OK ZSMS in OK SZDL z namenom, da se OO ZSMS v krajevnih skupnostih bolj vključijo v krajevno samopravo in politično aktivnost znotraj SZDL.

Nosilci in koordinatorji javne razprave bodo člani predsedstva OK

ZSMS Radovljica in delegati za XI. kongres ZSMS, ki bodo izvoljeni na konferenci v sredini meseca.

Informativno-propagandno dejavnost v pripravah na kongres bo zajela več izdaj biltena OK ZSMS, obveščanje prek sredstev javnega obveščanja in v internih glasilih OO ZSMS. Za vodenje javne razprave v vseh sredinah se že pripravljajo krajši komentar s povzetki kongresnih dokumentov, ki bodo zaradi dokaj obsežnega osnutka programske usmeritve kongresa dobrodošel pripomoček mladinskim aktivistom.

Treba je poudariti, da so se predkongresne aktivnosti v občini Radovljica začele že v mesecu novembru z razpravo o spremembah statuta na seminarju za vodstva OO ZSMS, na področnih konferencah in predstavitvi OK ZSMS Radovljica.

Prav gotovo pa bodo vse manifestacije, srečanja in delovne akcije prilagojene za vključevanje čim večjega števila mladih v priprave na kongres, ki ne smejo postati zgolj suhoparno teoriziranje, ampak morajo biti usmerjene v konkretne oblike vključevanja mladinske organizacije v politični sistem, v delegatski in samoupravni sistem, preko katerega naj bi mladi reševali svoje in splošne družbene probleme, ki so v bistvu problemi vsega delavskega razreda. Brane Grohar

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

ŽIVALI — ZNANILCI POTRESOV

AKVARIJSKE BELE RIBE

Bionikarji mislijo rešiti problem napovedovanja potresov na drug način, skupaj z biologi, biofiziki, radiotehniki, specialisti na področju elektronike in s seizmografi. Japonski intilolog Jasuo Suehiro, na primer, meni, da se da napovedovanja naučiti, če pazljivo opazujemo prebivalce oceanskih globin, predvsem pa globinske ribe, ki po njegovih trditvah pravočasno čutijo bližajočo se nesrečo. Svojo trditev podpira s številnimi zgodovinskimi zapisi, izpovedmi očividcev in z verodostojnimi podatki, ki jih je zbiral dolga leta. Na primer, 1923. leta so na plaži v Hajami blizu japonske prestolnice našli napihnjeno brkato polenovko, ki po besedah prebivalcev živi samo v zelo velikih globinah. Čez dva dni je strahoten potres porušil Tokio.

»Seizmologi« niso samo globinske ribe. Japonsko ministrstvo za kmetijstvo priporoča prebivalcem na potresnih območjih, naj gojijo majhno akvarijsko belo ribico. V priporočilu pravi, da ribica nekaj ur pred potresom postane nemirna: začne se metati z enega konca akvarija na drugega. Očitno je sposobna sprejemati že najmanjše tresljaje, zemeljske skorje. Za Japonce so takšne ribice nujno potrebne in po njihovem vedenju vedo, kdaj se bliža podzemeljski vihar.

Potresi niso izolirani pojavi. Brez dvoma so povezani s splošnimi procesi na Zemlji in v njenih globinah. Med takšne pojave štejejo procese nastajanja gora pod vplivom radioaktivnega segrevanja notranjosti planeta. Poleg tega lahko povzročijo potrese tudi jedrske reakcije, ki nastajajo v globinah zemlje. Večina znanstvenikov, ki proučujejo potrese, meni, da se močnejši potresi pripravljajo dolgo, več deset, sto in celo več tisoč let. To je čas, ko se kopiči energija in proces traja vse dotlej, dokler ne preseže trdnostnega praga materiala. Tedaj materija, grobo rečeno, počni in na območju okoli žarišča se začne širiti seizmični valovi — to je potres.

Po vsem sodeč, je znak za potres lahko tudi sprememba količine radona v mineralnih vodah. Azerbejdžanski raziskovalci so odkrili zanimiv pojav: pred podzemnimi potresi se nekoliko poveča radioaktivnost.

Znak za potres je lahko tudi »glas podzemlja«, navaden nizek zvok, ki je za človeka komaj slišen. Prebivalci severnega predmestja Taškenta so pred potresom aprila 1966. leta zlasti v kletih večkrat slišali nenavadno bobnenje.

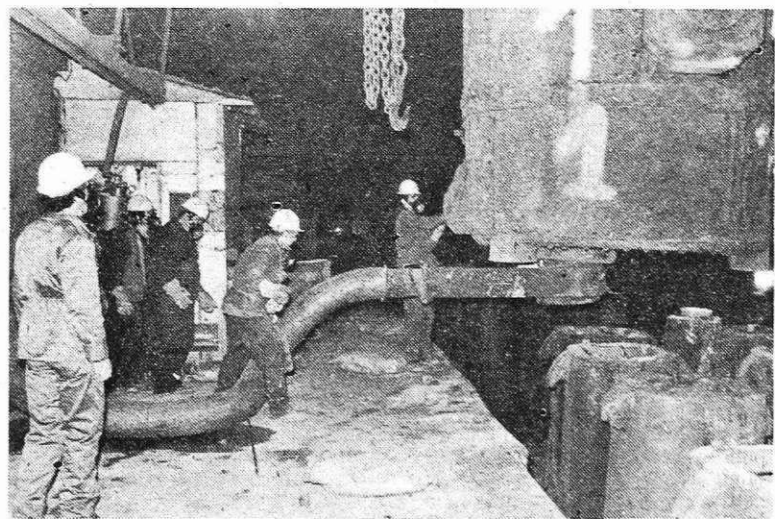
Napovedovanje potresov je zelo zamotano in težavno delo. Seizmologi so poskušali ugotoviti zvezo z Mesečevimi fazami, z menjavanjem letnih časov, z enajstletnimi cikli aktivnosti Sonca, z deževji in vetrovi, vendar niso ugotovili nič pomembnega.

Zakaj se znanstvenikom ni posrečilo rešiti naloge napovedovanja potresov? »Zato, ker je sovražnik, s katerim se morajo spoprijeti seizmologi, skrit pred direktnim vplivom.« Potresi se namreč rojevajo v notranjosti Zemlje, v žariščih, ki so zelo globoko (600 do 700 kilometrov) in docela nedosegljivi pripomočkom sodobne raziskovalne tehnike.

Za napovedovanje potresov bi morali organizirati kar se da natančno spremljanje in zapisovanje nihanja vodne gladine v vodnjakih, spremljanje koncentracije radona v mineralnih vodah in drugo. Ta metoda je draga in naporna, a kljub temu upravičena, če upoštevamo ogromno škodo, ki jo potresi povzročijo človeštvu.

Vse kaže, da so zaenkrat živali najboljši napovedovalci potresov. Pred potresom, ki je leta 1954 porušil Orleansville (Alžirija), so mnoge domače živali zapustile svoja prebivališča in zbežale. Iste leta so opazili podobno obnašanje živali pred potresom v Grčiji. Prebivalci, ki so bili na ta opozorila pozorni, so ostali živi.

(SE NADALJUJE)

Pred vlijanjem svinčevega jekla (Foto I. Kučina)

SESTANEK OO ZSMS ŽIČARNA

V ponedeljek, 22. februarja, je bil sestanek osnovne organizacije ZSMS TOZD Žičarna, ki se ga je udeležilo 21 mladih, prisotni pa so bili tudi vodja proizvodnje TOZD Sašo Piber, predsednik osnovne organizacije Gorenc, sekretar koordinacijskega sveta ZSMS Železarne Zvone Kovačič in predstavnica konference mladih delavcev pri OK ZSMS Jesenice Jerca Cink.

Predsednik osnovne organizacije ZSMS Jovičič je najprej izčrpno poročal o delu osnovne organizacije ZSMS v preteklem obdobju. Glavne ugotovitve so bile, da osnovna organizacija, ki je začela delovati v drugem polletju lani, še ni najbolje zaživela, da so pri delu še pomanjkljivosti, predvsem premalo se v delo vključujejo mladi komunisti, razmoma majhen interes pa je tudi za idejnopolično izobraževanje. Največ so naredili v lokalnih delovnih

akcijah, na katerih redno čistijo žerjave, prav tako pa so se mladi vključili v inovacijska prizadevanja in izvrševanje planskih obveznosti TOZD.

V nadaljevanju so izbrali tudi najboljše mlade delavce-samoupravljalce za mesec januar, in sicer: Ivico Marič, Branka Daljevič in Borisa Vrtačnika v žičarni I; Marjana Jamarja, Bojana Nuždiča v žičarni II ter Staneta Mraka, Iztoka Jovičiča in Bustančiča v adjustaži. Dogovorili so se tudi, da bodo poleg splošnega ocenjevanja najboljših mladih delavcev mesečno ocenjevali tudi delavce, ki bodo najbolj čistili stroje, kar bi pripomoglo k boljšemu vzdrževanju strojev. Zv.

ZMANJŠANJE DRUŽBENE PORABE PRISPEVA H KREPITVI REPRODUKCIJSKE IN AKUMULATIVNE SPOSOBNOSTI GOSPODARSTVA

V prvih devetih mesecih leta 1981 smo za financiranje splošne in skupne porabe porabili 500 milijard dinarjev, kar je za 36,5 odstotka več kot leto prej. Pomembno je dejstvo, da so se sredstva za reprodukcijo v temeljnih organizacijah združenega dela povečala za 50 odstotkov, za akumulacijo pa za 53 odstotkov.

Sredstva za splošne potrebe (proračunska poraba) so naraščala po stopnji 37,1 odstotka, za skupne potrebe pa po stopnji 35,9 odstotka. V primeru, da je izločenih več sredstev za te namene se dosežejo mnogo večji učinki z zmanjšanjem stopnje davkov in prispevkov, ne pa z vračanjem sredstev tistim, ki so jih vplačali. Izplačani osebni dohodki so znašali 384 milijard dinarjev in so bili za 38 odstotkov večji kot v istem obdobju leta 1980.

Delegatov v skupščini SFRJ je zvezni izvršni svet poslal v obravnavo informacijo o oblikovanju sredstev za splošne in skupne potrebe z analizo gibanja osebne in investicijske porabe s stališča akumulativne in reproduktivne sposobnosti gospodarstva v prvih devetih mesecih leta 1981. Gradivo je pripravil zvezni sekretariat za finance.

Ze takoj na začetku informacije je trditelj, da so skupni neplačani prihodki družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti s področja družbenih dejavnosti in socialne varnosti v obdobju devetih mesecev znašali okrog 500 milijard dinarjev, oziroma so bili večji za 36,5 odstotka v primerjavi s istim obdobjem leto prej. Pri tem so sredstva za splošne potrebe naraščala nekoliko hitreje kot sredstva za skupne potrebe, vse skupaj pa je pripeljalo do visoke rasti skupnih prihodkov, ki so nad začrtano politiko za preteklo leto.

Glede sredstev za reprodukcijo v temeljnih organizacijah združenega dela so le-ta znašala v tem obdobju okrog 347 milijard dinarjev oziroma so bila večja za 50 odstotkov v primerjavi s prvimi devetimi meseci leta 1981. Isti primer je s sredstvi za akumulacijo, ki so znašala 198 milijard dinarjev in so se povečala za okrog 53 odstotkov.

Iz podatkov, ki jih je veliko v informaciji je videti, da je bila rast sredstev za splošne in skupne potrebe za 6,3 indeksne točke večja od rasti v letu 1980, za prvo polletje pa za 7 točk večja od rasti v prvem trimesečju preteklega leta. V prvih devetih mesecih se je stopnja rasti povečala za nadaljnje 0,8 indeksne točke.

Dinamika rasti sredstev za splošne potrebe je bila v glavnem pogojena z gibanjem temeljnega prometa davka, sredstva za skupne potrebe pa z gibanjem vplačil prispevkov iz dohodka.

Gibanja v gospodarstvu, za katera je značilna visoka rast cen na drobno za okrog 48 odstotkov, porast trgovskega prometa, povečanje izvoza, dohodkov in mase osebnih dohodkov ter povečanje fizičnega obsega proizvodnje za 5 odstotkov, so imela vpliv na gibanje vplačil prihodkov za financiranje splošnih in skupnih potreb. Pri določanju dovoljenega obsega rasti teh sredstev so izhajali iz predpostavke, da bo njihovo naraščanje precej bolj umirjeno in se je v skladu s tem zmanjševala stopnja davkov in prispevkov v obsegu, ki ne omogoča zmanjševanja porabe v predvidene okvire.

Z druge strani pa so na tem področju številni problemi v financiranju posameznih splošnih in skupnih potreb. Praksa kaže, da kadar je govor o restrikciji sredstev za posamezne uporabnike, je te ukrepe težko sprejeti. Najpogosteje se uporaba le-teh odlaga.

Je tudi precej zahtev za razširitev porabe, je poudarjeno v informaciji, za določanje novih pravic in obveznosti, ki niso v skladu s politiko restrikcije. Z ene strani je težnja za zmanjšanje sredstev za splošne in skupne potrebe, z druge pa vse več predpisov in ukrepov s katerimi je treba zagotoviti dodatna sredstva za nove potrebe kot so: zboljšanje borbene invalidske varstva, zboljšanje standarda študentov in oseb, ki jim je potrebna socialna pomoč, angažiranje sredstev iz proračuna za investicije v gospodarstvu, za blagovne rezerve, za kompenzacije in podobno.

Bistvena značilnost proračunskih izdatkov družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti je visoka stopnja neelastičnosti te porabe. Dosežene standarde v zadovoljevanju potreb je težko zmanjševati.

PRIDNOSTI ZA ZADOVOLJEVANJE DRUŽBENIH POTREB

Prihodki za splošne potrebe se kljub temu, da imajo visoko rast, gibljejo v pričakovanih okvirih iz več razlogov. Predvsem so se v začetku leta povečale stopnje temelj-

nega prometa davka za 57,6 odstotka, pa tudi sam promet v trgovini na drobno je imel visoko rast 40 odstotkov za prvih devet mesecev 1981 v primerjavi s prejšnjim letom. Prav tako je v proračunu federacije predvideno, da bodo prihodki na podlagi prometa davka večji za 55 odstotkov, prispevki republik in pokrajin pa za 66 odstotkov. Ker je v strukturi prihodkov za financiranje teh potreb prometni davek udeležen s 60 odstotki, visoka rast prihodka na tej podlagi pogojuje visoko stopnjo rasti prihodka za splošne družbene potrebe z okrog 37 odstotki. S takšno stopnjo rasti so prihodki za splošne družbene potrebe v letu 1981 naraščali hitreje od prihodkov za skupne potrebe.

Med prihodki za splošne družbene potrebe imajo največjo stopnjo prihodki proračuna federacije oziroma prihodki, za katere po resoluciji o ekonomskem razvoju za leto 1981 ne veljajo omejitve. V tem letu so bile izdane tudi obveznice federacije za potrebe proračuna, v veliki meri pa je bil uporabljen tudi kredit pri Narodni banki Jugoslavije.

Na gibanje sredstev za skupne potrebe (porast 35,9 odstotka) najbolj vplivajo prihodki na podlagi prispevka iz dohodka s stopnjo rasti 70 odstotkov. To je precej nad rastjo dohodka v istem obdobju. Tako visoka rast prihodka na podlagi prispevkov iz dohodka je vplivala tudi na periodične obračune organizacij združenega dela v gospodarstvu in izven njega. Tako se je v gospodarskih organizacijah povečalo izločanje sredstev za financiranje splošnih in skupnih potreb na podlagi davkov in prispevkov iz osebnih dohodkov.

V informaciji je tudi poudarjeno, da so imele vse samoupravne skupnosti, da bi si zagotovile sredstva za zadovoljevanje skupnih potreb, prihodke po stopnji rasti nad 30 odstotkov. Po višini rasti so na prvem mestu prihodki invalidskega pokojninskega zavarovanja, in prihodki skupnosti za zdravstvo, zaposlovanje, socialno in otroško varstvo, ki se gibljejo za 10 odstotkov počasneje od rasti dohodka.

V informaciji so tudi podatki o gibanju sredstev za te potrebe posebej za vsako republiko in pokrajino. Če izrazimo SR Slovenijo, kjer je rast teh sredstev znašala okrog 25 odstotkov, so za vse druge republike in pokrajine značilne visoke stopnje rasti skupnih sredstev za financiranje teh potreb, ki se gibljejo tudi nad 40 odstotkov. Za SR Slovenijo ima najnižjo stopnjo SR Hrvatska (34,6) najvišjo pa SR Makedonija (40,8) in SAP Vojvodina (40,3 odstotka).

Ko so viški prihodkov določeni in izločeni na posebne račune, se jih samo majhno število vrača vplačnikom. Najpogosteje se uporabljajo za namene, za katere ne veljajo izjeme, tako da se prej zberejo v enem mestu. Mnogo večji učinki v razbremenjevanju gospodarstva ter krepitvi njegove akumulativne in reproduktivne sposobnosti se dosežejo z zmanjšanjem stopen davkov in prispevkov, ker tako sredstva ostanejo v gospodarstvu in se ne odtužujejo ter ponovno vračajo vplačnikom.

Ko je govor o prihodkih družbenopolitičnih skupnosti, je značilno, da prihodki na podlagi prometa

praviloma prevladujejo, ker so udeleženi s 60 odstotki, ponekod pa tudi do 88 odstotkov.

OSEBNA PORABA

Za obdobje v devetih mesecih leta 1981 je značilna hitrejša rast izločanja sredstev za akumulacijo in rezerve (indeks 153) od rasti sredstev za osebno porabo (indeks 129), pri čemer je delež teh izločanj v razporejenem čistem dohodku zmanjšan s približno 78 odstotkov v devetih mesecih predhodnega leta na okrog 74 odstotkov v istem obdobju leta 1981. Delež akumulacije in rezerv pa se je povečal z okrog 22 na 25 odstotkov, kar je v skladu s temeljnimi postavkami iz resolucije za leto 1981, je poudarjeno v resoluciji.

V razporejenem dohodku temeljnih organizacij iz gospodarstva so izplačani čisti osebni dohodki znašali 384 milijard dinarjev ali za 38 odstotkov več kot v istem obdobju leta 1980. V primerjavi na rast izločanja za akumulacijo je bila rast počasnejša za 16 indeksnih točk. V istem obdobju so izločanja za ostale udeležence o. delitvi, izven temeljnih organizacij združenega dela, naraščala hitreje (indeks 144) od izločanj za sredstva, ki ostajajo tem organizacijam (indeks 136).

Vendar pa imajo visoko rast pri delitvi dohodka izven teh temeljnih organizacij zlasti izločanja za skupne potrebe - z indeksom 150.

Delež skupne porabe v strukturi razporejenega čistega dohodka se je spremenil zaradi zakonskih sprememb, tako da je prišlo do spremembe deleža v čistem dohodku, ki je v prvih devetih mesecih leta 1980 znašal 10,2 odstotka, v istem obdobju leta 1981 pa 6,6 odstotka.

INVESTICIJSKA PORABA

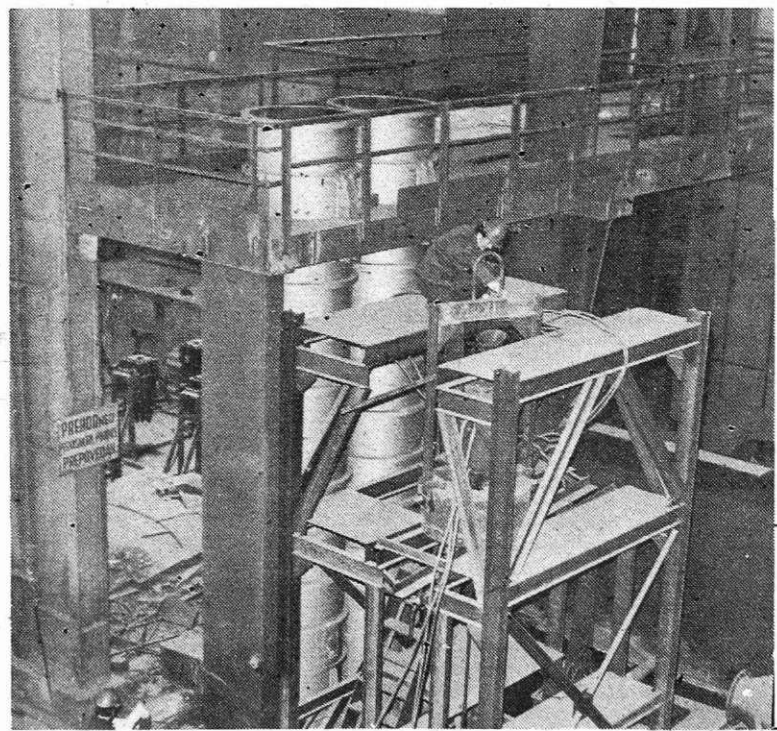
Ko je govor o investicijski porabi, je v informaciji poudarjeno, da se je v strukturi vira financiranja temeljnih organizacij združenega dela pri lastnih sredstvih povečal delež pri skupnih virih financiranja investicijske porabe za 3,1 indeksne točke za devet mesecev 1981 v primerjavi z enakim obdobjem prejšnjega leta, medtem ko so krediti pri bankah v skupnih investicijskih sredstvih zmanjšali svoj delež za 2,3 indeksne točke.

Rast skupne investicijske porabe v tem obdobju je večja za 21 odstotkov, kolikor znaša tudi rast investicij v gospodarstvu.

Sredstva za investicije so v temeljnih organizacijah združenega dela za devet mesecev 1981 večja za 64,9 odstotkov v primerjavi z enakim obdobjem prejšnjega leta. Delež sredstev za investicije pri sredstvih za reprodukcijo teh organizacij se je povečal v devetmesečnem obdobju tega leta, ker so odplačala na dolgoročnih kreditih naraščala počasneje.

Na področju splošnih družbenih in skupnih potreb, osebne in investicijske porabe je zelo decentraliziran sistem odločanja. Zaradi tega je poudarjeno v informaciji, morajo vsi družbeni subjekti strogo spoštovati dogovorjeno enotno politiko na ravni federacije. V tem planskem obdobju prevladuje temeljna opredelitev, da se ustvarijo pogoji za zmanjšanje deleža splošne, skupne in osebne porabe v delitvi ustvarjenega dohodka, da bi ustvarili zadovoljive pogoje za razširjeno reprodukcijo.

(Informator za delegacije in delegate SRS in SFRJ števil. 3/VIII.)

PREGLED DOVOZA BLAGA PO ŽELEZNICI IN PLAČANE STOJNINE V LETU 1981

V lanskem letu smo v naši železnici prejeli 26.999 vagonov ali 862.965 ton različnega blaga po železnici. Za vozovne zamudnine, oziroma stojnine smo plačali 3.450.115,00 din ali 1.294.787,50 din več kot leto poprej, kar je ob upoštevanju podražitev in inflacije manj kot leta 1980. Sicer pa si oglejmo podrobne podatke.

Pregled dovoza blaga po železnici v letu 1981:

Mesec	Število vagonov	ton blaga	plačana vozovna zamudnina (din)
I.	1.592	49.063	295.817,00
II.	1.519	43.054	40.297,00
III.	2.341	76.681	133.893,00
IV.	1.831	54.140	163.701,00
V.	2.177	76.130	175.753,00
VI.	2.090	60.522	197.391,00
VII.	3.373	114.365	309.235,00
VIII.	2.333	75.035	1.068.919,00
IX.	2.305	77.353	46.401,00
X.	2.871	97.734	833.146,00
XI.	1.833	60.081	92.142,00
XII.	2.734	78.807	93.427,00
Skupaj	26.999	862.965	3.450.115,00

Na lanskeletno višino stroškov za vozovno zamudnino (stojnino) je vplivalo več okoliščin. V obrazložitvah v mesečnih poročilih je bilo navedeno: pomanjkanje delavcev, sunkoviti dovozi, pomanjkanje skladiščnega prostora (izvoz TOZD Valjarna debele pločevine), prepočasno obveščanje o prihodu pošilk na Blejsko Dobravo, zamujanje nočnega razkladanja ob večjih dovozih rude in koksa na rudni dvor. Natan-

čne vzroke je težko navesti, ker odgovornost za to ni razmejena. Pri zahtevanju v tem pogledu so se lani septembra sicer začela, niso se pa nadaljevala, ker stroški niso pomembno naraščali. Razmejitev odgovornosti naj bi bila vsekakor enostavna in brez povečevanja stroškov, ker bi drag in kompliciran način razmejevanja lahko finančno več škodil, kot koristil.

PREGLED PLAČANE VOZOVNE ZAMUDNINE (STOJNINE) OD LETA 1977 DO 1981

Mesec	1977	1978	1979	1980	1981
I.	253.823,50	918.665,00	1.431.371,00	434.566,00	295.817,00
II.	155.004,00	1.659.944,00	3.145.689,00	127.479,00	40.297,00
III.	50.639,00	190.039,00	70.059,00	79.893,00	133.893,00
IV.	183.540,50	93.258,00	138.418,00	207.637,00	163.701,00
V.	34.980,50	389.433,00	302.082,00	68.015,00	175.753,00
VI.	125.325,00	238.920,00	439.943,00	53.496,00	197.391,00
VII.	378.963,00	67.577,00	55.683,00	84.266,00	309.235,00
VIII.	279.812,00	85.260,00	129.877,00	216.019,00	1.068.919,00
IX.	622.331,00	112.977,00	80.011,00	250.357,00	46.401,00
X.	307.505,00	179.528,00	145.090,00	233.643,00	833.146,00
XI.	279.444,00	63.294,00	120.463,00	142.526,50	92.142,00
XII.	483.110,00	267.718,00	261.822,00	257.430,00	93.427,00
SKUPAJ	3.154.477,50	4.266.613,00	6.320.508,00	2.155.327,50	3.450.115,00

Iz razpredelnice vidimo, da je bilo v minulih petih letih največ stroškov za plačilo vozovne zamudnine (stojnine) v letu 1979, najmanj pa leta 1980, lani pa nekoliko več kot leta 1977. Glede na stopnjo inflacije in na podražitve lahko rečemo, da je gibanje teh stroškov ugodno, s čimer

pa seveda ne moremo biti zadovoljni, saj so ti zneski penali, ki jih v normalnih pogojih sploh ne bi smelo biti. Zato si moramo v prihodnje z vsemi močmi prizadevati, da se ti stroški čimhitreje zmanjšujejo proti ničli.

B. B.

INFORMATIVNI

PRIDNOST, NOVA KOVAŠKA LINIJA IN LASTNA PAMET

Ze lanskeletno in tudi letošnje povečanje proizvodnje so delavcem temeljne organizacije Kovačnica v železnici Ravne omogočile nove investicije oziroma naprave, ki so jih že uspeli aktivirati.

S poskusno proizvodnjo nove kovaške linije so pričeli v letu 1981. Poskusna proizvodnja pomeni osvajanje predpisane tehnologije in odpravljanje pomanjkljivosti, ki se ob obratovanju pokažejo. Tehnologijo so skupaj z oddelkom za razvoj in proizvodnjo (RPT) v veliki meri osvojili, niso pa odpravili vseh napak in pomanjkljivosti, ki so se pokazale. V letu poskusne proizvodnje so na kovaški liniji skovali 10.200 ton vložka, kar je znatno več, kot so planirali. Z delom na tej liniji so začeli opuščati delo na nekaterih zastarelih parnih kladivih.

Letos hočejo v avtomatski kovačnici izboljšati asortiment izdelkov, tako da bi bil delež visoko legiranih jekel znatno večji kot v letu 1981, ko je potekala poskusna proizvodnja. Seveda je to odvisno predvsem od jeklarne in razpoložljivih ferolegur ter od usposobljenosti naprav za regu-

lirno ohlajanje in možnosti čiščenja ingotov. Koračno peč (hladilni tunel) prenavljajo, zato upajo, da bo začela služiti namenu, kot je bilo predvideno. Radi bi jo celo usposobili za izotermno žarenje, da bi odpravili ozko grlo pri toplotni obdelavi.

Avtomatska kovaška linija bo v veliko pomoč tudi pri izvozu. Posebej so se potrudili, da za nemoteno delo linije ne bi porabili preveč deviz. Zato so začeli zelo drago orodje za kovaški stroj izdelovati doma. To orodje je najmanj enakovredno ali celo boljše kot uvoženo. To je lep uspeh skupnih prizadevanj delavcev železarne Ravne.

V dobi poskusne proizvodnje so uspeli osvojiti tehnologijo do take mere, da je firma GFM (dobavitelj stroja) predlagala, da bi v tem letu (marca ali aprila) izsolali posadko kovaškega stroja: NC programerja, tehnologa-raziskovalca in vzdrževalca za italijansko firmo NUOVA SIAS iz Aoste. To je vsekakor poseben priznanje za delavce kovačnice in njihovo odlično sodelovanje z oddelkom metalurških raziskav iz TOZD RPT pri osvajanju tehnologije. Tako se bodo tudi kovači vključili v stabilizacijska prizadevanja s prispevkom, ki v finančnem smislu (okoli 30.000 dolarjev) ne predstavlja kakšne posebno velike vsote, zato pa naj bolj služi za zgled, da so ravenški železarji sposobni prodajati tudi svoje znanje, ne samo material.

Testiranje naprave za vpihavanje
CaSi v konti livu

(Foto I. Kučina)

(Iz članka Kolomana Vrečiča,
ravnatelja TOZD Kovačnica)

ZA KAKŠNE SPREMEMBE BOMO GLASovali NA REFERENDUMU?

Z izvedbo referenduma, ki ga je delavski svet Železarn razpisal za 11. marec, zaključujemo enoletno obdobje priprav za dopolnitev dohodkovnih odnosov v Železarni na področju storitvenih dejavnosti. V današnjem prispevku objavljamo čisto spremenjen samoupravnega sporazuma O MEDSEBOJNIH RAZMERJIH PRI USTVARJANJU SKUPNEGA PRIHODKA IN DOLOČANJU INTERNIH CEN, o katerih bomo odločali z izjavljanjem na referendumu in ponovno v skrajni obliki (obširne objave v Železarju 21. januarja in 28. januarja 1982) povzemamo razlike med sedanjim ter predlaganim sistemom.

Čistopis dopolnil, ki so se v javni razpravi izoblikovali, sta potrdila tako odbor za uveljavljanje zakona o združenem delu pri delavskem svetu Železarn kot tudi delavski svet Železarn.

Zaradi boljše preglednosti razlik med sedaj veljavnim sporazumom in predlogom smo izbrali način, na osnovi katerega so bili predlogi posredovani delegatom v organih samoupravljanja.

Besedilo naslova poglavij in posameznega člena iz sedanjega sporazuma bo sledilo besedilo sprememb samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega prihodka in določanja internih cen.

VELJAVNI SPORAZUM

III. PRIDOBIVANJE PRIHODKA NA OSNOVI INTERNIH CEN

24. člen

Vse temeljne organizacije, ki v Železarni Jesenice opravljajo storitve, pridobivajo del prihodka na osnovi internih cen, ki jih določajo sporazumno s temeljnimi organizacijami uporabnicami, upoštevajoč trajnejše odnose v gibanju cen in druge pogoje na trgu.

SPREMEMBA

III. PRIDOBIVANJA DOHODKA ZA STORITVE, OPRAVLJENE V DELOVNI ORGANIZACIJI

24. člen

Storitvene temeljne organizacije, ki opravljajo vse vrste vzdrževalnih in transportnih storitev, izdelavo rezervnih delov, oskrbujejo TOZD in delovne skupnosti z energijo, gorivi, vodo in plini, katere deloma ali v celoti same proizvajajo, pridobivajo dohodek iz ustvarjenega celotnega prihodka na osnovi:

- vrednosti opravljenih storitev in proizvodov,
- z udeležbo na skupnem rezultatu poslovanja vseh temeljnih organizacij,
- s prodajo storitev in proizvodov na trgu na osnovi tržnih cen,
- z dotacijo, regresom, premijo, kompenzacijo ali na kakšni drugi podlagi, določeni z zakonom ali samoupravnimi sporazumi, oz. s pogodbo v skladu z zakonom.

VELJAVNI SPORAZUM

25. člen

Višina internih cen se določi s samoupravnim letnim planom. Te cene temeljijo na normativih materialnih stroškov, predpisani amortizaciji ter količini vložene živga in minulega dela, na osnovi istih kriterijev, kot veljajo za temeljne organizacije, udeležence v proizvodnem procesu.

SPREMEMBA

25. člen

Vrednost opravljenih storitev določajo z letnimi plani sporazumno s proizvodnimi temeljnimi organizacijami, upoštevajoč trajnejše odnose v poslovanju in delovne pogoje. Pri tem vrednost opravljenih storitev zajema:

- materialne stroške kot finančni izraz normalnih potroškov, izraženih v normativih, standardih (izhodišče za ugotavljanje stroškov so z letnimi plani postavljeni normativi, ki odražajo objektivno dane pogoje za proizvodnjo oz. opravljeno storitev),
- bruto osebne dohodke neposrednih izvajalcev storitev,
- elemente dohodka neposrednih izvajalcev storitev, ki so zajeti v kalkulacijo cene.

25/a člen

Stroški, ki imajo v storitvenih temeljnih organizacijah (z izjemo TOZD Družbena prehrana) fiksen značaj, zlasti predpisana amortizacija, investicijsko vzdrževanje, zavarovalne premije, stroški zemljišč in zgradb, stroški splošnega upravljanja ter skladišč, in so določeni na enak način kot stroški neposrednih izvajalcev storitev, niso zajeti v ceno storitve, zato jih pokrivajo, zaradi

dejavnosti skupnega pomena, proizvodne TOZD v odvisnosti od svoje dosežene proizvodnje in vrednosti nedovršene proizvodnje v storitvenih TOZD.

25/b člen

Zaradi neposrednega vpliva storitvenih temeljnih organizacij na nemoteno poslovanje proizvodnih temeljnih organizacij in s tem na dosežene rezultate pridobivajo storitvene TOZD (z izjemo TOZD Družbena prehrana) del svojega dohodka tudi z udeležbo na skupnem rezultatu poslovanja, v skladu z vložnim delom in sredstvi po kriteriju za enako vloženo delo in sredstva enak del dohodka v doseženem rezultatu poslovanja.

Iz naslova teh sredstev si storitvene temeljne organizacije zagotavljajo razširitev svoje materialne osnove dela, tisti del dohodkov, ki je odraz uspešnosti poslovanja delovne organizacije, pokrivanje prispevka za delovne skupnosti in druge v ceno nevkalkulirane elemente dohodka, ki so potrebni za kritje osebnih in splošnih potreb.

VELJAVNI SPORAZUM

26. člen

S samoupravnim letnim planom se vsako leto določi obseg vseh predvidenih storitev, ki jih opravljajo storitvene temeljne organizacije. Proizvodne temeljne organizacije potrdijo plan teh storitev v skladu s svojimi potrebami, hkrati s planirano količino pa priznajo tudi višino interne cene planskih storitev. V primeru, da se dokaže, da je bila interna cena dogovorjena na osnovi slabo ali napačno predvidenih stroškov, ki bistveno odstopajo od normalnih, se s temeljnimi organizacijami, podpisnicami tega sporazuma, dogovori za ustrezno spremembo sistema cene.

SPREMEMBA

26. člen

Z letnim planom se vsako leto določi obseg vseh predvidenih storitev, ki jih opravljajo storitvene temeljne organizacije. Proizvodne temeljne organizacije potrdijo plan teh storitev v skladu s svojimi potrebami, hkrati s planirano količino pa priznajo tudi

- višino stroškov, ki imajo v storitvenih TOZD fiksen značaj in jih pokrivajo proizvodne TOZD storitvenim TOZD za njihovo nemoteno opravljanje storitev,
- višino udeležbe na skupnem rezultatu poslovanja.

VELJAVNI SPORAZUM

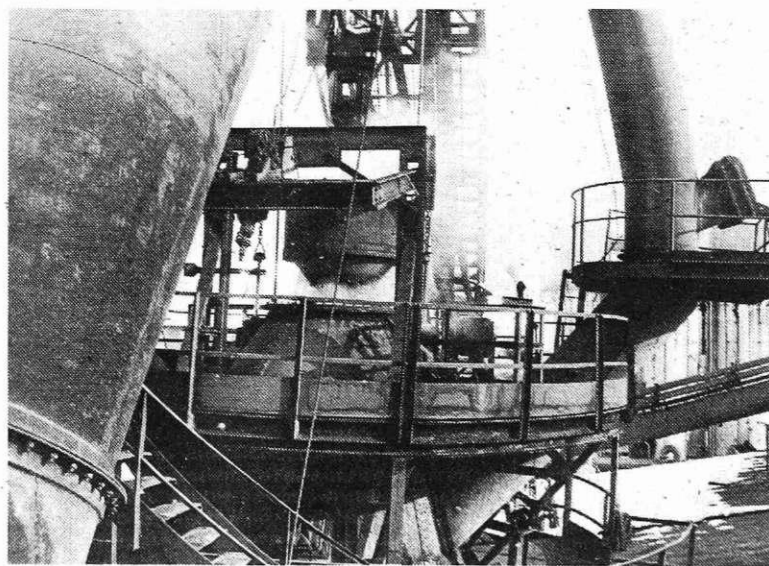
27. člen

Z dokončnim obračunom, ki zajema nihanje tržišča, predvsem glede spremembe nabavnih in prodajnih cen, se priznava storitvenim temeljnim organizacijam dokončna interna cena.

SPREMEMBA

27. člen

V primeru izjemnih dogodkov, oz. bistvenih odstopanj od normalnih, se s proizvodnimi temeljnimi organizacijami storitvene TOZD dogovorijo za ustrezno spremembo višine vrednosti oz. stroškov.

Zakladanje plavža 2 (Foto I. Kučina)

VELJAVNI SPORAZUM

28. člen

Temeljna organizacija Družbena prehrana pridobiva prihodek pri prodaji storitev temeljnim organizacijam, združenim v delovno organizacijo Železarna Jesenice, na osnovi istih kriterijev kot ostale storitvene temeljne organizacije, to je na osnovi dejansko opravljenih storitev, v okviru plansko dogovorjene in sprejete količine in interne cene teh storitev.

SPREMEMBA

28. člen

Temeljna organizacija Družbena prehrana pridobiva dohodek iz ustvarjenega celotnega prihodka na osnovi

- polne vrednosti svojih storitev, ki jih opravlja za vse temeljne organizacije,
- s prodajo storitev na trgu na osnovi tržnih cen,
- z dotacijo, regresom, premijo, kompenzacijo ali na kakšni drugi podlagi, določeni z zakonom ali samoupravnimi sporazumi, oz. s pogodbo v skladu z zakonom.

VELJAVNI SPORAZUM

29. člen

Višina interne cene za posamezne storitve TOZD Družbena prehrana se določi v skladu z višino normativnih materialnih stroškov, predpisano amortizacijo in količino vložene dela. Pri tem je višina interne cene za topli obrok in obratovanje počitniških domov manjša za zneske predvidenih sredstev, dobljenih iz sklada skupne porabe posameznih temeljnih organizacij.

SPREMEMBA

29. člen

Vrednost za posamezne storitve Družbene prehrane se določi v skladu z višino normativnih materialnih stroškov, predpisano amortizacijo in količino vložene dela. Pri tem je višina cene za topli obrok za obratovanje počitniških domov manjša za zneske predvidenih sredstev, dobljenih iz sklada skupne porabe posameznih temeljnih organizacij.

DALJE DO IX. POGLAVJA NESPREMENJENO

IX. PREDHODNE IN KONČNE DOLOČBE

VELJAVNI SPORAZUM

46. člen

Ta samoupravni sporazum je sklenjen, ko ga sprejmejo vse temeljne organizacije in ga podpisajo pooblaščenici predstavnikov temeljnih organizacij, uporablja pa se od 1. 1. 1978 dalje.

Ta sporazum je sklenjen za nedoločen čas.

Temeljna organizacija lahko odstopi od samoupravnega sporazuma z odpovednim rokom enega leta, v kolikor meni, da so s samoupravnim sporazumom prizadeti družbeno-ekonomski odnosi.

Odstop se lahko poda do 30/9 v tekočem letu za naslednje leto.

V primeru odstopa je vsaka od podpisnic dolžna izpolniti vse že sprejete obveznosti iz tega sporazuma.

POOBLAŠČENI PREDSTAVNIKI TEMELJNIH ORGANIZACIJ (v letu 1978)

SPREMEMBA

46. člen

Ta samoupravni sporazum je sklenjen, ko ga sprejmejo vse temeljne organizacije in ga podpisajo po-

Vlivanje jekla (Foto I. Kučina)

blaščeni predstavniki temeljnih organizacij, uporablja pa se od 1. 1. 1982. dalje.

Ta sporazum je sklenjen za nedoločen čas.

Temeljna organizacija lahko odstopi od samoupravnega sporazuma z odpovednim rokom enega leta, v kolikor meni, da so s samoupravnim sporazumom prizadeti družbeno-ekonomski odnosi.

Odstop se lahko poda do 30. septembra za naslednje leto.

V primeru odstopa je vsaka od podpisnic dolžna izpolniti vse že sprejete obveznosti iz tega sporazuma.

VSEBINSKI POMEN SPREMEMB

S spremembami in dopolnili samoupravnega sporazuma bomo dosegli spremembo dohodkovnih odnosov med proizvodnimi in storitvenimi TOZD.

Storitvene TOZD, ki s svojim dobrim delom lahko bistveno vplivajo na povečanje ostanka skupnega prihodka (poenostavljeno povedano - rezultata poslovanja oziroma bruto dobička) Železarn, so po novem vključene v delitev ustvarjenega in ne le planiranega ostanka skupnega prihodka. S tem je odpravljena velika pomanjkljivost sedanjega sistema internih cen, ki je storitvenim TOZD ob planskem dogajanju storitev zagotavljal največ planirani ostanek skupnega dohodka (z izjemo osebnih dohodkov) v neodvisnosti od doseženih poslovnih rezultatov Železarn.

Za proizvodno dejavnost ima predlagani sistem velike prednosti pri preseganju planiranih storitev. V tem primeru bo proizvodna TOZD izvajalcu storitev plačala le tolikšno ceno, ki bo zadoščala za kritje osebnih dohodkov in spremenljivih materialnih stroškov na enoto storitve. Pri preseganju plana storitev posledic izvajalec ne bo dobil tudi planiranega deleža poprečnih fiksnih stroškov in planiranega poprečnega ostanka dohodka. Celo več. Zaradi preseganja plana storitev se bo zmanjšal ostanek skupnega prihodka Železarn in s tem izvajalec delež v skupnem prihodu.

Po drugi strani pa bo izvajalec storitev na boljšem, če bo planirani ostanek skupnega prihodka dosežen tudi pri neizpolnjevanju plana storitev. V tem primeru bo dobil udeležbo v skupnem prihodu in pokritje fiksnih stroškov ne glede na manjkajoči del storitev, ki je v sistemu internih cen slabši rezultat. To pomeni, da bo storitvena TOZD z intenziviranjem dela in izboljšanimi učinki dela, ki se bodo odrazili v zmanjšanem obsegu potrebnih storitev, dobila materialno osnovo za pospeševanje delovnih učinkov zaposlenih.

Z vključitvijo v proizvodno dohodkovno verigo bodo storitvene TOZD v večji meri s svojim poslovnim rezultatom odvisne od poslovnega rezultata proizvodnih TOZD, vendar bodo s strani proizvodnih TOZD deležne materialnega priznanja, da so zanje TOZD posebnega pomena.

To materialno priznanje se bo uresničevalo preko finansiranja vseh stroškov, ki so za obstoj vsake storitvene TOZD neobhodno potrebni s strani proizvodnih TOZD v sorazmerju z doseženo dogovorjeno vrednostjo proizvodnje. V vseh primerih, ko se bo proizvodni TOZD priznalo kritje fiksnih stroškov iz skupnega prihodka pred dokončno razdelitvijo, se bo na isti način in v isti meri krilo izpad fiksnih stroškov storitvenim TOZD iz istega vira.

ZAKLJUČEK

Predlagani sistem je za vse TOZD veliko pravičnejši kot sedajni sistem internih cen storitev. Z njegovo izvedbo bomo v železarni Jesenice vzpostavili trdnjšo osnovo za še bolj enovito in učinkovito delovno organizacijo, v kateri se zavedamo, da drug brez drugega ne moremo obstajati, niti izboljševati svoje osnove na račun drugih. Vsi smo namreč odvisni od uspešnosti prodaje izdelkov, ki jim je osnova jeseniško jeklo.

NA REFERENDUMU TOREJ NE BOMO ODLOČALI O TEHNIKI IZVEDBE SPREMEMB SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA, AMPAK BOMO S SVOJIMI ODLOČITVAMI DOKAZALI, ČE SMO ZA NAPREDNEJŠI SISTEM OD SEDANJEGA.

Pripis: Predlog dopolnitev sporazuma je namreč sestavljen tako, da brez dodatnih sprememb omogoča vsaki TOZD uvedbo stimulativnega nagajevanja, če se le učinek uvedbe stimulacije odrazi na povečanju ostanka skupnega prihodka Železarn in je taka odločitev na ravni Železarn pravilno samoupravno sprejeta.

Železarski globus

ZDA

Mednarodni inštitut za uporabne sistemske analize (IIASA) je pred kratkim izdelal analizo o svetovni preskrbi z energijo v prihodnjih 50 letih. Iz nje je razvidno, da je ta tudi pri podvojenem številu prebivalstva zagotovljena. V prehodnem obdobju do leta 2030 bo izveden prehod s sorazmerno cenene nafte in zemeljskega plina na predelavo oljnih škrljavcev in katranskih peskov. V drugi fazi do konca prihodnjega stoletja bodo mnogo bolj izkoriščali sončno in jedrsko energijo, kakor tudi obnovljive vire energije. Poraba premoga bo z vedno bolj razširjenimi postopki za njegovo utekočinjenje narasla v prihodnjih 50 letih za petkrat. S tem bo njegov delež v svetovni energetski preskrbi narasel s sedanjih 28 % na 34 %. Glavni dobavitelj premoga na svetovnem tržišču bodo z okoli 90 % ZDA. Sovjetska zveza in LR Kitajska. Delež nafte bo padel na 20 %, medtem ko bo zemeljski plin ostal na okoli 17 %. Delež konvencionalne jedrske energije bo do leta 2030 narasel s sedanjega 1 % na 9 %, sončna na 1 %, vendar bo do konca stoletja uporaba te energije hitro naraščala.

VOLILNA SKUPŠČINA ZZB NOV OBČINE JESENICE

»Borci smo neločljivo povezani z našo revolucijo, Titovo potjo in razvojem naše samoupravne socialistične družbe.« To je le ena izmed številnih misli in besed z volilne skupščine ZZB NOV občine Jesenice, ki je bila v soboto, 27. februarja, v sejni sobi jeseniške občinske skupščine.

Ob izredno dobri udeležbi, navzočih je bilo 86 odstotkov delegatov iz krajevnih borčevskih organizacij, so pregledali delo v zadnjem obdobju, v zelo obsežni razpravi pa so se dotaknili številnih aktualnih vprašanj tako znotraj borčevske organizacije, kakor tudi širših problemov.

Uvodno poročilo je prebral predsednik občinskega odbora ZZB NOV Jože Ulčar, ki je med drugim poudaril, da je v vsem tem obdobju občinska borčevska organizacija uresničevala programske usmeritve, uspešno pa se je tudi vključevala v uresničevanje nalog v okviru frontne aktivnosti v socialistični zvezi. Jože Ulčar je opozoril na sedanji težki gospodarski položaj, na zaostreno gospodarsko situacijo ter na številne naloge, ki stojijo pred našo družbo. »Negovanje in razvijanje tradicij NOB je eno najpomembnejših področij našega delovanja, vendar bodo tradicije NOB najbolj blestele takrat, ko bomo uspešno rešili vse pereče in težke naloge, ki so zdaj pred nami,« je v poročilu poudaril Jože Ulčar.

Sledila je razprava, v kateri so številni govorniki še podrobno razčlenili razvejano dejavnost borčevske organizacije v jeseniški občini. Opozorili so tudi na nekaj perečih problemov, med drugim na zdravstveno varstvo borcev v Železarni, na nekatera izkrivljanja resnice pri pisanju dogodkov iz narodnoosvobodilne borbe, obrekovanje in zlonamernih govoric glede odlikovanj, včasih premajhne zavzetosti delegatov v različnih organih, na izstopne borce iz članstva zveze komunistov in še bi lahko naštevali.

V razpravi pa ni manjkalo tudi pobud za še uspešnejše delo organizacije. Tako so se borci zavzeli, da se na Jesenicah v parku na Plavžu postavi centralni spomenik borcem, da se nadaljuje z urejanjem muzeja v Kosovi graščini, da se nadaljuje z zbiranjem podatkov o aktivistih Osvobodilne fronte, da se zamenja več spominskih plošč in da naj bodo različna praznovanja, predvsem različnih jubilejev, usklajena.

Na skupščini so dobro ocenili sodelovanje z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami ter skupščino občine Jesenice. Prav tako je predstavnik borčevske organizacije iz pobratene občine Trbovlje dejal, da je dobro sodelovanje trajna spodbuda za nadaljnje skupno delo. Trboveljski rudarji in jeseniški železarji so bili v naši preteklosti revolucionarno jedro, okrog katerega so se kalili junaški borci in aktivisti.

Na današnji seji so za novega predsednika občinskega odbora Zveze združenih borcev NOV Jesenice ponovno izvolili Jožeta Ulčarja, ki bo tudi delegat na jugoslovanskem kongresu borcev. Za podpredsednika so izvolili Albina Polka, za sekretarja pa Ivka Saksida.

Izvolili so tudi 40-članski občinski odbor.

Ob tej priliki so podelili plakete ob 40-letnici bitke na Stolu ter 20-let-

nici prvega spominskega pohoda na Stol. Plakete so prejeli še živeči borci, udeleženci bitke na Stolu 20. februarja leta 1942: Ivanka Kozar, Franc Konobelj-Slovenko, Ivan Vovk-Zivan, Anton Matoh-Stepsel in Ciril Triler-Ciro.

J. R.

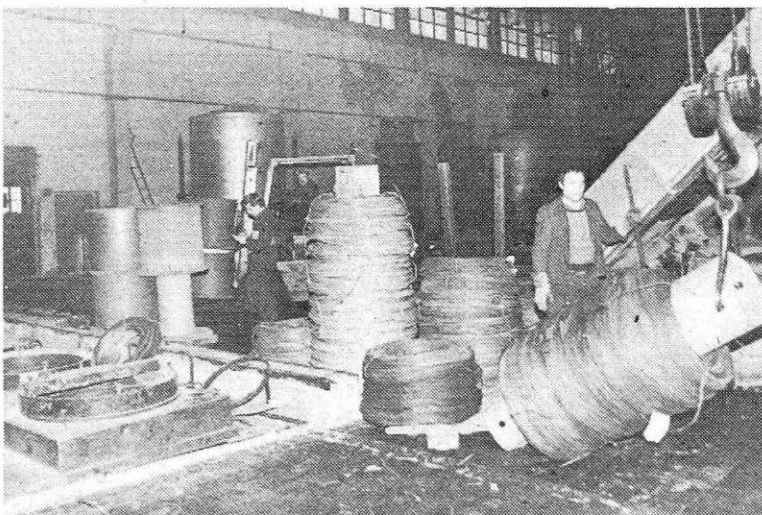
KAJ IN KAKO BOMO VOLILI V ČETRTEK, 11. IN V NEDELJO, 14. MARCA

V četrtek, 11. marca, bomo v organizacijah združenega dela volili delegacije za skupščine družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti, v nedeljo, 14. marca, pa bomo na splošnih volitvah volili delegacije v krajevnih skupnostih ter delegate za družbenopolitični zbor v občini Jesenice in delegate kmetov kooperantov. Volišče bodo odprta praviloma od 7. do 19. ure. Volilni odbor pa v sporazumu z volilno komisijo lahko glasovanje podaljša najdalj od 4. ure zjutraj in do 23. ure zvečer, če ugotovi za to potrebe. Neposredne volitve oziroma glasovanje bo na voliščih v temeljnih organizacijah, delovnih in krajevnih skupnostih, ki ga bodo vodili volilni odbori. Za vsako volišče je določen poseben prostor. Na dan glasovanja je prepovedana vsaka agitacija na volišču. Nihče ne sme priti na volišče z orožjem ali nevarnim orodjem, razen delavci milice, ki pridejo na zahtevo predsednika volilnega odbora.

Vsako glasuje osebno na volišču, na katerem je vpisan v volilni imenik. Volilec, ki pride na volišče, pove svoj priimek in rojstno ime, po potrebi pa tudi svoje prebivališče. Če je potrebno, lahko predsednik ali član volilnega odbora posameznika legitimira ali na drug način ugotovi njegovo istovetnost. Nihče, ki ni vpisan v volilnem imeniku, ne sme glasovati. Če kdo v volilnem imeniku pomotoma ni vpisan, glasuje na podlagi potrdila, o čemer bo vsakega volilca, ki ne bo vpisan v volilni imenik, posebej poučil volilni odbor.

Vsak volilec izpolni glasovnico tako, da obkroži zaporedno številko pred imenom tistega kandidata, za katerega želi glasovati, in sicer za toliko kandidatov, kot je treba izvoliti članov delegacije, vendar samo za tiste kandidate, katerih imena so vpisana na glasovnici. Novih imen na glasovnico ni dovoljeno pripisovati. Tako se glasuje za delegate za skupščino občine in pri odprtih kandidatih listah za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti. Pri volitvah delegacij za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti se glasuje tako, da se obkroži besedi »Glasujem ZA« ali »Glasujem PROTI«. To pomeni, da se glasuje enotno za celo listo s tem, da je v tem primeru mogoče ertati posamezne kandidate. Ta način glasovanja bo uporabljen pri zaprtih kandidatih listah za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti. Z obkrožitvijo besedi »Glasujem ZA« ali besedi »Glasujem PROTI«, se glasuje tudi pri volitvah družbenopolitičnega zbora s tem, da je mogoče posamezne kandidate tudi ertati. Navodila za glasovanje bodo napisana na glasovnici, vsakega pa bo poučil tudi volilni odbor.

Pri tem moramo posebej poudariti, da vsakdo voli in je lahko izvoljen le v eni krajevni skupnosti oziroma v eni TOZD ali delovni skupnosti. Zato v nedeljo, 14. marca, ne bodo volili delegacije skupnosti kmetov kooperantov tisti občani, ki sicer imajo status kmeta, so pa zaposleni in bodo zato volili v TOZD delegacijo za zbor združenega dela.

V žičarni na Jesenicah (Foto I. Kučina)

LISTA KANDIDATOV ZA DELEGATE V DRUŽBENOPOLITIČNEM ZBORU SKUPŠČINE OBČINE JESENICE

Ime in priimek	rojstno leto	poklic	prebivališče
1. Stanislava BIČEK	1938	dietetičarka	Jesenice, C. Tavčarja 4
2. Jelena BLAŽIČ	1928	administrat. delavka	Jesenice, Cesta maršala Tita 75
3. Karel BOHINC	1929	livar	Jesenice, Viktorja Svetina 22
4. Romana BRADIČ	1948	ekonomist	Jesenice, Cesta maršala Tita 22
5. Milan DORNIK	1927	metalurški tehnik	Jesenice, Likovičeva 2
6. Franc GLOBOČNIK	1916	metalurški tehnik	Jesenice, Tomšičeva 62
7. Slavko HUMERCA	1936	administrat. delavec	Jesenice, C. Tavčarja 1 a
8. Janez JAMAR	1944	magister metalurške znanosti	Jesenice, Cesta maršala Tita 1/a
9. Dante JASNIČ	1924	diplomirani ekonomist	Jesenice, Staneta Bokala 10
10. Alojz KALAN	1932	dipl. inženir metalurgije	Jesenice, Cesta maršala Tita 1/a
11. Franjo KRAGOLNIK	1950	strojni tehnik	Jesenice, C. revolucije 1/a
12. Pavla KLINAR	1955	vzgojiteljica	Jesenice, C. na Golico 1
13. Danilo KLINAR	1954	strojni inženir	Zirovnica, Breg 127
14. Franc MERLAK	1926	vzgojitelj	Zirovnica, Breznica 54
15. Slavko PEM	1947	komercialist	Jesenice, Cesta maršala Tita 41
16. Sašo PIBER	1947	strojni inženir	Jesenice, Udrana 10
17. Vera PINTAR	1949	social. delavec	Jesenice, C. Tavčarja 1/a
18. Vitomir PRETNAR	1953	elektro inženir	Jesenice, C. revolucije 3
19. Mirko RABIČ	1945	metalur. tehnik	Mojstrana, Dovoje 65
20. Branko STARE	1930	elektrikar	Zirovnica, Rodine 36
21. Štefan ŠČERBIČ	1928	metalur. delavec	Jesenice, Tomšičeva 84

Kandidatno listo je predložila občinska konferenca SZDL Jesenice.

OSNUTEK STATUTA OBČINE V JAVNI RAZPRAVI (3)

Med pomembnejše določbe novega statuta spadajo tudi določbe o delovanju in pristojnosti zbora skupščine občine in njenih delovnih teles. Ne smemo namreč prezreti, da se vse skupne odločitve v občini sprejemajo na zbora skupščine občine, pri tem pa moramo poudariti potrebo, da mora biti skupščina sposobna hitrega odzivanja in ukrepanja, zlasti kadar gre za reševanje vprašanj, ki jih narekuje neposredna družbena praksa. Seveda bo potrebno uveljaviti možnost za hitre odločitve, ki jih bosta zahtevala naš dinamičen razvoj in protislovja, ki obstajajo v naši družbi. Prav tako je tudi pomembno, da je mogoče vsak sprejeti sklep na pobudo delegatov tudi spremeniti, če se pokaže, da ni dosegel namena, da sprejeta stališča niso v skladu z ustavo, ali da je v škodo že sprejeti politični usmeritvi oziroma v škodo družbeni skupnosti. Razvejanost delegatskega sistema narekuje ustanavljanje stalnih ali začasnih delovnih teles pri skupščini občine, ki pri delu delegatskih zbora ugotavljajo skladnost oziroma različnost interesov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih o predlogih temeljnih rešitev in s tem olajšajo sporazumevanje in usklajevanje v zbora pred končno odločitvijo. Tako je v osnutku uveljavljena sedanja praksa in niso predvidene ustanovitve drugih ali novih delovnih teles pri skupščini občine, temveč povzemamo sedanje.

Za delegatsko odločanje mora pomembno funkcijo pri povezovanju delegacij in delegatov med TOZD in skupnostmi za oblikovanje temeljnih stališč in za oblikovanje predlogov rešitev uveljaviti konferenca delegacij. Za uresničitev tega pa bo morala konferenca delegacij iz dosedanjih skoraj izključno formalnih oblik povezovanja, namenjenih delegiranju skupnega delegata, prerasti v učinkovite oblike družbene konzultacije med TOZD. Kajti statut ne prinaša drugačnega števila delegatskih mest v zboru združenega dela in jasno predvideva povezovanje več TOZD v konferenco delegacij za eno delegatsko mesto.

Zaradi uveljavitve zbora združenega dela kot enega od pomembnih dejavnikov, ki mora z iskanjem skupnih interesov v skupščinskih odločitvah spodbujati proces integracije družbenega dela v socialistično samoupravno združeno delo, je za izvedbo teh nalog ustrezneje opredeljen način in vsebina dela zbora združenega dela v tem osnutku statuta. Ustava namreč daje zboru združenega dela posebno vlogo, ko določa, da odločitev o izločitvi dela dohodka za skupne in splošne družbene potrebe ter o namenu in obsegu sredstev za te potrebe ne more biti sprejeta, če je ne sprejme zbor združenega dela. Ta specifična vloga zbora pri dosedanjem delu v praktičnem izvajanju ni bila jasno izražena. Zato je v osnutku bolj poudarjen pomen in odgovornost zbora združenega dela, kadar gre za odločanje o izločanju dohodka. Poleg tega je opredeljena tudi funkcija zbora združenega dela kot pobudnika in usklajevalca samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja o vprašanjih skupnega pomena za organizacijo združenega dela.

Za zbor krajevnih skupnosti so jasneje opredeljena nekatera vsebinska razmerja v postopku usklajevanja, sporazumevanja in dogovarjanja pri oblikovanju odločitev, ki so pomembna za delovne ljudi in občane v krajevni skupnosti.

O delu in pristojnosti družbenopolitičnega zbora so bile v statutu opredeljene nove določbe. Namreč ob pripravi osnutka statuta je bil temeljito proučen sedanji način sprejemanja odločitev v tem zboru, ki se bistveno ni razlikoval od postopkov v zboru združenega dela in zboru krajevnih skupnosti. Zato osnutek izhaja iz ugotovitve, da je osnovni pogoj, da družbenopolitični zbor o določeni zadevi sploh odloča, usklajenost stališč družbenopolitičnih organizacij glede bistvenih elementov obravnavane zadeve. Namreč, odločanje v družbenopolitičnem zboru ne more dopuščati preglašovanja delegatov posamezne družbenopolitične organizacije, zlasti kadar gre za odločilna sistemska vprašanja in vprašanja razvojne politike, medtem ko se bistvene razlike v stališčih morajo ponovno proučiti v posamezni družbenopolitični organizaciji ali v občinski konferenci SZDL.

Glede enakopravnega odločanja skupščin samoupravnih interesnih skupnosti s področja družbenih dejavnosti z zbora skupščine, vsebuje osnutek statuta besedilo, ki se razlikuje od dosedanjega predvsem v tem, da opredeljuje način skupnega odločanja in pristojnost posameznih zbora. Pri tem pa bo moral pomembno mesto imeti program dela zbora, v katerem bo predvi-

deno, katere odločitve (odloke, sklepe, stališča in druge splošne akte) bo posamezna skupščina samoupravne interesne skupnosti sprejemala enakopravno z zbora skupščine občine Jesenice.

Določbe poglavja o varstvu ustavnosti in zakonitosti so v osnutku statuta doživele večje spremembe, ki so posledica nove zakonodaje, ki ureja to področje. Osnutek statuta je nastal v času po sprejemu nove ustave SFRJ, ustav socialističnih republik in ustavnih amandmajev, torej v času, ko je bilo potrebno določbe statuta uskladiti s številnimi novimi zakoni, s katerimi so bila uresničena ustavna načela našega političnega sistema socialističnega samoupravljanja o svobodnih, pravicah in dolžnostih človeka in občana, o uresničevanju samoupravljanja, o odločanju delovnih ljudi pri uresničevanju oblasti itd.

Na področju varstva ustavnosti in zakonitosti torej ni prišlo samo do usklajevanja prejšnjih zakonov z ustavo, temveč so novi zakoni ustanavljali tudi nove oblike varstva ustavnosti in zakonitosti, zlasti z uvajanjem samoupravnih sodišč, družbenih pravobranilcev samoupravljanja itd. V izpopolnjenem sistemu socialističnega samoupravljanja so se spremenile tudi pravice in dolžnosti organov, ki zagotavljajo njegovo uresničevanje. V ta namen je bilo potrebno na novo razmejiti delovna področja med nekaterimi organi, zlasti tam, kjer je prišlo do temeljitih sprememb. Organiziranost teh organov je bilo potrebno prilagoditi, da bi čim bolj ustrezali svojim nalogam – približati človeku in občanu varstvo njegovih pravic in svobod, obenem pa s popolnejšim nadzorstvom in varstvom družbene lastnine in samoupravljanja ščitili njihove interese.

Reorganizacija pravosodnega sistema v SR Sloveniji, izvršena na podlagi nove ustave SRS, ni prinesla samo razdelitve delovnega območja med redna in samoupravna sodišča, temveč je zagotovila, da temeljna sodišča rešujejo vse, tudi družbeno pomembnejše zadeve, katerih reševanje je bilo prej v pristojnosti okrožnega sodišča, torej izven okolja, v katerem so se pojavile. Reorganizacija je človeku in občanu omogočila, da v mejah svojih zakonitih predpisov poveri reševanje svojih sporov samoupravnim sodiščem, torej sodiščem združenega dela, arbitražam, razsodiščem in poravnalnim svetom. Družbena kontrola nad izvrševanjem pravic se je z uvedbo družbenih pravobranilcev samoupravljanja povečala. Naloge družbenega pravobranilca samoupravljanja so tesno povezane z dolžnostmi in pravicami delovnih ljudi, saj je njegova prvenstvena naloga uresničevanje družbenega varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine.

Varstvo ustavnosti in zakonitosti v občini uresničujejo redna in samoupravna sodišča, skupščina občine in njeni organi, organizacije združenega dela ter druge samoupravne organizacije in skupnosti, javno tožilstvo, družbeni pravobranilec samoupravljanja, javno pravobranilstvo, postaja milice, organizacija javne varnosti, organ za postopek o prekrških ter drugi nosilci samoupravnih, javnih in drugih družbenih funkcij.

Čeprav je ustanavljanje, organiziranost in delokrog nosilcev varstva ustavnosti in zakonitosti dokaj natančno določen z zakoni in drugimi predpisi, pa statut ureja sodelovanje vseh teh organov v okviru občine. Ureja družbeno nadzorstvo, ki ga izvaja skupščina občine v sodelovanju z organi upravljanja in samoupravne delavske kontrole v organizacijah, združenega dela, drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter določa začasne ukrepe, s katerimi skupščina občine varuje samoupravne odnose in družbene interese.

Nadalje ureja sodelovanje rednih in samoupravnih sodišč, javnega tožilstva, občinskega družbenega pravobranilca samoupravljanja, javnega pravobranilca, kot zastopnika občine, organa za postopek o prekrških in postaje milice. Vsi ti imajo poleg svojih konkretnih nalog, zaradi katerih so ustanovljeni in katere so določene s predpisi, tudi skupne naloge, da spremljajo družbene pojave in odnose, da dajejo skupščini občine predloge in jo o svojih opažanjih obveščajo v smislu uresničevanja enotne naloge – preprečevanja družbi nevarnih in škodljivih pojavov ter utrjevanja zakonitosti, družbene odgovornosti in družbene morale.

11. in 14. marca, izbiramo, odločamo, izražamo zaupanje

Železarski globus

ZRN

Težave, ki jih ima danes zahodno-nemška železarska industrija, narekujejo določeno prestrukturiranje. Eden izmed zadnjih tovrstnih ukrepov je namen dveh velikih železarskih družb Krupp Stahl AG iz Bochuma in Estel-Hoesch AG iz Dortmund, da se združita v eno družbo, za katero je zaenkrat predvideno skupno ime »Ruhrstahl AG«. Za dokončno izvedbo te združitve bo sicer še treba odstraniti nekaj ovir, vendar je ena izmed glavnih prednosti izredno dobro dopolnjevanje v proizvodnem programu. S tem bo omogočeno boljše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti. Količina izdelanega surovega jekla naj bi se po združitvi gibala okoli deset milij. ton letno. Pri izvedbi te združitve računata obe družbi tudi na subvencijo iz državne blagajne.

Prekalili so se v razrednih bojih pred vojno, vedeli so, da brez žrtve ni zmage. Nedvomno je bila vmes tudi velika vojaška neizkušnost, ki je hotela porazom in žrtvam. Toda bojevniška zagnanost je vodila ljudi vedno znova navajala k oživiljanju razbitih organizacij in partizanskih enot. Pri tem so razmeroma kmalu spoznali, da bo vojna trajala dlje, kot so mislili spočetka.

Hitlerjevimi okupacijskimi oblastmi je šlo tudi za mobilizacijo gorenjskih fantov in mož. Teh je bilo po nemških cenitvah tedaj na Gorenjskem kar okoli 11.000. Mlajših šest letnikov, ki naj bi jih najprej upoklicali, pa je bilo okoli 7200. Da bi to dosegli, so na vsak način hoteli Gorenjsko pomiriti in jo proglasiti za sestavni del Hitlerjevega rajha. Zato je bila na koncu 1942 in v začetku 1943 leta za obe strani, za okupatorjevo in partizansko, poglavna naloga prav mobilizacija.

Toda na območju Kokrškega odreda je tedaj ostala le še peščica borcev, medtem ko je bila glavina priključena 4. operativni coni — Stajerski. Odtod tudi slabosti pri partizanski mobilizaciji in takrat tudi tako kritizirana odsejnost. Jedro starih partizanskih borcev je bilo prešibko, sovražnikovo nasilje pa prehudo, da bi partizanska mobilizacija mogla bolje potekati. Saj je tedaj šlo že za vprašanje obstanka partizanov na Gorenjskem, ki pa so se vendarle obdržali.

Kakšno vlogo je v tem težavnem obdobju tudi odigrala partijska organizacija.

Predvsem je prež svojih članov delovala pri snovanju novih in pri obnavljanju razbitih partizanskih čet, bataljonov in odreda. Vsi poveljniški kadri so bili komunisti, zato so tudi vodili vse akcije odreda.

Ni bilo naloge ali dogodka, pri katerih člani partije ne bi bili sodelovali. Načrtovali so delo, bili so nosilci številnih pobud, po opravljenih dejanjih pa so nekompromisno analizirali vse, kar je bilo storjenega. Neprizanesljiva tovariška kritika pa tudi samokritika sta bili svojevrsna in uspešna sola. Tak način delovanja je razčiščeval in urejal razne občasne skajane odnose, vnašal tovarištvo, odpravljal krizna umahovanja ali sektašenje, krepil odgovornost in ob silovitih okupatorjevih moči dvigal člane na višjo stopnjo pripravljenosti. Človeške slabosti, razna odstopanja, predvsem pa oportunitizem so bili vselej predmet kritike, iz česar so nastajali sklepi in novi ukrepi. Od tod tudi tolikšna moč pri obnavljanju večkrat razbitih ali pri snovanju novih organizacij OF, KP in partizanskih enot.

Zaradi vztrajnosti komunistov so tudi jeseni 1942. leta rasli novi odbori OF, v katerih je sodelovalo vse več različnih a poštenih in na boj proti okupatorju pripravljenih ljudi. Le tako je osvobodilno gibanje vzdržalo siloviti okupatorjev pritisk in nasilje ter se po občasnih zastojih

spet razraščalo med prebivalstvom. Tako je bilo po spomladanskih aracijah in streljanju talcev, tako po največji sovražnikovi ofenzivi poleti in jeseni, tako vselej, kadar je bilo treba osvobodilno gibanje pognati v zagon ali pa razkrinkovati okupatorja in njegove sodelavce ter njih laži in namene.

Posebne zasluge, tako na terenu kot v odredu, ima partijska organizacija pri razkrinkavanju in uničevanju prvih snovateljev narodnoizdajalske bele garde, ki so tudi na Gorenjskem pripravljali bratovrno vojno. Ti so se s svojim prefinjenim delovanjem najprej začeli pojavljati prav na območju Kokrškega odreda, na ozemlju med Kranjem, Smlednikom, Kamnikom in Storžičem, kar seveda ne pomeni, da jih drugod ni bilo. Toda tu je bil teren, ki je najbolj ustrežal namenom domače buržoazije. V teh razmerah okupacije ta sloj ni postajal le sovražnik osvobodilnega gibanja, temveč je kot okupatorjev sodelavec stopil tudi na pot najgršega narodnega izdajstva.

Razvežani in žilavi osvobodilni boj je torej okupatorja prisilil, da je

JOŽE VIDIC
1

PO SLEDOVIH ČRNE ROKE

Založniški svet založbe Borec je v letošnji program knjižnih izdaj uvrstil tretji ponatis knjige našega sodelavca Jožeta Vidica Po sledovih črne roke. Prvi natis, ki je izšel poleti 1975. leta, je bil kljub visoki nakladi, 7800 izvodov, razprodan v štirinajstih dneh.

Prvi ponatis v 8.000 izvodih je bil natisnjen že šest mesecev po prvi izdaji. Tudi ta naklada je bila razprodana v kratkem času. Druga izdaja je bila od prve obsejnejša za več kot sto strani. Tretja bo po številu strani in slik enaka drugi (680 strani, 200 slik in dokumentov), le, da je avtor predelal poglavje Kozlarjeva gošča in delno dopolnil poglavje Ženska desetina z Ljubljanskega barja na poti v smrt. Zbrani podatki v tej knjigi in odmevi bralcev, posebno sorodnikov žrtve, so spodbudili temeljno sodišče v Ljubljani, enoto v Ljubljani, da je lani uvedla preiskavo proti vojnemu zločincu Francu Frakeljnu, ki je pod ilegalnim imenom Peter Skalar v Kozlarjevi gošči na Ljubljanskem barju pobijal cele družine s starši in otroki. Sedaj živi v Torontu, kjer je šef ene od tamkajšnjih bank.

Cepprav tudi knjižni trg občuti težko gospodarsko stanje, ki se med drugim odraža v izredno dragem papirju in visokih tiskarskih stroških, ki knjigo dražijo, je založniški svet založbe Borec sklenil, da ima ta knjiga prednost pred drugimi in je

v svoj aparat kmalu začel vključevati sicer maloštevilne domače ljudi, vse od vermanskega in vaških straž do raztrgancov, ki so bili najnevarnejši. Raztrganci so izhajali predvsem iz vrst lumpenproletariata, to je iz propadlih obrtnikov in delomrznežev. Iz takih, ki jim je prišlo nacistično nasilje in ki so bili sami nagnjeni k temu.

Osvobodilno gibanje pa je prav po zaslugi partijskih organizacij črpa lo moč v tistih poštenih ljudskih silah, v katerih je tlel odpor do okupatorja.

A če bi moč osvobodilnega gibanja tehtali le po številu partizanov, ki jih je na tem območju ob koncu 1942. leta in v začetku 1943. leta ostala le peščica, to nikakor ne bi ustrezalo pravi moči v tem boju. Moč osvobodilnega gibanja je bila predvsem v množični ljudski osnovi, in te ljudske množice so že verovale v končno zmago nad nacistom.

Velika priložnost za črpanje novih ljudskih sil se je pojavila na prelomnici 1942/43, z začetkom nemške mobilizacije. Ta naj bi bila to zimo spremenila v partizansko zimo, vendar zlasti na levem bregu Save ta preobrat ni mogel zadovoljivo potekati. K temu je veliko pripomogla tudi obljuba gaulajterja dr. Friedricha Rainerja, s katero je zagotavljal, da ne bo nihče več izseljen, če kdo iz njihove družine ne bo sodeloval v upor. S tem je hotel med prebivalstvo vnesti razdor in odvrtiti ljudi, zlasti imovitejše sloje, od narodnoosvobodilnega boja.

(S posameznimi poglavji iz knjige Kokrški odred, bomo nadaljevali v juniju.)

že v tiskarni, izšla pa bo marca letos.

Uredništvo Železarja je sklenilo, da bo v nadaljevanjih objavilo dve poglavji iz te knjige. Še prej pa bomo objavili nekatere odmeve na knjigo, kakor tudi strokovno oceno recenzorja, zgodovinarja prof. Ivana Križnarja, ki ga je posredoval založbi po pregledu rokopisa za prvi natis:

»Pisec obravnava črno roko na Slovenskem, to je eno izmed najbolj zločinskih in skrivnostnih dejavnosti med NOB in zato je ohranjenih najmanj dokumentov njenih akterjev. Delovanje črne roke ni bilo zakonito in zato njeni organizatorji in izvrševalci niso pisali dokumentov, ki bi razkrivali njene dejavnosti...»

Avtor pravilno tolmači, da črna roka ni bila le skupina kriminalcev, marveč izrazito politična organizacija, kakor tudi, da so stale za črno roko obveščevalne službe...

Vidičevo delo bo pomembno pri ponovnem razkritju zločinov slovenske kontrarevolucije...

Naj navedemo nekaj odlomkov iz pisma, ki jih je pisec dobil po izidu knjige:

»Zahvaljujem se vam za skrbno delo.

(se nadaljuje)

SENCA KLJUKASTEGA KRIŽA SE ŠOPIRI VSEPOVSOD

NAD LJUDMI že tretje vojno leto... — Letošnje počitnice ne paseš pri Tjaku ali Sevedu? je zadihano vprašala Malka. Njena zardela lica so cvetela kot rožni vzorci v njenem krilu.

— Imajo povsod za pastirje otroke, ker šolarjem ni treba v trg v šolo hoditi. Samo za kako nedeljo grem pomagat Tončku! je odgovoril Zdravko. Vso pot iz trga se je vznemirjal sladkostno, ko je hodil tako sam z zalima dekletoma.

— Desetega septembra greš? bi rada vedela Mici. Za spoznanje večja je bila od Malkine bolj sloke postave. Njen glas je opajal Zdravka ves čas na nepoznan način. Hitro je pojasnila, da ima to novico od Angele, ki bo začela letošnji jesen že drugo leto na učiteljsku.

— Zdaj je odgovorila Malka namesto Zdravka: — On ne pojde v Celovec. Na Kranjsko bo šel. Prešernove Kranjce gledat! S prstki se je poigravala z rdečo rutico iz umetne svile, katero ji je podaril Zdravko lani, ko sta odhajala iz sosednj-ske šole.

Odžejali so se na Kristininem vodnjaku. Malka si je zmočila najprvo sence in zapestja. Mici in Zdravko sta plaho pila studenčnico.

— Kako je vseeno lepo na svetu! se je raznežila Malka. Najraje bi prišla Zdravka za roke in ga zavrtela krog sebe. Ni se opogumila. Glede Micije ji ni bilo vseeno, da si bili dobri sosedi in prijatelji.

Iskrice mladostne vneme je preskočila na Micijo, ki je brizgnila z vodo proti Zdravku in zapela:

— Ribica je splavala, je deklet poškropila!

VALENTIN POLANŠEK

15

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

Malka je počakala, da bi končala onadva z igralkanjem. Hotela je povedati, da po večerih doma — in kadar je le kaj prostega časa — prebira lepo knjigo »Pod svobodnim soncem«. Pa tudi drugih knjig so shranili nekaj doma, ko so jih odnesli še pravočasno iz društvene knjižnice, preden so jo lani oropali hitlerjanci.

— Kaj pa drugače doma počenjaš? je vprašala končno Zdravka. — Pripravljam se na odhod. Na eni strani me veseli, na drugi me pa skrbi, ker bom s samimi tujci skupaj.

— Postal boš gospod in boš morda pozabil na nas... je dejala Mici s spremenjenim glasom.

Ko je zavila Malka po stezi v dolinsko dno, da se povzpne na senčno stran proti svojemu domu, sta nadaljevala Mici in Zdravko sama še kakih deset minut skupno pot skozi skrivnostno smrečje in prisojne pašnike.

— Kaj boš pa ti? Te na kmetih veseli? Saj je lepo, če ima človek svoj dom. Jaz ga nimam. Začudil se je nad svojim glasom, da postavlja tako pogumno besede. In... seveda si je želel, da bi ustvarjal čim učinkovitejši vtis odraslega fanta!

— Ne vem, kako bi rekla. Saj vidiš, pač ni navade, da bi hodila dekleta se učiti v svet. Zdaj v vojnem času pa je kaj takega itak nemogoče. Hodila je na spodnji kolovozni strani, ki je bila najbolj izhojena. Zdravko je pa korakal po hrapavem zgornjem delu, zato je trčil večkrat v neopažen kamen. Ugotavljal je, da hodi namerno počasi in da je vsebojil zgovorna kot prej. Kako so se prelivale opojne sladkosti po vsem telesu!

Na vsem lepem pa je začela pripovedovati o številni skupini gosarjev, ki so prišli pred dnevi od nekd in so spet izginiti, kakor se je šušljalo javno. Podrobnosti pa je izvedel Zdravko od Potnikovega uca, kjer je bil spopad s policijo. Dvakrat so prišli k Potniku že podnevi in prosili za večerjo za toliko in toliko ljudi. Naročili so, naj nihče ne zapušča domačije. Tudi pri sosedu Tjaku jih je bilo veliko število. Samo nekaj jih je vstopilo v izbo k jedi. Pokrižali so se menda, preden so jedli. Po jedi pa so dvignili nekaj pesmi. Čisto nove, prelepe slovenske pesmi! Nekdo je tudi glasno popridigal. Kako navdušeno je govoril! Za slovo so zatrjevali, da bodo Hitlerja pregnali in da bo konec vojne in bo slovenski človek v svobodi živel! Stara Tjakinja je sklepala roke in zatrjevala: To je tista prerokovana vojska kralja Matjaža! Prav tako so povedali pri Potniku marsikaj nenavadnega, se prav vojaško obnašali, je ocenil ujec, in hoteli vse plačati. Mici je poslušala navdušeno in menila po daljšem premoru: — Kaj bo to? Strmela sta drug v drugega.

— Za ovčami smo hodili z bratom, je začela nato Mici in obstala ob skali, ki je slonela pri poti, drezala s šibico po mahu, za Sevedovim Stanom pa me kar naenkrat pozdravi neki nevidni glas!

— Dober dan, punca, kam pa, kam? »

JOŠT ROLC

RODOS — OTOK SONCA IN CVETJA

6

(PRVOMAJSKI LETALSKI IZLET)

Tudi Britancev so se do sita najedli v petih letih, kolikor časa so bili oblast. Mlajši so vse to že pozabili, zato ni več čutiti nobenega sovraštva ne do enih, ne do drugih, saj kot turisti danes prinašajo tudi Rodosu prepotrebne devize.

BAZAR — SREDIŠČE TRGOVINE IN UŽITKOV

Skupinski ogledi mest in njihovih znamenitosti so skoraj po pravilu zelo površni, ker se vodnikom mudi čimprej opraviti svojo dolžnost. Naša brhka Tanja, ki nas je očitno z narejeno potrpežljivostjo spet zbrala pred restavracijo, pa ni pokazala preveč volje, da bi nas spustila »z vajeti«, ko smo si hoteli podrobneje ogledati Bazar.

Bazar pa je na Rodosu nekaj posebnega. Ta znameniti trgovski del najožjega središča starega naselja, ki se položno spušta od Sulejmanove džamije navzdol, je od zgodnjega jutra do poznih večernih ur pravo mravljišče glasnih prodajalcev in kupcev. Za razliko od turških in arabskih bazarjev se na rodoskem manj baranta. Tudi bolj čisto in urejeno je, čeprav so trgovnice od tal do stropa založene z vsakovrstnimi potrebščinami in blagom, kar čez dan trgovci razstavijo tudi po pločniku in razobešijo po vsej širini svojih prodajal. Napredaj je takorekč vse: od različnih spominkov in podkev za podkovanje oslov do obutve, obleke in pohištva. Nikjer na svetu, se zdi, ni toliko drogerij in prodajal pijač kot na rodoskem bazarju. Turiste še posebno mamijo kupi sočnih pomaranč, mandarin in drugega južnega sadja in zelenjave. Za utrjene, žejne in lačne

so na voljo številna gostišča, pred katerimi se na različnih vrtilastna jagnjetina in piščanci. Postrežejo ti s pravo musako in grško solato z ovčjim sirom. Seveda je na izbiro tudi pristna domača pijača, po želji pa tudi uvoženo pivo in viski. Vse je tako privlačno, da si lahko kar kmalu brez denarja.

RAZGLEDNI HRIB MONTE SMITH

Ko si dodobra poplaknemo suha grla, se spet podamo za Tanjo kot ovčke za pastirjem. Rinemo navzgor za drugimi grupami turistov na vrh hriba Monte Smith. Zgočemu soncu se izogibamo v senco košatih drevoredov vzpenjajočih ulic čudnih grških imen, ki si jih zaman skušamo zapomniti iz mestnega zemljevida. Okrepčilo spodaj v mestu nas spodbuja k živahni hoji, ko pa prispemo na hrib, se vsi zamorjeni zapodimo na klopi po razgledni ploščadi. Ta vzpetina je dobila ime Monte Smith po slavnem angleškem admiralu Sidnevu Smithu, ki je imel 1802. leta tu svoje poveljniško mesto v znameniti pomorski bitki z Napoleonovo floto, ko se je odločala usoda vzhodnega Sredozemlja. Stari pomorski volk si je razen brezhibnega razgleda na vse strani sveta daleč okoli po morju izbral svojo postojanko tudi v lepem okolju bližnjih ostankov ruševin antičnega hrama.

Pogled z Monte Smitha na novi Rodos

posvečenega Ateni in Zeusu, najvišjim grškim božanstvom. Le štirje stebri še samevajo kot neme priče nekoč veličastne zgradbe.

V naše splošno zadovoljstvo Tanja ni sledila zgledu drugih turističnih vodnikov, ki so svojim skupinam na ploščadi na dolgo in široko razlagali, kaj so to počeli Atena, Zevs in sir Smith. Saj je le redkoga mikalo obnavljati zgodovinske lekcije pod vročim egejskim soncem, četudi nas je prijetno svežil blagodejni veter, ki nenehno piha z morja.

RODOS — OTOK SONCA IN CVETJA (nadalj.)

Razen improviziranih okrepčevalnic in kioskov s spominki ob ploščadi, iznajdljivi domačin, našemljen v beduina, ponuja turistom jehanje na kameli. Za deset drahem se lahko slikas zraven njega in njegove kamele, za 20 drahem lahko zajahaš žival, za 50 ali več pa lahko nekaj metrov po želji napravljen v beduina »poziraš« pred filmsko kamero svojih prijateljev. Da si bil slikan tudi s fotoaparatom domačih, vedno na žrtve prežetih fotografov, se zaveš šele pol ure pozneje pod vzhodjem Monte Smitha, ko prispes na ogled antičnega stadiona v oljčnem gaju. Kjer se ob zaključku ogleda zberejo vse turistične skupine. Tu ob kamnitem amfiteatru pomočniki fotografov naglo razobešajo izgotovljene fotografije na vrvice in vabijo mimoidoče, da si jih ogledajo. In spet si mimogrede ob sto ali dvesto drahem. Spominsko sliko si pač moraš kupiti. Strela božja, le kdaj in kje tako hitro razvijejo film in izdelajo slike, se presenečeno sprašujemo in se hkrati čudimo njihovi iznajdljivosti, ki jo vse preveč pogrešamo v našem domačem turizmu. Skoraj nihče se ne odreče nakupu. Tudi neprodane fotografije so kajpak že plačane, zato fotografi pravzaprav ničesar ne tvegajo.

ANTIČNI STADION IN GLEDALIŠČE

Kot že rečeno, se turistični obhod mestnih zanimivosti konča na antičnem stadionu, pravzaprav v amfiteatru starega gledališča na prostem, ki je tik stadiona. Skupine posejedo po krožnih stopničastih tribunah, v dnu amfiteatra pa vodniki pripovedujejo svojim poslušalcem naučene in že neštetokrat ponovljene lekcije, kaj vse se je nekoč dogajalo na tem mestu.

Za razliko od drugih objektov slavne grške preteklosti je antični atletski stadion še nenavadno dobro ohranjen. Po velikosti je na prvi pogled enakih razmer kot dosti bolj znan olimpijski stadion v Atenah.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 181. seji 23. februarja sprejel predlog odloka o potrditvi zaključnega računa in izvršitvi proračuna občine Radovljica in rezervnega sklada za leto 1981. Sprejel je predlog sklepov o potrditvi zaključnih računov drugih občinskih skladov in predlog odloka o proračunu občine Radovljica za leto 1982. Člani izvršnega sveta so obravnavali tudi poročilo o vojaških vojnih invalidih in udeležencih NOB za leto 1982, dogovor o namenski uporabi turistične takse, predlog odloka o spremembi in dopolnitvi odloka o davkih občanov v občini Radovljica ter predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve. Vse predloge bo obravnavala in sprejemala občinska skupščina na prihodnjih zasedanjih zborov v marcu.

Predsedstvo občinske skupščine Radovljica je na seji 22. februarja sklepalo o dnevnem redu prihodnjega zasedanja vseh treh zborov občinske skupščine, ki bo 10. marca in hkrati zadnje zasedanje delegatov vseh zborov skupščine sedanega štiriletnega mandata. Na seji so spregovorili tudi o pobudi družbenega pravobranilca samoupravljanja SRS za dogovor o izvajanju investicijske politike v otroškem varstvu v preteklem srednjoročnem obdobju.

V dvorani blejske Kazine je bila v četrtek, 25. februarja, popoldne programska volilna seja občinske konference ZK Radovljica, na katero je bilo povabljenih okoli 150 delegatov in gostov. Na seji so sprejeli nov statutarni sklep o organiziranosti in poslovanju o delu občinske konference ZK. V prvem delu so nato razpravljali o uresničevanju nalog ZK, dejavnosti OK ZK in njenih organov ter o programskih usmeritvah OK ZK. V drugem delu je zasedala OK v stalni delegatski sestavi, na kateri so opravili volitve in konstituantno statutarne in nadzorne komisije ter tovariškega razsodišča. Za predsednika OK ZK so izvolili Gvida Melinka iz Verige Lesce, za sekretarja komiteja OK ZK pa Branka Čopa z Bleda. Na seji so izrekli soglasje za sekretarja medobčinskega sveta ZK Stefana Nemca z Jesenice ter za člane MS ZK in CK ZKS ter CK ZKJ kot tudi za delegate OK ZK v družbenopolitični zbor občinske skupščine Radovljica.

V Radovljici je bilo 15. februarja že 15. srečanje duhovnikov in predstavnikov verskih skupnosti iz radovljiške občine s člani koordinacijskega odbora SZDL za urejanje odnosov z verskimi skupnostmi. Srečanja so se udeležili tudi predstavniki občinske skupščine in občinskih družbenopolitičnih organizacij. Po uvodnih besedah predsednika verske komisije pri OS Radovljica je stekla živahna razprava o medsebojnih odnosih, ki so jih ocenili kot vzorne kljub še neurejenim vprašanjem v nekaterih KS, kjer še nimajo ustanovljenih koordinacijskih odborov SZDL za odnose z verskimi skupnostmi. Nastali so vrsto pozitivnih premikov v sodelovanju posameznih verskih skupnosti in njihovih predstavnikov v pripravi, da bo takšno sodelovanje možno tudi v naprej, kljub spremembam občinskih vodstev v novem mandatu.

Na redni letni skupščini občinske organizacije ZRVS Radovljica 17. februarja so delegati poslušali obsežno poročilo predsedstva o delu OK ZRVS in njenih organov ter finančno-materialno poročilo, ki so ju v razpravi potrdili. Sprejeli so tudi pravilnik o podeljevanju plaketa ZRVS Jugoslavije ter pravilnik o podeljevanju pohval in nagrad OK ZRVS Radovljica. Analizirali so potek volilnih konferenc v vseh krajevnih organizacijah ZRVS, sprejeli sklep o dopolnitvah in spremembah pravil ZRVS Radovljica ter razrešili dosedanje člane predsedstva OK ZRVS Radovljica. Izvolili so novo predsedstvo, nadzorni odbor in člane samoupravnega sodišča pri OK ZRVS Radovljica. Za predsednika predsedstva so izvolili Petra Zupana iz Radovljice, za podpredsednika Franca Bajta iz Bohinjske Bistrice in za sekretarja Juleta Vobiča iz Radovljice.

Predsedstvo OK ZSMS Radovljica je na 13. seji 24. februarja posvetilo največ pozornosti pripravam na XI. kongres ZSMS.

zlasti pa razpravam o kongresnem gradivu, ki jih bodo organizirali v vseh osnovnih organizacijah ZSMS. Razpravljali so tudi o poročilu volilne komisije pri OK ZSMS o poteku evidentiranja možnih kandidatov za organe občinske konference in volilne dolžnosti v ZSMS, s katerimi pa niso povsem zadovoljni.

Koordinacijski odbor za SLO in DS pri OK SZDL Radovljica je na 6. seji 16. februarja oblikoval izhodišča za akcijo NNNP 82. V zvezi s tem so se s člani odbora dogovorili o izdelavi programa aktivnosti vseh nosilcev akcije, ki bo posredovan v potrditev v KS, OZD, SIS in vse krajevne organizacije SZDL. Na seji so pregledali predloge kadrovske zasedbe koordinacijskega odbora v naslednjem mandatu in se seznanili s sklepi in zaključki posveta predsednikov koordinacijskih odborov za SLO in DS na republiški konferenci SZDL Slovenije. Razen tega so se seznanili tudi z decembrsko akcijo pridobivanja novih naročnikov revije Naša obramba.

Svet za kmetijstvo pri predsedstvu OK SZDL Radovljica je pripravil program javnih razprav o izvajanju zakonov s področja kmetijstva, ki so potekale od 12. do 22. februarja v 12 krajevnih skupnostih. Gre za tiste krajevne skupnosti, kjer žive lastniki, kooperanti in zadrugi kmetijski delavci. Razprave so vodili izvedenci s področja kmetijstva, gozdarstva in davčne uprave. Odziv je bil razmeroma dober zlasti v bohinskih naseljih.

Predsednik občinskega sveta ZSS Radovljica Janez Smole je 23. februarja sklical sejo iniciativnega odbora za povezovanje trgovine, ki so se udeležili tudi predsedniki delavskih svetov trgovskih delovnih organizacij iz radovljiške občine. Dogovorili so se o oblikovanju možnih smeri povezovanja trgovine na osnovi predlogov, ki so jih pripravili Murka Lesce, Specerija Bled in Živila Kranj. Svoje zamisli so poslali tudi iz SOZD KIT, kjer so se pred tem dogovorili s trgovsko organizacijo ABC. V nadaljevanju seje so tekli razgovori in ocenja gospodarjenja v trgovini za leto 1981.

Na aktivu sekretarjev osnovnih organizacij ZK pred dobrim tednom v Radovljici so se dogovorili o organizaciji javnih razprav o gradivih za IX. kongres ZKS, ki bo 15. aprila v Ljubljani. Ponekod bodo organizirali tematske razprave za posamezna področja gospodarstva ali družbenih dejavnosti. Na aktivu so sklenili, da bo seminar za vse sekretarje v marcu, ko se bodo seznanili z neposrednimi nalogami v letu 1982 s posebnim ozirom na kongrese ZK. Seminarski bodo na Bledu, v Bohinjski Bistrici in v Radovljici. Udeležili pa se jih bodo lahko tudi drugi člani sekretariatov osnovnih organizacij ZK.

Skupne službe občinskih SIS družbenih dejavnosti Radovljica so po 15. februarju razposlale vsem TOZD, OZD, delovnim skupnostim, krajevnim skupnostim in družbenopolitičnim organizacijam v občini knjižico s predlogi samoupravnih sporazumov o ustanovitvi vseh občinskih SIS družbenih dejavnosti. Knjižice v 3000 izvodih bodo služile udeležencem sporazuma za javno razpravo na zborih delavcev, kjer bodo potrjevali in se odločali o pristopu k tem sporazumom. Rok za sprejem sporazumov je 10. marec 1982.

V mandatnem obdobju od spomladi 1978 do februarja 1982 je občinski odbor ZZZB NOV Radovljica zasedal na 12 sejah ali poprečno na treh sejah letno. Predsedstvo občinskega odbora je imelo v tem času 35 sej ali v poprečju 9 sej na leto.

Od 15. do 21. februarja je OK ZSMS v sodelovanju z osnovnimi organizacijami ZSMS organiziral »Teden mladih«, ki sovpada tudi s prireditvami ob slovenskem kulturnem prazniku. Na Bledu, v Radovljici in Bohinju so pripravili klubske večere, po nekaterih krajih pa razna poljudna in kulturna predavanja, seminarje in razgovore ter športna tekmovanja.

Lani so industrijske delovne organizacije radovljiške občine uvozile za 22.672.336 dolarjev blaga, od tega za 21.932.242 dolarjev repromateriala, ostalo pa za investicijsko opremo. Vred-

nost uvoza je bila lani manjša od predlanske za 14 %. Iz konvertibilnega področja je bilo uvoženo za 17 % manj vrednosti blaga kot v letu 1980.

Zaradi povečanja števila otrok v zadnjih letih je morala osnovna šola A. T. Linhart v Radovljici od 1. do 8. razreda preiti na dvozmenski pouk. Obstoječi oddelki so s po 31 učenci najštevilnejši v občini, hkrati pa je radovljiška šola tudi najbolj zasledena na Gorenjskem. Zato so že sprejeli postopki v izobraževalni skupnosti, na izvršnem svetu in DPO, da se začnejo združevati sredstva za dograditev 16 učilnic v prvi fazi in 8 v drugi. Predlog aneksa k samoupravnemu sporazumu so že poslali v združeno delo, ki naj ga potrdi že v marcu.

Delavski svet LIP TO Tomaž Godec Bohinjska Bistrica je sklenil, da bo Turističnemu društvu Bohinjska Bistrica v znak solidarnostne pomoči brezplačno odobril 310 kosov iso-span zidakov in razrez 16 kubikov hlodovine za ostrešje pri obnovi pred kratkim pogorelega gostišča Danica v Bohinjski Bistrici.

Za čimbolj kakovostno delo na področju poklicnega usmerjanja učencev je delavski svet Iskre Otoče sklenil podariti osnovni šoli F. S. Finžgar v Lescah pet instrumentov »Minimerla«, odobril je tudi finančno pomoč pevskemu zboru »LIPA« upokojencev iz Radovljice 2.000 din, pevskemu zboru DPD Svoboda Podnart pa za nakup koncertnih oblek 15.000 din.

Letošnjo pomlad mineva osem let od uvedbe računalništva v delovni organizaciji LIP Bled. Od začetnih preučevanj z dvema delavcema v 1974. letu, ko so kupili računalnik skupaj z Vezinami in GG Bled z deležem 1,5 milijona din, danes devet zaposlenih na lastnem računalniku, vrednim nad 10 milijonov din, »vrti« okoli 400 programov za vsa področja Lipovega poslovanja.

Zaradi pomanjkanja delavcev pri proizvodnji smuči v Elanovem TOZD Smuči in da bi zadostili obveznostim do tujih kupcev, so samoupravni organi sklenili, da bodo do nadaljnjega delali tudi vse sobote.

Na osnovi družbenega dogovora o varstvu, vzdrževanju in postavljanju spomenikov, spominskih obeležij ter grobišč in grobov borcev NOV je bilo iz sredstev občinskega proračuna v letu 1981 porabljen za obnovo spomenikov in obeležij največ denarja v Radovni — 379.400 din. Kulturna skupnost je v ta namen zagotovila 150.000 din.

V avli osnovne šole A. T. Linhart Radovljica sta v petek, 26. februarja, zvečer pripravili koncert Prešernovih pesmi pevska zbor iz Kroke in Podnarta, člani Linhartovega odra iz Radovljice pa so uprizorili recital Svetlane Makarovič »Izštevnanja«. V osnovni šoli F. S. Finžgar v Lescah pa je v soboto, 27. februarja, nastopila dramska skupina DPD Svoboda Rudi Jedretič Ribno s Potrčovo dramo Krefli.

V okviru prireditev ob slovenskem kulturnem prazniku, ki so potekale ves februar, je v domu Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici 26. februarja tamkajšnja osnovna organizacija ZSMS izvedla recital Ciganske poezije, podmladkarijske skupine domače Svobode Tomaž Godec pa recital Svetlane Makarovič »Sapramiška«.

Zadnjo soboto v januarju je bil v dvorani republiškega centra za obrambno vzgojo v Poljčah jubilejni stoti občni zbor Gasilskega društva Begunje, ki se ga je udeležilo okoli 160 članov. Sodelovali so tudi predstavniki občinskih in krajevnih DPO, skupščine občine in sosednjih gasilskih društev. V kulturnem programu so učenci domače osnovne šole 4. maj izvedli recital »Na pomoč!«. V živahni razpravi, ki je potekala v znamenju velikih uspehov društva, so sklenili, da bodo stoletnico društva počastili s številnimi akcijami, osrednja proslava pa bo 15. avgusta. Najnujnejša naloga je izgradnja gasilskega doma, za katerega zbirajo krajani KS Begunje samopripevek, gasilci in njihovi prijatelji pa bodo sodelovali tudi s prostovoljnimi delom.

MINILO JE LETO INVALIDOV

Zveza društev za pomoč duševno prizadetim SR Slovenije je v dnevh 25. in 26. februarja organizirala v Kranju seminar za društvene aktiviste ter istočasno sejo republiškega odbora zveze, katere se je udeležila tudi tovarišica Lidija Sentjunc.

Iz obravnavanega gradiva o delu zveze za leto 1981 je bilo razvidno, da je zveza društev tista gonilna sila, ki v slovenskem merilu koordinira delo posameznih občinskih društev zelo uspešno, čeprav se je nekaj predvidenih nalog preneslo v letošnje leto. V Sloveniji je trenutno 39 društev za pomoč duševno prizadetim osebam, ki so v preteklem letu v praksi izvajale naloge, katere so bile načrtane v njihovih planih. Zveza ima še nadalje nalogo **ustanovitve društev** tam, kjer občani utijajo potrebo pomagati duševno prizadetim v sodelovanju s pristojnimi samoupravnimi interesnimi skupnostmi, ki so tudi zadolžene za reševanje problematike te kategorije oseb. Kjer pa društva že delujejo, se njihovo delo kaže v vse večjih konkretnih oblikah dela. Ustanavljajo se:

- razvojni oddelki pri osnovnih šolah s prilagojenim programom ali pri vzgojno-varstvenih ustanovah;
- delavnice pod posebnimi pogoji, ki jih je v Sloveniji še šestnajst in tudi na Jesenicah že deluje;
- širi se mreža letovanj za družine s prizadetimi otroki;
- seminarji za starše se vsebinsko razširjajo;

— povečala se je založniška dejavnost pa tudi strokovno delo v dinamičnem družbenem razvoju celovite skrbi za duševno prizadete osebe.

Poudariti je treba, da so v mednarodnem letu invalidov nekatera društva opravila še dodatne aktivnosti in zelo poživila društveno dejavnost. Pri tem je večkrat sodelovala širša javnost — tista, ki ima

posluj za duševno prizadetega, samo treba jo je za to pridobiti.

Večkrat smo delegati poudarjali, da je specifično delo zveze in občinskih društev v konkretnih oblikah dela s starši oziroma z družinami z duševno prizadetimi otroki. To delo je potekalo po regijah zelo specifično in jasno je, da se nekega enotnega koncepta ne more določiti. Posamezna društva so zelo različna, a uspešno reševala posamezne probleme — pa tudi jeseniško društvo je na pravi poti. Poudarili smo, da se homo še dalje zavzemali tudi za nove oblike dela, kot so sodelovanja v raziskovalnih prizadevanjih, pri zakonskih spremembah in podobno. Tako zveza kot posamezna društva so bila to leto aktivna pri reševanju statusa te kategorije občanov. V sklopu družbenopolitičnih organizacij in drugih pristojnih organov je bilo to vprašanje verifirano kot problem, ki mora najti čimprej ustrezno rešitev. Zaradi boljše, celovitejšje in konkretnije skrbi za duševno prizadete je zveza sodelovala tudi pri nastajanju zakonskih sprememb v vzgoji in izobraževanju in v podobnih razvojnih premikih.

Iz poročila zveze kot tudi iz konstruktivne in dinamične razprave se je žal čutilo, da je javnost kljub vsem prizadevanjem še vedno premalo osveščena o naši populaciji in njenih problemih. Za Jeseničane lahko trdim, da na široko odpirajo vrata obveščanju javnosti: Železar, radio Triglav, pa tudi posamezne TOZD in posamezni občani, ki kot člani društva aktivno rešujejo tekočo problematiko našega društva. Prav mednarodno leto invalidov je

bilo večkrat povod, da so občani na vseh ravneh ob različnih prilikah dobili več informacij o populaciji duševno prizadetih, tako da so različne delovne sredine začele tudi z aktivnim vključevanjem v reševanje teh problemov preko naših društev. Za ilustracijo naj navedem, da so lani nekatere TOZD v jeseniški občini našle z nami skupen jezik, da bi v različnih oblikah skupaj pomagali duševno prizadetim občanom. Ob tej priliki pozivamo predsednike osnovnih organizacij sindikata, da še naprej v svojih sredinah skušajo prikazati nujnost **daljšega rednega letnega dopusta** za starše z duševno prizadetimi otroki, kajti ta akcija na Jesenicah še ni zaključena. Prav bi bilo, da vnesete sklepe tudi v svoje pravilnike oziroma v samoupravne akte, ker zakonsko ta problem še ni rešen.

Veliko smo govorili o **izgradnji tretjega zavoda** za duševno prizadete na Igu pri Ljubljani. Potrebe zanj so iz dneva v dan večje, vendar gradnja poteka etapno, ker se je zataknilo pri denarju, s tem pa je kapaciteta od 250 padla na 100. Prva etapa bo najdražja, ker se bodo gradili vsi objekti, ki so nujno potrebni, vključno z zakloniščem. V drugi etapi se bo gradila le bivalna površina za varovanje. Če pomislimo, da starši duševno prizadetih otrok dajejo za izobraževanje del svojega dohodka, pravzaprav le za druge, ne bi smelo biti toliko ovir takrat, ko je v načrtu objekt za njihove otroke. Pripravljalna dela tečejo že vrsto let, gradnja pa se bo začela z letošnjim novcem, kar gradnjo vsekakor podpira.

Aktivnost udeležencev je bila vsekozi izredna. Načeli smo še vrsto vprašanj, ki jih bomo letos reševali z vso odgovornostjo. Dokler še ni vse zakonsko urejeno — odpade na SIS in naša društva še veliko akcij, s katerimi bomo duševno prizadetim občanom dodelili pravice, ki jim jih priznava Deklaracija o pravicah duševno prizadetih oseb iz leta 1971, katere podpisnica je tudi naša država.

M. Perat

MED PRVIMI, KI SO SE BILI PRIPRAVLJENI BORITI

V šesti številki Železarja je bil objavljen zapis o življenjski poti umrlega Aleksandra Tufekčiča, ki je bil pred vojno zaposlen v jeseniški železarni. Bogato je bilo njegovo življenje, malokdo pa ve, da je bil med prvimi, ki so se pripravili za obrambo domovine še pred napadom fašistične Italije in nacistične Nemčije na Jugoslavijo.

Tako pravi o tem Andrej Čopi, ki je bil pred vojno zaposlen pri železnici na Jesenicah: »Nekaj dni pred napadom na Jugoslavijo je prišel k meni na Jesenice prijatelj iz Ljubljane in mi naročil, naj osnujem trojko, ki bi ostala tu, če bi se morala naša vojska umakniti s tega dela Gorenjske. Ta trojka naj bi izvrševala sabotažne akcije v sovražniškem zaledju. V tej skupini so poleg mene bili še: Franjo Sorli, Ciril Kravanja in Aleksander Tufekčič, ki je bil zaposlen v tovarni, po rodu pa Bosanec. Oborožili smo se s pištolami, ki sem jih hranil jaz in jih posojal članom organizacije TIGR, ki so prenašali prek meje propagandno gradivo.

Javili smo se vojaški oblasti v Radovljici, kjer sta bila dva rezervna oficirja kapetana. Eden je bil sodnik Bregar iz Kranjske gore, drugi pa menda Ilovar, ne vem pa, od kod je bil doma. Ta dva sta nam preskrbela puške in municijo ter vsakemu dve ročni bombi. Ko so Italiji zasedli Kranjsko goro sta nas kapetana napotila, da naj gremo tja in vržemo bombo skozi okno gostilne, kjer so bili italijanski oficirji, enako tudi v Podkorenu in naj se seveda nemudoma umaknemo. Kapetana sta nas z avtom odpeljala skoraj do Martuljke, kjer je kakih 50 granicarjev držalo fronto proti Italijanom. Odločili smo se, da zaobidemmo fronto po desni strani Save, precej visoko v hribu. Spoznali pa smo, da ne pride no daleč, ker se je močno udarilo v

visokem snegu in smo se zato vrnili z namenom, da poizkusimo to naslednji dan. Toda, ko smo se naslednji dan jutraj sestali, smo zvedeli, da so Jesenice že kot izumrle, ker so se vsi vojaki in orožniki poneli umaknili. Po kratkem posvetu z granicarji smo se tudi mi odločili za pot proti Žirovnici in ker tudi tam ni bilo več naše vojske, smo šli dalje z granicarji proti Kamniku in nato do Litije. Tu smo srečevali cele skupine mož in fantov brez orožja in ti so nam povedali, da je jugoslovanska vojska v razsulu. V nekem gozdiču smo zakopali orožje in se razšli.

Tako se je končala neslavno ta naša, sicer idealno zamišljena akcija in šele kasneje, v času NOB, sem lahko dojel vso veličino naše borbe proti okupatorju. Kljub vsemu pa imam zavest, da je bila neizvedena akcija pogojena z velikim idealizmom.

Dopisujte v Železarja

LETNI OBČNI ZBOR PEVSKEGA DRUŠTVA JESENICE

V četrtek, 18. februarja, je bil redni letni občni zbor pevskega društva Jesenice, ki ga je priredila predsednica pevskega društva Marija Zupančič-Vičar in za predsednico delovnega predstava predložila Nado Federle. Po izvolitvi vseh organov občnega zbora je predsedujoča pozdravila vse prisotne članice in člani pevskega društva Jesenice: mladinskega mešanega pevskega zbora Blaž Arnič in ženskega pevskega zbora Jesenice ter goste Franca Jelenca, predstavnika ZKO Jesenice, Mira Skubeta, predsednika pihalnega orkestra Jeseniških železarjev, predstavnika sindikata železarne Jesenice in ostale. Sledila so poročila o delovanju obeh pevskih zborov v letu 1981.

O opravljenem delu ženskega pevskega zbora je poročala predsednica zbora Melita Jelen, ki je predvsem govorila o nekaterih težavah, ki so nastopile po smrti zborovodja profesorja Milka Škobernetu, s katerim so pevke doživljale številne uspehe. Pevke se zavedajo, da morajo premostiti trenutne težave. Poskrbeti morajo, pravijo v poročilu, za kvaliteten prirastek zboru in za najboljše možne ohraniti, kar jim je v dušo položil umrli profesor. Kakršnokoli popuščanje pri nadaljnji rasti zbora bi imelo negativne posledice. Zbor, ki je že dosegel zavidljive uspehe, mora znati premostiti krize. V tekoči sezoni bodo poizkušale pevke skupaj z zborovodkinjo Miro Mesarič izpolniti zastavljeni program, ki zajema poleg slovenske narodne in umetne ter borbene pesmi tudi nekatere tuje skladatelje. Pevke želijo in upajo, da bodo uspele v doglednem času z okrepitevijo zbora, pri čemer naj bi jim pomagala tudi glasbena šola Jesenice, nadaljevati s kvaliteto ženskega zborovskega petja na Jesenicah.

Kljub raznim težavam so pevke v letu 1981 dosegle zadovoljive rezultate, predvsem po zaslugi pevk, ki z vso vnemo sodelujejo pri delu zbora. V letu 1981 so pevke imele 54 vaj. Poprečna prisotnost na vajah je bila 81%. Število vaj pa ne ustreza zahtevam tako renomiranega zbora, ki je preživljal krizo predvsem v zasedbi zbora, saj ni bilo pravega glasovnega razmerja. Ker je v zboru več altov kot sopranov, to škoduje zvočnosti zbora. Nastopov so v lanskem letu imele 12, oziroma 21 manj kot v letu 1980. Program, ki so ga izpolnile v preteklem letu, je naslednji: koncert v počastitev slovenskega kulturnega praznika v Kamni gorici, nastop ob praznovanju 35-letnice DOLIKA na Jesenicah, nastop v počastitev dneva žensk v bolnišnici Jesenice, nastop s pihalnim orkestrom Jeseniških železarjev za upokojece železarne Jesenice, sodelovanje na srečanju pevskih zborov Gorenjske v Škofji Loki, nastop na srečanju pevskih zborov občine Jesenice, nastop na petem srečanju pevskih zborov delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne, nastop na 12. srečanju Primorske poje'81 v Trbižu, sodelovanje na koncertu pevskih zborov Koroške, Kanalske doline in Trbiža, na mednarodnem tekmovanju nogometnih moštev štirih dežel v Trbižu, nastopi na proslavah krajevnih praznikov v krajevnih skupnostih Plavž, Sava, Podmežaklja in Javornik-Koroška Bela, nastop na tretjem tradicionalnem srečanju težkih invalidov Gorenjske na Jesenicah, nastop v Podnartu in sodelovanje na četrtm koncertu ob zaključku starega leta na Jesenicah. Imele so s tem manjše na RTV Ljubljana za tekmovalne »amaterske zbori pred mikrofonom«. Drugih tekmovanj se v letu 1981 iz navedenih vzrokov niso udeležile.

V tem letu bi pevke želele veliko več prepevanja in kvalitetnih nastopov na Jesenicah in v bližnji okolici. Pripravljene so žrtvovati veliko prostega časa, da bi zboru vrnilo nekdanjo kvaliteto in tako podprle in olajšale delo zborovodkinji Miri Mesarič, od katere pričakujejo, da bo zmogla s pomočjo vseh pevk nadaljevati tradicijo tega priljubljenega pevskega kolektiva.

Predsednik mladinskega mešanega zbora Blaž Arnič, Vladimir Oblak, je poročal o enoletnem delu mladih pevk in pevcev. Poročilo o delu mladih je bilo dokaj kritično. Tretje leto delovanja prenovljenega zbora kaže, da je tudi ta zbor občasno zajelo krizno obdobje. Vaje niso bile vedno obiskane najboljše, nekaj fantov je odšlo k vojakom, dekleta na višje in visoke šole. Na zmanjšano intenzivnost dela, kar pomeni tudi vaje, je vplivalo tudi to, da mladinski zbor ni dobil nobenega vabila za nastope v občini? Da se kriza ne bi stopnjevala, so mladi pevci začeli pridobivati nove člane, kar je bil edini izhod iz krize. Uspeh ni izostal in danes imajo v zboru 30 deklet in 21 fantov. Vzporedno je potekala zelo zahtevna akcija zbiranja denarja za nakup enotnih oblek. Največ sredstev sta prispevala Kulturna skupnost Jesenice in sindikat železarne Jesenice.

Mladinski pevski zbor je v preteklem letu pod vodstvom zborovodja Romana Ravniča doživel nekaj pomembnih uspehov. Redkokateri mladinski pevski izbor se lahko pohvali, da je po triletnem delova-

nju na zveznem tekmovanju v konkurenci najboljših mladinskih pevskih zborov iz vse Jugoslavije prejel BRONASTO PLAKETO. To se je zgodilo 29. maja 1981 na tekmovanju v Celju. Od takrat pa »bronasti zbor«, skupina mladih deklet in fantov, pevskih entuziastov, »samuje brez dela«, v pričakovanju, da se jih bo kdo spomnil in povabil k sodelovanju na kakšni prireditvi ali proslavi! Bilanca lanskega leta je po številu nastopov razmeroma skromna, saj so le DEVETKRAT stopili na oder pred poslušalce in enkrat pred mikrofone RTV Ljubljana. Posneli so tri pesmi za potrebe RTV Ljubljana v improviziranem studiu na Jesenicah. Pod geslom: NE VRAG, LE SOSED BO MEJAK so 12. julija skupaj z mešanim pevskim zborom ROŽ iz Sentiakoba v Rožu na Jesenicah izvedli celovečerni koncert, na katerem sta se zbor pobratila. Pol leta pozneje (12. decembra) so nastopili v Sentiakobu v Rožu na skupnem celovečernem koncertu z mešanim pevskim zborom ROŽ in tako potrdili pobratenje in čvrste vezi mladih in vseh naših rojakov onstran meje, da resnično NE VRAG, LE SOSED BO MEJAK. Kljub problemom niso pozabili na velikega glasbenika, čigar ime nosijo, BLAŽ ARNIČA. V njegovem rojstnem mestu Lučah v Savinjski dolini so 19. septembra priredili celovečerni koncert. Nastopili so še na proslavi slovenskega kulturnega praznika na Dovjem, na občinski reviji pevskih zborov na Jesenicah, na proslavi OF in praznika dela na Jesenicah, ob dnevu mladosti na Pristavi in na regijskem srečanju pevskih zborov Gorenjske.

Zelo spodbudna ocena zvezne žirije in bronasta plaketa iz Celja, kakor vsi ostali uspešni nastopi, obvezujejo člane zbora, da zelo resno nadaljujejo delo in potrdijo že priznano kvaliteto. To so mladi pevci s prizadevnim delom pod vodstvom zborovodja Romana Ravniča pripravljali uresničiti. V svojem poročilu mladi poudarjajo, da se bodo trudili, da njihova prva bronasta plaketa dobi zlati sijaj. Za letos so načrtovali le tisto, kar so zmogli uresničiti. Načrtujejo celovečerni koncert na Jesenicah, skupne koncerte z ženskim pevskim zborom Jesenice, mešanim pevskim zborom ROŽ, mešanim pevskim zborom TSS Celje, več koncertov po šolah v občini, nastop na občinski reviji, regijskem srečanju in republiški reviji v Zagorju, snemanje za RTV Ljubljana in sodelovanje na vseh proslavah in prireditvah, na katere jih bodo organizatorji povabili. Načrtov je več kot dovolj, vprašanje pa je, če bo dovolj tudi volje, moči, vztrajnosti in discipline, da jih uresničijo. V preteklih treh letih so dokazali, da to zmorejo.

Poročilo o finančnem poslovanju in nadzornega odbora je sledila razprava. Vsi, ki so razpravljali, so predvsem govorili o problemih obeh zborov, ki pa niso nepremostljivi niti pretirano zaskrbljujoči. Ključevanje mladih pevk v oba zbora bi bila rešitev za uspešno kvaliteto

nadaljevanje dela. Oba zbora, posebno pa ženski zbor, bo moral v akcijo za pridobitev novih pevk in tudi povratek starih. Oba zbora bosta morala disciplinirano izvrševati načrtovano delo, ker le tako bo mogoče zagotavljati umetniško rast obeh zborov. V razpravi je bilo rečeno, da se domači pevski zbori premalo vključujejo v razne proslave in prireditve v občini, v čemer pevci vidijo podcenjevanje pevskih zborov, kar seveda ne spodbuja pevk in pevcev. Precej pripomb je bilo izrečenih na račun načrtovanja. Letos še ni objavljen načrt prireditev in proslav, niti predvidenih nastopov zborov, godbe in drugih glasbenih skupin. Pripomba je bila, da je ob lankoletni proslavi dneva republike na Jesenicah gostoval ansambel iz Trbovelj, domači ansambli pa so ostali neangažirani. Predlagano je bilo, da bi tudi krajevne skupnosti in druge organizacije morale načrtovati nastope pevskih zborov. Tudi o nastopih v okviru turistične ponudbe na Bledu in v Kranjski gori je tekla beseda, kjer bi bili lahko skupni nastopi s pihalnim orkestrom... Vse to pa zahteva pravočasno načrtovanje, resno delo in mogoče — čelga človeka. Predlagano je bilo, da bi se pri ZKO ali kulturni skupnosti moral ustanoviti poseben organ, ki bi načrtoval in usklajeval vse kulturne in zabavne prireditve v občini in vanje načrtno vključeval jesijske glasbene skupine. O tem je bila že pred leti zamišljena široka akcija, vendar pa do realizacije ni prišlo.

Zanimivo je, da sta oba zbora zadovoljna s finančnim stanjem, saj ni bilo nobenih pripomb. Predstavniki ZKO Jesenice je dejal, da sredstva niso problem, če je delo uspešno.

V nadaljevanju razprave je predsednica društva Marija Zupančič-Vičar predlagala, da bi se ženski zbor poimenoval po umrlem zborovodji profesorju Milku Škobernetu. Po obrazložitvi predloga, ki je zajel zaslugi prof. Škobernetu za rast in številne uspehe ženskega zbora, rast slovenske zborovske dejavnosti in njegove moralne in strokovne kvalitete, so vsi navzoči enoglasno potrdili da se ženski pevski zbor poimenuje: ŽENSKI PEVSKI ZBOR MILKO ŠKOBERNE JESENICE. Nova odbora pevskega društva in ženskega zbora sta zadolžena, da v statutu in drugih aktih izvršita potrebne spremembe.

Ob sklepu občnega zbora so z glasovanjem sprejeli poročila o delu zborov, o finančnem poslovanju društva, poročilo nadzornega odbora in delovne načrte zborov ter finančni načrt društva za leto 1982.

Ker je odbor društva in odborom zborov podelil mandat, so pevke in pevci izvolili nove odbore, in sicer: za predsednika odbora pevskega društva Jesenice FRANCA JELENCA, za podpredsednika MELITO JELENA, za tajnico SONJO EGART in za blagajničarko MARIJO NOVAK. Za predsednico ženskega pevskega zbora Milko Škobernetu Jesenice MARIJO ZUPANČIČ-VIČAR, za člane VIDO TREVEN in FRANCKO LEGAT, za predsednico mladinskega mešanega zbora Blaž Arnič Jesenice ANITO BAZNIK, za člane BREDO JELENC, METKO OBERSTAR, SAŠA KRANJC in RUDOLFA REICHMAN. V nadzorni odbor so izvoljeni: predsednik VLADO OBLAK, člani VASILJKA KOKALJ in JOŽE AVSENAK.

Franjo Ropret

ČLANI KRAJEVNE ORGANIZACIJE ZRVS DOVJE-MOJSTRANA O SVOJEM DELU

V nedeljo, 28. februarja, so se na programski in volilni seji zbrali člani krajevnega organizacije ZRVS Dovje-Mojstrana. V uvodu so se seznanili z varnostno oceno in z gospodarskimi rezultati v jesijski občini v lanskem letu.

V nadaljevanju je bilo iz poročila za zadnje mandatno obdobje moč ugotoviti, da je bilo delo rezervnih vojaških starešin pestro in razgibano. V okviru delovnega programa je bil poudarek dan stalnemu izobraževanju in usposabljanju ter opravljanju vsakoletnih izpitov za vse člane. Kot so ocenili na seji, so člani tudi v preteklem letu izpite uspešno opravili, premalo pozornosti pa so pri tem namenili preverjanju telesne kondicije članov krajevnega organizacije. Nadalje so ocenili, da je bilo uspešno informiranje in obveščanje o delu in problemih, manj uspešno pa je bilo sodelovanje z mladinsko organizacijo v krajevni skupnosti, kar pa ugotavljajo že več let.

Rezervni vojaški starešine aktivno delujejo tudi v drugih družbenopolitičnih organizacijah, udeležujejo se vseh proslav, manifestacij in podobno.

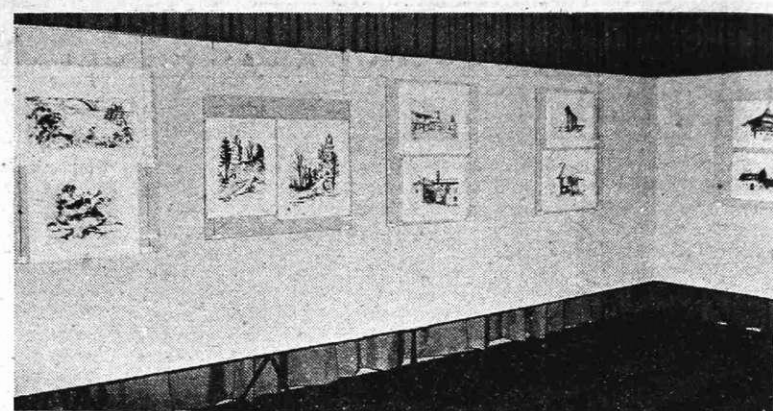
Na seji so v nadaljevanju poudarili, da jih veliko nalog čaka tudi v

prihodnje. Poudarek bodo dali nadaljnjemu idejnopolitičnemu izobraževanju vseh članov, pa tudi individualnemu izobraževanju, ki ga nudi gradivo v reviji Naša obramba. Skušali bodo še izboljšati kadrovske strukture članstva, udeleževali se bodo predavanj o vojaško tematiko, prizadevali si bodo za usmerjanje mladih v vojaške poklice, načrtujejo pa tudi skupno akcijo s področja obrambnih priprav skupaj s krajevno skupnostjo in karavlo Belca.

Na seji so soglašali z nekaterimi spremembami pravil delovanja krajevnih organizacij ZRVS v jesijski občini, prebrali so imena članov, ki so v lanskem letu prejeli priznanja in plakete ZRVS, razglasili pa so tudi napredovanja posameznih članov v višji čin.

Na seji krajevnega organizacije so za novega predsednika izvolili Jožeta Mirtiča, za podpredsednika Jožeta Kramarja, izvolili pa so tudi delegate za občinsko konferenco ZRVS Jesenice.

J. Rabič

Z zadnje kolektivne razstave likovnih del članov Dolik (Foto I. Kučina)

IMENITNA UPRIZORITEV IBSNA

V petek, 19. februarja, je bila v amaterskem gledališču Tone Čufar na Jesenicah četrta premiera v tej sezoni. Jeseniški gledališčniki so predstavili dramo Henrika Ibsna STRAHOVI v režiji in scenografiji mladega režiserja, stalnega sodelavca gledališča Glej iz Ljubljane, Milana Stepanoviča. V vlogi Helene Alvingove je Slava Marošević imela TISOČI NASTOP.

Če smo pred desetimi leti v modernem gledališču ime Henryka Ibsna (1828—1906) samo omenili, so nas opozorili, da gre za pridigarstvo strahilo iz konca prejšnjega stoletja, ki se v gledališče ne bo več vrnilo. Ampak valovanja gledaliških teženj v zgodovini so zvezana s tako zapletenimi, globokimi in preseñljivimi razlogi, da ni čudno, da Ibsen še danes navdihuje evropska in ameriška gledališča, v katerih narašča interes do tako imenovanih moralnih vprašanj, kakršna so v središču vsega Ibsnovega dramskega opusa. Gledališča, posebno v Evropi, so začela Ibsna odkrivati na novo. Njegov opus je neizčrpen. Vedno je bil in ostal aktualen za vsa obdobja, zato ni čudno, da se gledališča vračajo k njemu, kajti njegova kritična sodba in obsodba meščanske družbe velja še danes. Medtem ko naša gledališča niso preveč navdušena za Ibsna, so jesijski gledališčniki s STRAHOVI ostali zvesti svojemu repertoarski politiki. Iz svetovne klasične so se odločili ravno za »težkega« norvežana Henryka Ibsna in — uspeši.

Zadnje čase nekatere jesijske gledališke premiere kritično ocenjujejo tudi naše osrednje časnike (tokrat Delo in Dnevnik), kar je dobro za jesijske in vse ljubitelje amaterskega gledališča. Ker pa je bila premiera STRAHOV na Jesenicah poseben gledališki dogodek, saj je domača igralka Slava Marošević proslavila svoj tisoči nastop, vsi igralci pa so odigrali svoje vloge na visoki umetniški ravni, je prav, da ta uspešni gledališki dogodek zapiše tudi železar. KER DOBRO PREDSTAVO OVREDNOTI SELE ODMEV!

Jesijski igralci: Slava Marošević (Helena Alvingova), Igor Škrli (Osvald Alving), Miran Kenda (Pastor Manders), Rado Mužan (mizar Engstrand) in Bernarda Gasperič (Regine Engstrandova) so v STRAHOVIH, »težki najbolj naturalistični Ibsnovi drami, drami z nakazujočimi prvimi simbolizma, konkretno podčrtali najznačilnejše poteze: morečo zagnanost do vrha nakopičene dvoilčnosti, ki povzroča simbolne krike hrepenenja po razjasnjevanju in čistosti, predvsem pa globino psihološkega karakteriziranja nastopajočih oseb.

Na preprosti sceni z enim edinim prostorom bogatih Alvingovih, so se menjavala soočenja prizadeti, ki so z razvidno in dovolj prepričljivo psihološko logiko pripeljali medsebojno igro do vrednotenjskega preobrata. Pokojni Alving, ki je s svojimi erotičnimi pustolovščinami onesrečeval družino in sinu zapustil sifilis, je bil žrtev dvojne meščanske morale, saj ga je v razuzdanost gnala ženina hladnost, ki je bila posledica njenih preračunljivih zakonskih dolžnosti.

Vseskozi nadzorovana iz nekega notranjega prepričanja in trdnosti je bila igra Slave Marošević (Helena) zrela in v psihološkem razvoju te najbolj problematične osebnosti STRAHOV je ob vrednotenjskem preobratu »velike igre Alvingovih« zmogla prepričljivo samokritiko svojega zaslepljenega samousmiljenja. Helena je vse do svojega zloma suvereno gospodarila na domu, ki je bil obseden s skrivnostmi vseh prebivalcev. Z razkritjem razvratnega življenja njenega pokojnega moža, popolno propadle podobe njegove sina Osvalda, v spoznanju, da tudi pastor Manders »z božjo milostjo« ne more več usmerjati toka dogodkov na domu Alvingovih, ob razkritju, da je mizar Engstrand samo krušni oče Regine, da je leta prepovedani plod razvratnega razmerja pokojnega Alvinga in hišne strežnice (kasnejše mizajevke žene) in da Osvald ne zmore več brez Regine (očetovega greha), se Helena vda in sprejme poraz in propad močnih Alvingovih. V tej psihološki igri je bila Maroševićeva ves čas razgibana, naravna. Gospo v zrelih letih je uprizorila mladostno »frfotajočo«, sprejemljivo šarmom, z najrazličnejšimi uspešnimi

notranjimi in zunanjimi gradacijami. Bila je odlična SOLISTKA dobro uigranega kvinteta. Skupaj s Miranom Kendo, kot pastorm, je nosila težo dogajanja. Miran Kenda je rutinirano brez napora uspel ustvariti lik, v katerem se konformizem meša z usmiljenja vredno naivnostjo.

Igor Škrli, kot Osvald, je bil obupano napet mladenič, ki pa svoje bolesterne krčovitosti ni zmožal dopolniti s patološko tesnobo in vedno bolj zatemnjenim razumom. Podredovana bolezen — sifilis, ga je vse bolj razdirala in počasi vodila v njegov neizogibni konec.

Bernarda Gasperič, kot služkinja Regine, nezakonska Alvingova hči, je ves čas preživljala v nekakšnih negotovostih in nerazjasnjenih odnosih na domu, kjer si je služila vsaj kruh. Sele v finalu razkritja vnese nekaj svoje tragične bedne dednosti in socialne zaznamovanosti.

Rado Mužan je v vlogi lisjaško barabinskega mizarja Engstranda, s svojim licemerstvom iz socialnega dna z rutino dopolnjeval splošno podobo zavoženosti in pokvarjenosti, obenem pa celo skrbel za grenak in prav nič optimističen ibsenovski podsmeh.

Režija in scenografija (velik prostor) sta igralcem omogočala popoln razmah, mirno stopnjevanje dogajanja do skrajne napetosti in končne katastrofe. Toda stopnjevanje dogajanja je bilo neskončno. Razvlečeno besedilo, posebno v prvem dejanju, je zmanjševalo intenzivnost dogajanja in predstave v celoti. To in »hladna« scena z lampiončki bi bilo vse, kar ni bilo dobrega v dobri predstavi. Vse drugo je pet jesijskih igralcev opravilo na profesionalni ravni, kar pa je plod tudi dobrega dela celotnega jesijskega gledališča.

Po premieri so bila ob jubilejnem tisočem nastopu in za več kot 35-letno ustvarjalnost na gledaliških odrih Slavi Marošević podeljena darila njenih kolegov — soigralcev in priznanje ZKO Slovenije ter Linhartova značka gledaliških skupin Slovenije. Linhartovo značko za 10-letno ustvarjalnost na področju gledališke in lutkovne dejavnosti je sprejel tudi Igor Škrli.

F. Ropret

POČITNICE S PRIJATELJICO IZ STAV

Bližajo se težko pričakovane počitnice. Zadnji uro pouka sedim v razredu, zrem skozi okno in občudujem čudovito s snegom pokrito naravo. Učitelj nam še razlaga snov iz zemljepisa. Moje misli pa uhajajo na bližajoče počitnice; tudi ostali se zelo veselo počitnic; nekateri bolj, nekateri manj, odvisno od uspeha v prvem polletju.

Prvi teden smo v našo družino sprejeli učenko iz Stav. Prišla je s skupino učencev iz pobratene občine Valjevo. Moja prijateljica, ime ji je Stana, je mojih let, zato sva se še bolj razumeli. Še včeraj neznanki, sva že naslednji dan postali tesni prijateljici. Lepa pokrajina v Mojstrani in okolici naju je vabila. Poleg drsanja in sprehodov po Mojstrani sva si skupno s starši ogledali lepote bohinjskega kota, se drsali na blejskem jezeru, se sprehajali po Kranjski gori ter občudovali skalnice pod Poncami. Udeležili sva se tudi skupnega izleta k Peričniku, kjer smo namesto mogočnega slapu občudovali ledene sveče. V večernih urah smo odšli k stricu, kjer smo poslušali plošče in kasete popularne glasbe.

Čas ločitve je prišel prehitro. Od prijateljice Stane in ostalih smo se poslovili v soboto z željo, da srečno prispejo domov in da to srečanje ne bi bilo zadnje.

Mojca Rozman, 7. r.

OS 16. december Mojstrana — novinarski krožek

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

(Pregled obdobja november 1981 – februar 1982.)

V tem času je izšlo kar precej leposlovja, spominov, življenjepisov. Drugega poljudnoznanstvenega čtiva v tem pregledu ne bom navajal. Novosti bom seveda spet razvrstil po skupinah. Takoj pa moram povedati, da v tem času ni izšlo niti eno delo lažjega žanra.

Naj torej začnem z življenjepis, spomini in podobnim. Življenjepis o Petru Velikem je napisal ruski emigrant – francoski pisatelj H. Troyat, ki ga poznamo po izvrstnih monografijah o Puškinu in Tolstoju. Še nekaj podobnih novosti: G. Endore je avtor knjige A. Dumas, kralj Pariza: zgodovinski roman o lordu Nelsonu je izpod peresa O. Warnerja; ljubitelja jazz bo razveselila avtobiografija glasbenika Duka Ellingtona, gornike pa Hillaryja knjiga Ni zmage brez tveganja.

V polpreteklo slovensko zgodovino nas popeljejo spomini A. Zlobca (Za blagor očetnjave), Ivana Krefta (Spori in spopadi), Ivana Mačka. Sem sodi tudi General J. Hudalesa (roman o Rudolpu Maistru). Med memoarsko literaturo bi vrstili še eseje Dimitrija Rupla Poskusi z resničnostjo: tu segajo spori in spopadi ob avangardni književnosti vse do današnjih dni.

V drugi razdelek sem vrstil klasične, ali, bolje rečeno, splošno priznane mojstre lepe besede. Izšli so štirje nobelovci: belgijsko-francoski simbolist M. Maeterlinck, čilska pesnica Gabriela Mistral, naša stara znanca Selma Lagerlöf in poljski emigrant Czesław Miłosz. Tudi Sartre, čigar Izbrana dela so izšla, zdaj že sodi med klasične. Vvečini so to ponatisni prevodi: Zid (novela), Gnus, Pota svobode, Izbrane drame. Nekaj novega bo morda v knjigi Filozofija, estetika, politika. Sem sodi tudi Strindberg, čigar izpovedno delo Zagovor blazneža bi lahko navedel tudi med avtobiografskimi deli.

Razni novejši avtorji: tu bi najprej omenil dva romana, o katerih sem že poročal: Malrauxove Zavezevalce in Mailerjevo Krvnikovo pesem. Zadnji odcep za Brooklyn ameriškega pisatelja H. Selbyja bo z grozljivimi opisi spolnega podzemlja in z jezikom (uporaba slanga) šokiral ali vsaj vznemiril mnoge bralce. Dobili smo tudi prevod dokaj neideološko napisanega sovjetskega romana (Valentin Rasputin: Živi in pomni). Slovenski bralec se lahko zdaj prvič seznani s katalonsko književnostjo (M. Rodoreda: Demantni trg) in s književnostjo Jamajke (A. Bennett: Bog kamnosek).

In kako je z novejšo slovensko književnostjo? Kljub težavam, o katerih težijo založniki, je bila tokrat bera še kar obilna. Za tradicijo ljudske povesti skrbijo, kot vemo, Kmečka knjiga: pri njej je izšla povest Anice Zidarjeve Začutila sem tvojo ljubezen. Breda Smolnikar je pod psevdonimom »Gospa« izdala pretresljiv materinski roman Balada o divjem mleku. Roman I. Zorman Dom človekov nadaljuje tradicijo družinskih romanov (Galsworthy, Druon, Miheličeva). Branko Šimen (sicer scenarist in pesnik) je svoj roman Panonsko morje zastavil bolj moderno in lahko. Evald Flisar je napisal nov potopis: Južno od severa. Lojze Kovacic pa s svojo najnovejšo knjigo Pet fragmentov izživa tistega bralca, ki se je pripravljen spoprijeti s težko eksperimentalno prozo.

Ce sem pri tujih avtorjih omenil Sartrova Izbrana dela, pa naj omenim še novi izbor Prežihovih del v petih knjigah.

Naj za konec omenim še nove domače pesniške zbirke. Pred nami je nekaj skrivnostnih in poetičnih naslovov. Tavlja Milana Klečca, Kanarčkovi škornji Slavka Juga,

Dišeče predivo Matjaža Kocbeka. Dramatik Mirko Zupančič s knjigo Pogovori s Kandidom izpričuje splošno slovensko težnjo biti pesnik, igralec Tone Kuntner pa v knjigi pesmi Slovenske gorice izpoveduje svojo navezanost na zemljo in kmetijstvo. Cili Kodrič – nekdanja profesorica na jeseniški gimnaziji –

je v samozaložbi izdala zbirko izpovedno-verse poezije z naslovom Vrt brez ograje.

In čisto na koncu še pravi kontrast k pesmim Cili Kodričeve: obsežna antologija hrvatske avantgardne poezije. Njen naslov se glasi Ubili so ga z opekami.

Marko Hudnik

DESETA JUBILEJNA RAZSTAVA »TKANI IZDELKI«

V soboto, 6. marca, bodo ob 18. uri v razstavnih prostorih Delavskega doma na Jesenicah v počastitev 8. marca – dneva žensk, odprli že deseto – jubilejno razstavo ročnih izdelkov, in sicer tokrat tkanih izdelkov, ki so jih izdelale članice odseka za ročna dela pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice pod vodstvom mentorice, mojstrice umetne obrti Vide Robič. Ob otvoritvi bo krajši kulturni program izvajal ženski vokalni oktet Pevskega društva Jesenice.

Skoraj zanesljivo lahko trdimo, da je to na Slovenskem edinstven primer kontinuirane razstavne dejavnosti, ki je zasnovana na ustvarjalnosti in izvirnosti ob strogem upoštevanju estetskih meril. To niso slučajno nastali izdelki, temveč praviloma po vnaprej predvidenem programu, ki ga spremlja ustrezno usposabljanje izdelovalk, ki že po tradiciji v sklepnem delu usposabljanja svoje najboljše izdelke razstavijo in s to priložnostjo počastijo mednarodni praznik žensk – 8. marec.

Začelo se je leta 1969, ko so na pobudo nekaterih izdelovalk gobelinov pripravile prvo razstavo gobelinov. Ze ob prvi razstavi so se organizatorice odločile za strog estetski izbor, ki ga je opravila umetnostna zgodovinarica Maruša Avguštin. Po petletnem premoru so leta 1974 organizirale drugo razstavo gobelinov, ki je bila v kvalitetno-estetskem pogledu še boljša, saj je javna žirija ob prvi razstavi ugodno vplivala na izdelovalke tako v pogledu izbora motiva, kakor tudi same izdelave in opreme.

Tej razstavi je sledilo organizirano in programirano delovanje, saj so se tega leta ženske organizirale kot samostojni odsek pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Tečaju vezenja, ki ga je vodila mentorica Gilda Tratnik in dvema tečajema kvačkanja, ki ju je vodila mentorica Anica Kalan, je za 8. marec 1975 sledila razstava vezenih in kvačkanih izdelkov.

Za praznik žensk leta 1976 so članice odseka pripravile razstavo vezenih slik na temo »Šopek rož za 8. marec«.

V letu 1977 so organizirale tečaj klekljanja, ki so ga vodile mentorice Vika Ambrožič, Ivanka Jelovčan in Julka Kejžar. V tem letu pa so se predstavile z unikatnimi gobelinami, za katere so izdelali predloge domači slikarji, člani likovnega kluba DOLIK in s klekljanimi izdelki.

Naslednje leto, leta 1978, so se članice odseka odločile, da na že tradicionalni razstavi za mednarodni praznik žensk razstavijo slovenske narodne vezenine in gobeline. Pri ohranjanju in izvirnosti in estetski izdelavi je članicam z naveti in s priložnostno razstavo »slovenske narodne vezenine« veliko pomagala dr. Marija Makarovič, strokovna delavka slovenskega etnografskega muzeja.

V zimski sezoni 1978–1979 so organizirale dva tečaja macrameja, ki ju je vodila mentorica Marija Mencinger. Zaključku tečaja je sledila razstava vzolanih izdelkov.

Ker tehnika vzoljanja ali macrameja nudi neizčrpne možnosti samoiniciativnega oblikovanja, so se članice tudi za 8. marec 1980 odločile za razstavo »vozel in oblika«, pri čemer izdelovalke niso izhajale že iz ustaljenih predlog iz raznih revij, temveč so oblikovale okrasne izdelke po lastnih, izvirnih zamislih in zato je vsak razstavljeni predmet predstavljal tudi unikat. Pri tem jim je z

idejami pomagal član likovnega kluba DOLIK Branko Čušin.

V iskanju novih izraznih oblik so se članice ustavile pri tako imenovani nitni grafiki ali »napeljavi niti med točkami«. Tečaj so na osnovi literature izvedle same, osnutke za izdelke pa je naredila članica odseka Rozka Saračević. Za praznik žensk 1981 je tako sledila razstava izdelkov oblikovanih z napeljavo niti med točkami, ki so jo poimenovala »nitna grafika«.

V svoji ustvarjalni vedežljivosti so članice iskale nove možne izrazne oblike in se za letošnjo jubilejno razstavo odločile za predstavitev tkanih izdelkov. Seveda je bila to le želja, ki jo je bilo potrebno izpolniti z ustreznim strokovnim znanjem. Povabile so mojstrico umetne obrti Vido Robič iz Martuljke, ki jim je v tečaju, ki je trajal od lanske jeseni dvakrat tedensko, z izjemno vztrajnostjo in predanostjo posredovala znanje iz tkalske umetnosti. Tako je nastala letošnja razstava tkanih izdelkov, v katere so izdelovalke vložile poleg ogromno izdelovalnih ur tudi veliko iznajdljivosti, samoiniciativnosti in estetskega ukusa. Vsi izdelki, ki bodo razstavljeni, od okrasnih do uporabnih predmetov, so izdelani iz surove domače volne na statvah, ki jih je odsek v ta namen kupil.

Tokrat se s svojimi tkanimi izdelki predstavljajo: Danica BERNARD, Lojzka BOŽIČ, Julka CELARC, Pika ČOP, Kati ČUŠIN, Nada DRAGOJEVIČ, Ema DROBIČ, Olga GRM, Ivanka JELOVČAN, Marica JEZERSEK, Hilda KLIČEK, Francka KOVAČIČ, Helena KRAMAR, Ivanka LORENCIČ, Zinka MAREŠ, Marica MIKELJ, Marija MRAK, Anica NOVAK, Marija OBLAK, Rozka OSREDKAR, Slava RAZINGER, Vida ROBČ, Rozka SARAČEVIČ, Irma ŠCERBIČ, Jožica ŠKEDELJ, Pavli ŠKRT, Zofka ŠKULJ, Milena TEPINA, Gilda TRATNIK in Metka URBANC.

To je izredno pester sestav razstavljalok od studentk, aktivnih fizičnih in administrativnih delavk, do gospodinj in upokojenk, v starosti od 20 do 70 let.

Razstavo bosta tako kot že večkrat doslej aranžirala araržerja Karlo Bartalančič in Florijan Višner, ml.

Tudi ta razstava dokazuje, da članice odseka za ročna dela pri DPD Svoboda Tone Čufar dosledno vztrajajo na začetni poti pred desetimi leti – izvirnost, ljudsko ročilo, umetniška oblikovanost – s čimer veliko prispevajo h kulturnemu vrednotenju ročno oblikovanih izdelkov, kar pa je v bistvu najmočnejše orožje proti raznovrstnemu kiču in neestetskemu gledanju na predmete vsakdanje rabe.

Jesenškemu primeru zadnja leta sledijo mnoga društva in organizacije, ki ob različnih priložnostih organizirajo razstave ročnih izdelkov, pri čemer pa največkrat odstopajo od kakršnegakoli estetskega izbora in ustreznega aranžiranja razstave. V to dejavnost bi zato morali vnesti več kritično-estetskega izbora, ker le tako s takimi razstavami lahko prispevamo h kulturnemu vrednotenju ročnih izdelkov.

Ob letošnji razstavi moramo povedati, da se ročna dela, ki jih prek tečajev osvajajo članice odseka za ročna dela pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, prek članic prenašajo tudi v druga okolja, kar le potrjuje izjemen pomen jeseniškega odseka ročnih del. Prav bi bilo, da bi povsod tudi sledili estetskimi kriterijem, ki jih je v svoje delo vnesel jeseniški odsek.

Deseta – jubilejna razstava tkanih izdelkov bo odprta do vključno 17. marca vsak dan od 9. do 19. ure.

DOPISUJTE
V ZELEZARJA

JEZIK NAŠ VSAKDANJI (26)

V nedeljo, ko nam je Bojan Križaj v Schladmingu prismočal srebrno kolajno, sva se s profesorjem Salvatorejem Venosijem, pogovarjala na kavču, koliko težav sta morala premagati on in župnik Mario Gariup, preden je v Kanalski dolini spet zaživel slovenski koroški živelj.

Ze naprej sem ga opozoril:

»Ti kar klepeči, vendar ne zameri, če bom marsikaj preslišal! Danes gredo Križaj, Franko, Strel in Kuralt na vse ali nič.«

Zbrana družina je med drugim slalomskim tekom pred zaslonom trepetala: pa ja ne bo Bojan povozil kakšnih vrtec! Ni jih. Prvi Slovenec, ki se je na svetovnem smučarskem prvenstvu v alpskih disciplinah posrebril!

Od same sreče smo vsi zajokali. Nikomur ni bilo zaradi tega nerodno. Tedaj je od veselja jokal ves Tržič, je vriskala Škofja Loka, ploskala Nova Gorica, se smejala vsa Ljubljana – póta in ceste so bile med televizijskim prenosom na Slovenskem prazne.

Ob srebru tržiškega Slovenca so se profesorju Venosiju oči orosile tako kot nam. Tržiško-loški BB par se je pred kamero v Schladmingu sproščeno po domče raznežil in razkrakal. Po slovensko.

Zvečer pa je prišla na vrsto mrzla prha.

V Schladmingu so bili tudi beograjski televizijci. Pomešali so se med naše slovenske smučarske junake in za nedeljski športni pregled pripravili o njih kratko oddajo.

Boris in Bojan sta beograjskemu poročevalcu, ki ju je spraševal v srbsčini, odgovarjala po naše, po slovensko. Kako naj bi drugače. Bog pomagaj, saj sta Slovenca!

Mar Tone Vogrinec, direktor naše alpske reprezentance, ni Slovenec?

Tone Vogrinec je spraševalcu odjecljal svojo izjavo v jugoslovansčini. Je bila to oddolžitev za garaški direktorski stolček pri YUGOSLAVSKI POOL?

Kdo pa so ljudje, ki tekmujejo za YUGOSLAVSKI POOL? Koliko Srbov in Vojvodincev smo pa poslali v Oslo? Ima Vogrinec v Gartnerjevem moštvu in Sparovčevem žensstvu kakšnega Hrvata ali Makedonko?

Kdo pa drži pokonci ta znameniti YUGOSLAVSKI POOL?

V čigavem imenu si sme direktor naše alpske reprezentance prilaščati pravico, da pred kamero zataji svoj narod, svoje ljudi in svoj jezik?

Da bi bila mera polna, se je na Bjelašnici še Bojan Križaj smehljaje ustavil pred kamero in v slovenski jugoslovansčini priznal svoj »pšhe«. Ko bi ta človeka (v mislih imam Vogrinca in Križaja) vsaj znala srbsko govoriti...

Ce imamo na smučeh samo Slovenke in Slovence,

če so te naše ljudi vijuganja skozi vratca naučili samo Slovenci, če za njih blagor skrbé samo Slovenci,

če ob njihovih uspehih jokajo Tržič, Škofja Loka, Nova Gorica, Ljubljana in vesoljna Slovenija (vsa druga Jugoslavija pa trepeče ob nogometu),

če slovenski ELAN, ALPINA in ZLATOROG z vsemi močmi skrbé za naša slovenska dekleta, ki se spuščajo po strminah, če naši slovenski smučarski junaki prinašajo v Jugoslavijo srebrna in bronasta odličja –

Prijatelji:

Mar ni potem čas zajokati, ko se Tone Vogrinec in Bojan Križaj pred kamerami predstavita v jeziku, ki ga sicer v Beogradu čvrbljajo slovenski politiki in delegati?

Bo kdo rekel:

Šovinizem!

Drugi bo zalajal:

Nacionalizem!

Prvo odpade. Morda je drugega za kanček zraven. Na koncu bom povedal, kajti počutim se tako revno, da bi najraje jokal, ko tole pišem.

Ali je rokometasu Krivokapiču že kdaj prišlo na misel, da bi slovenskemu televizijskemu poročevalcu odgovarjal v slovensčini? Kako vselej in povsod govori Lečić, trener ljubljanskega košarkarskega moštva Iskra Olimpija? Po makedonsko. In vsi uvoženi ter za drage milijone kupljeni nogometaši in košarkarji iz bratskih republik – pride kdaj komu od njih na misel, da bi se naučil po slovensko govoriti?

Samo Slovenci se smešimo pred svetom in ob sleherni priložnosti začnemo klátiti jezik, ki se nam zanj zdi, da nas je že mati z njim spravila na svet. Od vseh Slovencev, kar sem jih v zadnjih nekaj desetletjih poslušal po radiu ali gledal na zaslonu, sta srbsko znali govoriti le Lidija Sentjurčeva in Vida Tomšičeva... Pika. Vsi drugi so znali – in znajo še danes – govoriti samo slovensko srbsčino. Jugoslovansčino.

Tegale bi ne napisal, če bi se moj prijatelj iz Kanalske doline pred dnevi spet ne oglasil pri meni na domu.

»Si gledal nedeljski televizijski športni pregled? Si slišal Toneta Vogrinca? Si poslušal Križaja, kako je na vašem državnem prvenstvu v alpskih disciplinah po jugoslovansko čebľjal pod Bjelašnico?«

Postaló mi je vroče. Zardél sem. Sram me je postalo, ker sem takojmenovani matični Slovenec. Slovenec pač. Človek, ki vselej in povsod v svoji ljubi domovini odpre svoj kljun in – če ne gre drugače – zarobanti po naše, po slovensko.

Moja domovina?

Samo Socialistična republika Slovenija? Jugoslavija? Ali tudi Beneška Slovenija, Tržako, Kanalska dolina in Koroška? In ljudje, ki se za našimi državnimi mejami bijejo za slovenstvo?

»Pošteno odgovori, Janez:

kaj si:

si predvsem Jugoslovan ali si najprej Slovenec?«

Klofute si nisem zaslužil.

Seveda sem Jugoslovan, vedno, povsod, zdaj in zmerom v vsaki sekundi svojega bivanja pa sem Slovenec. Slovenski oče me je spöel, slovenska mati me je rodila. Iz njenih prsih sem pil jezik, ki ga nadvse ljubim, ki mi pomeni vrednoto nad vrednotami.

Kako naj prijatelju odgovorim?

»Kaj sprašuje? Veš pač, da sem z vsemi dvajsetimi prsti matični Slovenec!«

»Pa mi?« je vprašal. »Mi, ki nismo matični Slovenci? Ki oživljamo slovensko onkraj državnih mejnikov? Kako je nam pri srcu, ko slovenski narodni junaki ne znajo več slovensko govoriti? O Bog pomagaj, kako pa naj se s svojimi ukvanskimi otroki pogovarjam o Vogrinu in Križaju, ko pa ju sploh niso razumeli, ker sta govorila afganistansko?«

Bi bilo treba tu še kaj dodati?

Morda le tole:

Ob vprašanjih mojega prijatelja iz Žabnic v Kanalski dolini bi morali sardéti še kaki drugi matični Slovenci. Ne le jaz...

Janez Svöljšak

FINŽGARJEVA »VERIGA« NA ODRU JAVORNIŠKE SVOBODE

Letos mineva 60 let od ustanovitve DKD Svoboda na Javorniku. Društvo je ob ustanovitvi imelo knjižnico in tamburaški zbor, dve leti pozneje pa so ustanovili še moški pevski zbor. Prizadevni člani takratne Svobode so razmišljali tudi o odrski dejavnosti, zato so uredili prostor pri Koniču. Dramski odsek je začel z delom leta 1933 in bo prihodnje leto praznoval 50-letnico ustanovitve in delovanja.

V počastitev 60-letnice ustanovitve društva so člani dramskega odseka pripravili uprizoritev Finžgarjeve ljudske igre Veriga. Sodeluje 14 igralcev. Na premieri, ki bo

v soboto, 6. marca, ob 19. uri v delavskem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku, bodo najbolj prizadevnim članom dramskega odseka podelili Linhartove značke. Omenimo naj še, da je na odru izboljššan svetlobni park, s čimer je omogočena sodobna osvetlitev odrskih scen.

Igro bodo ponovili v nedeljo, 7. marca, ob 19. uri in s predstavo počastili mednarodni dan žensk.

Pozneje načrtujejo več predstav za šolsko mladino in odrasle v jeseniški in radovljiški občini ter v rudarskih Trbovljah in v zamejstvu pri koroških Slovencih.

PRIJATELJSTVO, LJUBEZEN, SIMPATIJA

Petra je moja najboljša prijateljica. Spoznala sem jo, ko sem hodila v vrtec. Zmerom sva bili skupaj. Pomagali sva tovarišici kuhati kavo. Ko sva malo zrastle, in sva že hodili v šolo, sva sedeli skupaj v zadnji klopi. Se vedno sva skupaj. Radi igrava pink ponk. Včasih, ko pridem prej v šolo, jo čakam. Ko jo zagledam, ji v copatah tečem naproti. Imam jo rada.

Tjaša

Letos mi je všeč lepa deklica z dolgimi lasmi. Stara je sedem let. Hodi v prvi razred. Čutim, da me ima tudi ona rada. Kadar gre v knjižnico, grem za njo. Če pogleda nazaj, se mi posmeje, jaz pa njej. Bogdan

Nekoč sem na poti v trgovino srečal prijazno deklico. Bila je tako lepa, da sem se pozneje v njo zaljubil. Škoda, da je bila starejša od mene. Imela je osemnajst let. Ustavila se je in me gledala. Tudi jaz sem jo gledal. Bila je tako nežna in dobra po srcu. Dala mi je roko in mi ponudila bonbon. Spoprijateljila sva se. Tako sva še danes velika prijatelja.

Rok

Poznam eno deklico, ki hodi v drugi razred. Ime ji je Nataša. Zelo

jo imam rad, ona pa mene nima. Je velika in močna; skoraj taka kot jaz. Živi v Kranjski gori. Vedno mislim nanjo. Ona je pridna učenka. Veliko ima prijateljev in prijateljic.

Mirko

Letos: v tretjem razredu sem nekaj časa sedela zraven sošolke Helen. Potem pa je kar enkrat prišel tovariš, in naju je presedel. Morala sem k fantu... Ko sem tako dolgo sedela pri njem, sem se kar privadila. Všeč mi je bil. Ima temne lase in rjave oči. Rada ga imam. Zadnjič pa sem morala spet drugam, pa mi ni bilo všeč... Čutim v srcu, da ga ne bom mogla pozabiti...

Petra

Rad imam svojo sestro Rebeke. Stara je tri leta in pol. Hodi v vrtec. Zelo je pametna. Večkrat mi zakliče: O moj Igor! Vsak ponedeljek jo učim smučati. Včasih ponoči pride k meni, da skupaj zaspi. Ko se zjutraj zbudi, ima lepe črne oči in skuštrane lase...

Igor

Učenci 3. a razreda osnovne šole Jeseniško-bohinjski odred Kranjska gora

(Izbral in popravil razrednik Benjamin Gracer)

LITERARNI VEČER Z NEŽO MAURER

Srečanje s pisateljem je vedno vznemirljivo, posebno če ta opisuje življenje in nas z žarom svoje pripovedi ujame vanj in nenadoma postanemo še sami del njega. Tako piše Berta Golob v uvodu knjige Čuček, ki jo je napisala Neža Maurer. In tako srečanje se nam je nasmejnilo ob letošnji podelitvi Finžgarjevih bralnih značk.

Že prvi pogled na priljubljeno pesnico in pisateljico je obetal, da bomo takoj postali dobri prijatelji. Z nestrpnostjo smo do zadnjega kotička napolnili dvorano kulturnega doma na Javorniku.

Tovarišica Maurerjeva je najprej prisostvovala našemu kulturnemu programu, nato pa nam je povedala nekaj o svojem delu, o svojih junakih – večinoma so to otroci. Vrača se v otroški svet, jih vodi, spremlja in razveseljuje. Poleg otrok nastopajo v njenih knjigah tudi živali. Tudi te so njene prijateljice. Doma ima mucka, imela je že nekaj psov; govorila nam je o pticah, zajčkih, celo o kozi in oslu. Potem nas je pesnica popeljala v svet svojih pesmi. Prebrala nam jih je kar precej – tiste za najmlajše, pa tudi take za nas, malo starejše otroke. S tem je bila podprta med nami vsaka pregraja in zdelo se nam je, da smo stari znanci, da se že dolgo poznamo. Zato tudi ni bilo nobene treme, pogumno smo jo spraševali o tem in onem. Komaj je sproti odgovarjala na naša radovedna vprašanja. Največ se jih je sukalo prav okrog Čučka, ki smo ga vsi prebrali. V zgodbi nas postavi na Štajersko med NOB. Zvedeli smo, da je glavni junak Franci resnična oseba, da je bil njen sosed in najboljši prijatelj. Zanimivo je, da je zgodba, ki se godi na Štajerskem, pisala pri nas na Gorenjskem. Tovarišica Maurerjeva namreč zelo rada hodi v gore. Nekoč je nekaj dni preživela na Dovjem, od koder je odhajala na svoje gorske ture. In prav na Dovjem je pisala Čučka.

Sami nismo vedeli, kdaj je minila poldruga ura prijetnega kramljanja. Se bi poslušali, pa smo se žal morali posloviti. Upamo, da smo si rekli samo nasvidenje in se bomo še srečali.

Gregor Čušin,
literarno-novinarski
krožek OŠ Karavanskih
kurirjev NOB
Koroška Bela

BRANKA JURCA MED NAMI

Pretekli teden nas je obiskala mladinska pisateljica Branka Jurca. Na naši šoli smo se pisateljicega obiska zelo veselili. Srečanje je bilo prisrčno in obljubila je, da nas bo zopet obiskala.

Tole nam je povedala o sebi. Rojena je bila pred prvo svetovno vojno in se je že kot otrok srečala z grozotami vojne. Vendar ji je bilo usojeno preživljati še dosti strašnejše stvari, kot so bili dogodki prve svetovne vojne. 1941. leta, ko je bila še mlado dekle, v najlepših letih, polna življenja, je Hitler napadel in okupiral Jugoslavijo in takrat se je Branka pridružila še mladi, a trdno odločeni partizanski vojski, da domovino osvobodijo.

Nemci so jo ujeli in odpeljali v taborišče. Živela je v neznošnih razmerah in le upanje, v boljši jutri ji je dajalo moči.

S pisateljicam se je resneje začela ukvarjati šele v svobodi. Toliko zgodb je nosila v srcu, da jih ni mogla več odložiti le zase, temveč je čutila željo, da jih sporoči javnosti. Tako so nastala njena prva dela, ki so javnost seznanila z njenimi ustvarjalnimi sposobnostmi. Bolj kot njeno literarno delo, pa me je prevzela njena čuteča narava in izredno topla odnosa do ljudi.

Sara Križanič, 4. r. OŠ
16. december Mojštrana,
novinarski krožek

PRAZNOVALI SMO SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK

Šele v preteklem tednu smo zaradi zimskih počitnic praznovali slovenski kulturni praznik. Spomnili smo se največjega pesnika Franceta Prešerna in pisatelja Frana Saleškega Finžgarja, ki nam je zelo blizu, saj njegova mladinska dela z veseljem prebiramo.

Težko smo pričakovali proslavo in obenem podelitev Finžgarjevih bralnih značk. Tudi v letošnjem letu smo bili uspešni: tretji razredi so pridobili 81 pohval, četrti razredi 76 bronastih značk, peti razredi 47 srebrnih značk, šesti razredi 40 zlatih značk, sedmi razredi 37 diamantnih značk, osmi razredi pa 24 plaket in tri diamantne značke. Na naši šoli poteka tekmovanje že sedemnajsto leto.

Na podelitev smo povabili pisateljica Vida Pečjaka. Poslušali smo znanstveno-fantastično zgodbo Po begli robot.

Sklenili smo, da si bomo dobro zapomnili in se tudi držali reka KNJIGA JE PRIJATELJ. KI NIKDAR NE RAZOCARA.

Učenci novinarskega krožka
3. in 4. razredov COŠ
Prežihov Voranc Jesenice

OBČNI ZBOR JESENIŠKIH PLANINCEV

Planinsko društvo Jesenice vabi člane in ljubitelje planin na redno letno konferenco, ki bo v spodnjih prostorih Kazine na Jesenicah v petek, 12. marca, ob 18. uri po običajnem dnevnem redu.

Po zaključku delovne konference bo Marjan Manfreda z besedo in diapozitivi prikazal vzpon po južni steni Lhotceja.

Vabljeni v čim večjem številu.

USPEŠNO DELO STRELCEV SD TRIGLAV

Za strelci v jeseniški občini je že dobra polovica tekmovalne sezone v streljanju s serijsko zračno puško. Organizirana so bila že tekmovanja po družinah za vse kategorije od članov do pionirjev, prav tako pa tudi množično tekmovanje za zlato puščico. Vsa ta tekmovanja so bila izvedena tudi na občinski ravni. Prav tako so strelci opravili že tudi občinski del dopolne strelske lige.

Kot že nekaj let nazaj so tudi v tej sezoni najaktivnejši strelci v javniški družini Triglav. Tudi rezultati, ki jih dosegajo v vseh kategorijah, kažejo, da nekajletno nadržano delo že kaže svoje sadove. To velja posebej za mladince in pionirje, ki bodo s takim delom lahko kmalu posegali po višjih mestih v regijskih in republiških tekmovanjih.

REZULTATI TEKMOVANJ:
Družinska zlati puščica: Janez Otrin 559 krogov (od 600 možnih), Pavel Jezeršek 548, Vojko Grebenšek 542. Občinsko tekmovanje za zlati puščico: Janez Otrin 562 krogov, Franci Bizjak 545, Pavel Jezeršek 542 krogov. Na družinskem tekmovanju je nastopilo 37 tekmovalcev, na občinskem pa 15.

Tekmovanje za prvenstvo SD Triglav je bilo letos dokaj množično. Po posameznih kategorijah so bili doseženi naslednji rezultati:

Člani: Franci Bizjak 363 krogov (od 400 možnih), Vojko Grebenšek 363, Pavel Jezeršek 356 krogov; članice: Zvonka Rožić 322, Pavla Sedej 234; mladinci: Karli Stanič 363, Ervin Pogačnik 339, Anže Bernot 333; mladinke: Maja Jamar 338, Mojca Udir 294; pionirji: Boštjan Urbas 168 (od 200 možnih), Robi Branc 166, Drago Kostić 158, Bojan Fartek 152 in Matej Keler 151 krogov.

Na prvenstvu občine Jesenice so strelci SD Triglav zasedli vsa najboljša mesta. Rezultati so bili naslednji:

Člani: Franci Bizjak 365 krogov, Vojko Grebenšek 361, Danilo Svetlin 350; mladinci: Karli Stanič 350, Anže Bernot 346, Ervin Pogačnik 336; mladinke: Maja Jamar 339, Mojca Udir 319; pionirji: Boštjan Urbas 168, Matej Keler 156, Toni Mohorič 153, Drago Kostić 153, Bojan Fartek 151 krogov.

Na tekmovanju je nastopilo 38 tekmovalcev in tekmovalk. To dokazuje, da se število aktivnih strelcev spet povečuje. Bolj zaskrbljuje dejstvo, da prihajajo strelci le iz dveh družin, in sicer J. Mrak iz Mojštrane in Triglav iz Javornika. Strelska družina M. Verdnic na Jesenicah je popolnoma prenehala z delom kljub večkratnim poskusom občinske strelske zveze, da bi pozivala njeno delo.

Prav tako so zelo nedelavni tudi strelci v Gozdu Martuljku, Kranjski gori in Žirovnici. Kjer so bile včasih zelo delavne družine, sedaj pa delajo le še posamezniki, tekmovalci na občinskem nivoju ali višje pa se sploh ne udeležujejo več.

Obenem lahko tudi ugotovimo, da zanimanje odgovornih na občinskem nivoju za strelski šport ni tako, kot bi moralo biti. Tako se občnega zbora SD Triglav razen funkcionarjev občinske strelske zveze niso udeležili niti predstavniki organov za LO in družbeno samozastito, niti predstavniki

zveze rezervnih vojaških starešin, čeprav je bilo na zboru zbranih blizu 80 članov družine, ki so oblikovali program družine za naprej.

Kljub vsem težavam pa strelci ne mislijo vreti puške v koruzo. V spomladanskem času jih čakajo še številna teška tekmovanja na regijskem nivoju in na ravni republike. Želijo si, da bi s svojimi rezultati dokazali, da se dajo s trdim in načrtnim delom doseči dobri rezultati. Pri tem jim vsi želimo tudi obilo športne sreče.

REPUBLIŠKO PRVENSTVO OŠ S PRILAGOJENIM PROGRAMOM V VELESLOMU V SPOMIN MARIJANA POGAČNIKA

Tekmovanja se je udeležilo devet-ol iz vse republike. Skupno je tekmovalo 91 tekmovalcev in tekmovalk. Tekmovanje je organiziralo šolsko športno društvo zavoda Matevža Langusa Kamna gorica, pokroviteljstvo pa je prevzela tovarna verig Lesce. V pomoč pa so nam prišli tudi še: tovarna Plamen Kropa, republiški center šolskih športnih društev Ljubljana in TVD Partizan Kamna gorica.

Tekmovanje je potekalo na smučišču v Kamni gorici in je kljub slabim vremenskim razmeram odlično uspelo.

REZULTATI:

Pionirji letnik 1966/67: 1. Stane Droftina, Ljubljana, 35,46, 2. Klemen Hribernik, Kamna gorica, 35,48, 3. Tomo Markelj, Kranj, 36,52.

Pionirji letnik 1968/69 in mlajši: 1. Robert Kompan, 35,88, 2. Edvard Žižko, 36,60, 3. Jože Kompan, 37,53 – vsi trije Ravne. Progi za pionirje je imela 15 vrtic.

Pionirke letnik 1966/67: 1. Cvetka Vesek, Jesenice, 58,03, 2. Tilka Razinger, Kamna gorica, 1,02,11, 3. Nada Leposa, 1,06,01.

Pionirke letnik 1968/69 in mlajše: 1. Nevenka Repinc, 1,11,4, 2. Simona Gregorc, 47,56, 3. Lucija Pretnar, 1,00,75 – vse tri Kranj.

Proga za pionirke je imela devet vrtic. **REZULTATI EKIPNO:** 1. Kranj 246 točk, 2. Kamna gorica 151, 3. Ljubljana 144, 4. Ravne 122, 5. Planina 117, 6. Jesenice 104, 7. Škofja Loka 68, 8. Homec 59, 9. Litija 16 točk.

Milan Guzelj

USPELA PRIREDITEV »REKREACIJA ZA VAS«

V soboto, 27. februarja, je bila v telovadnici naše osnovne šole na Plavzu zanimiva zabavna-rekreacijska prireditev »rekreacija za vse«, ki jo je pripravila komisija za množično rekreacijo pri ZTKO Jesenice. V desetih rekreacijskih vajah sta se med seboj pomerili dvanaestčlanski ekipi Iskre z Blejske Dobrave in delovne

skupnosti SEO-TKR-NG jeseniške zelezarne. Okrog dvesto gledalcev je spremljalo zanimivo borbo v vseh desetih vajah. Obe ekipi sta bili povsem izenačeni in je zmagovalca odločila šele zadnja vaja »vlečenje vrvice«. Tako je ekipa SEO-TKR-NG slavila z minimalno prednostjo 11:9.

Sicer pa ni bilo pomembno zmagati, temveč sodelovati. Pomembno je tudi, da so nastopile ženske, in sicer povsem enakovredno moškim, kajti v vsaki ekipi je bilo šest žensk in šest moških.

V zabavnem delu programa je nastopil ansambel Safari z Jesenic. Posebno zanimiv je bil nastop Orfove skupine in folklorne skupine iz osnovne šole Gorenjskega odreda iz Žirovnice. Skratka, videli smo zanimivo zabavno življenje, prinesla nekaj novega, svežega. Upajmo, da bo komisija za množično rekreacijo kakšno podobno prireditev pripravila tudi v prihodnje, saj je večina gledalcev in sodelujočih dvorano zapuščala zelo zadovoljna.

B. r.

PRVI SMUČARSKI TEK KRAJEVNIH SKUPNOSTI

Komisija za množično rekreacijo pri ZTKO Jesenice in krajevni skupnosti Hrušica in Plavž so pripravili na izredno dobro pripravljenih stezah pri Zgornjem mostu na Plavzu prvi smučarski tek krajevnih skupnosti.

V izredno lepem vremenu so se na približno 3 km dolgi progi pomerili tekači rekreativci obeh spolov in različnih starosti. Kajti na tem smučarskem teku ni bilo borbe s časom, temveč je bilo potrebno premagati samo progo.

V izjemno prijetnem vzdušju se je na progo spustilo 65 rekreativcev. Iz posameznih KS pa je bilo naslednje število udeležencev: Hrušica 15, Plavž 37, Sava 6, Podmežaklja in Javornik-Koroška Bela 60.

3 in Mojštrana 1. Ob progi se je zbralo tudi precej spremljalcev, ki so z zanimanjem spremljali prireditev. Najmlajša udeleženka je bila stara štiri leta, najstarejši udeleženec pa je imel sedemdeset let.

Tek krajevnih skupnosti bo odsele tradicionalen. Vsi udeleženci so za udeležbo prejeli spominsko značko, ki bo vsako leto drugačne barve. Škoda je le, da se te izvrstno pripravljene prireditve niso udeležili tudi tekači iz ostalih krajevnih skupnosti, saj je znano, da ima smučarski tek veliko privrženecv tudi v Žirovnici, Ratech in Kranjski gori. Organizatorji upajo, da bo prihodnja prireditev še bolj množična.

B. r.

ZALOKARJEVA — ZMAGOVALKA MEMORIALA A. JAKHLA

V Zalogu pri Ljubljani je bil pretekli teden spominski namiznoteniški turnir Adolfa Jakhla za pionirje in pionirke. Nastopilo je 150 pionirjev in 80 pionirk iz vse Slovenije.

ZIMSKI POHOD NA SNEŽNIK

Planinsko društvo Jesenice vabi člane, da se udeležijo zimskega pohoda na Snežnik 14. marca.

Odhod z avtobusom bo ob 5. uri zjutraj, povratek ob 18. uri. Cena izleta: člani 250,00 din, mladinci 100,00 din. Prijave sprejemajo v pisarni PD Jesenice. Število udeležencev je omejeno, zato se prijavit čimprej.

Jeseničani so bili zastopani s petimi pionirji in sedmimi pionirkami. Pomemben uspeh je dosegla Zora Zalokar, ki je osvojila prvo mesto in lep pokal. V zadnjem času ta mlada igralka dosegla uspeh za uspehom. Vprašamo se lahko le, koliko časa bo to še šlo, kajti tekmovalci na svoje stroške, kot je bil primer tudi tokrat in je večkrat prej, je znak, da nekaj ni v redu, saj se na tak način prej ali slej uniči tudi najbolj nadarjeni in perspektivne mlade igralk.

Omeniti moramo tudi uspeh Niše Strazišar, ki je z osvojitvijo drugega mesta v skupini mlajših pionirk dosegla lep uspeh.

Na prvenstvu Slovenije za mladince in mladinke, ki je bilo pred dnevi v Novi Gorici, je pionirka Zora Zalokar osvojila 5. – 8. mesto, izločila pa je nosilko skupine Novakovo.

— MS —

JAVNA ZAHVALA

Ob petdeseti obletnici najine zlate poroke sva z ženo prejela toliko čestitk in daril, domačih in tujih, da se morava javno zahvaliti prav vsem. Za naju, najine otroke, vnuke in pravnuke je bil to resnično praznik, ki se je spremenil v krajevno slavo.

Najprej naj omenim ljubljansko televizijo, ki se je potrudila in prišla snemat v oddaljeni Podkoren in s tem naš praznik spremenila v lepo kulturno prireditev. Zahvaljujemo se vsem pevcem za podoknice in vasovanje ter Angeli Sajovic in sosedu Mariji Grlic za sodelovanje, jahačem in voznikom iz Kranjske gore, z godcem Friderikom Jakljem, za spremstvo in prevoz Kranjska gora – Podkoren in nazaj, kakor tudi »šrangarjem« v Podkorenu in v Kranjski gori.

Na Jesenicah sva bila s svati, sinovi, hčerami, vnuki in pravnuki lepo sprejeta na občini pri predsedniku skupščine občine Jesenice Ivo Arzenšku z nagovorom, sopkom in darilom. Največje presenečenje pa sta nam pripravila Marica Potočnik, predsednica Društva invalidov Jesenice z lepim nagovorom, sopkom in darilom ter folklorna skupina Društva upokojevcev Javornik-Koroška Bela.

Lep sprejem so nam pripravili tudi v Selcih, ženinem rojstnem kraju, kjer sva bila pred petdesetimi leti poročena.

Za nadaljnji potek svatbe se morava zahvaliti Marici Davidovič, upravnici hotela Vitranec v Podkorenu za salon, ki nam ga je odstopila, čeprav je imela precej gostov. Prisrčno se zahvaljujemo folklorni skupini iz Podkorena, godcu Lojzetu Mraku, posebno pa organizatorici Jelici Mertelj za 50 nageljev in ostala darila.

Payla in Vinko Oman
imenu vse družine

RAZSTAVA ROČNIH DEL V DOMU UPOKOJENCEV...

Ženski krožek ročnih del pri Društvu upokojevcev Jesenice vabi na otvoritev razstave ročnih del, ki bo v soboto, 13. marca, ob 18. uri v domu društva upokojevcev Jesenice, Pod gozdom 13.

Razstava bo odprta vsak dan od 9. do 12. in od 15. do 19. ure do vključno nedelje, 21. marca.

Oglejte si to zanimivo razstavo, ki je letos že četrta po vrsti.

...IN PROSLAVA
OB 8. MARCU

Društvo upokojevcev Jesenice obenem vabi članice društva na proslavo ob dnevu žensk, ki bo v ponedeljek, 8. marca, ob 16. uri v domu društva, Pod gozdom 13.

KDO STOJI ZA IGRALCI HK JESENICE?

XXXVI. državno prvenstvo v hokeju na ledu je končano, jeseniški hokejisti pa so dosegli resnično izjemni uspeh; osvojili so dvajseti naslov državnega prvaka, kar smo si vsi iz srca želeli. Kot dolgoletni spremljevalec hokejskih dogodanj po sedemdesetih letih poročanja s hokejskih igrišč jeseniškim hokejistom se posebej izrekam priznanje in jim čestitam, saj je trud, ki ga je vložila tudi moja malenkost ob zmagah, porazih, aferah in krizah različnih generacij jeseniških hokejistov, plačan z izrednim, za naše razmere enkratnim uspehom.

Ni mi žal časa, ki sem ga prebil na mrazu ob jeseniški ledeni plošči in na številnih turnirjih jeseniških hokejistov od leta 1965 dalje, ko so se moji članki o hokeju prvič pojavili v različnih časopisih.

Ponosen sem, da sem ob 30-letnici hokeja v železarskem mestu za aktivnost prejel posebno priznanje HK Jesenice.

Ko takole človek razmišlja, kaj se je vse dogajalo v sedemdesetih letih, koliko lepih, razburljivih in pomembnih tekem je videl, kakšne boleče poraze je doživel, v katerih aferah je moral s svojim pisanjem javnosti povedati, da jeseniškemu hokeju delajo krivico, ugotovi, da bi lahko napisal debelo, zelo zanimivo in razburljivo knjigo.

Ponosen sem tudi, da sem bil sodobnik, prijatelj in velikokrat sopotnik na turnirjih doma in v tujini zlate generacije jeseniškega hokeja, generacije: Felca, Tislerja, F. Smoleja, bratov Jan, Klinarja, Ravnika, Bruna, Valentarja, Kneza, Mlakarja... Trenirali so pod vedrim nebom, velikokrat sami čistili z ledene plošče novozapadli sneg, tudi tako dobre opreme niso imeli, kot jo imajo današnji hokejisti, toda kadarkoli in kjerkoli so se pojavili: v ZR Nemčiji, Švici, Avstriji ali Italiji, so takrat mnogi ime Jesenice izgovarjali z velikim spoštovanjem.

Ko ob dvajseti zvezdici poleti spomin nazaj je resnično veliko lepih trenutkov, spominov, ki jih bo težko pozabiti.

A naj še enkrat zapišem, da dvajseta zvezdica, dvajseti naslov državnega prvaka, za sedanjost generacije jeseniških hokejistov pomeni izreden uspeh in priznanje, vendar tudi veliko obvezo. Predvsem mišlim na hitrejši napredek, kajti hokejisti, kot so: Pretnar, Šuvak, brata Horvat, Hafner, brata Ščep, Klemenc, Bešić, Pajič in seveda ostali, to tudi zmorejo.

Ob slavlju, ravno v osmi številki Železjarja, 25. februarja, ko je bil objavljen moj članek o zaključku XXXVI. prvenstva ter o prihodnosti in perspektivah jeseniškega hokeja, pa sem prebral tudi članek pod naslovom »TOČA« PO KATASTROFI, v katerem se večkrat omenja moje ime.

V sedemdesetih letih sem napisal veliko člankov, poročil in komentarjev in seveda sem morem trditi, da so bili vsi dobri. Trudil sem se, kolikor sta pač dovoljevala čas in moje izkušnje, vendar pa nikoli nisem doživel takšne kritike in žal moram uporabiti besedo, ki jo nerad napišem – podtikovan – kot prav ob največjem uspehu jeseniškega hokeja. Vsaka kritika prizadane, kar je človeško. Če je upravičena, se je potrebno z njo sprijazniti in se ob njej tudi učiti. Toda to, kar so podpisali IGRALCI HK JESENICE, zahteva odgovor.

Če kdo pričakuje, da bom »pral umazano hokejsko perilo«, se je krepko zmotil. Jeseniški hokej in hokejiste tako dobro poznam, da to ne bi bilo fer. Kot članu propagandne komisije HK Jesenice so mi velike in majhne skrivnosti že kako znane.

Za članek »TOČA« PO KATASTROFI mi je bilo takoj jasno, da ga jeseniški hokejisti niso pisali, kar so mi nekateri igralci že ob prvem srečanju z njimi tudi priznali. Nekateri članki niti niso prebrali, nekateri pa so ga brali le površno. No, ne morem mimo dejstva, da se je večina igralcev s člankom, ki ga je v resnici napisal A. K., tudi strinjala. Torej z napisanim so soglašali. Soglašali so, denimo, da po sedemdesetih letih spremljanja in dobrega poznavanja jeseniškega hokeja potiskam jeseniške hokejiste »v mezdni odnos«, da »grozim z združenim delom«, da sem »razdiralec« jeseniškega hokeja, da sem prikazal, kako so po katastrofi v Ljubljani (0:8) »jeseniški navijači obrnili hrbet« svojim hokejistom, da moje pisanje »ni v skladu s kodeksom novinarske etike«, da je moja »kulturna raven nizka«...

Vsak, ki jebral ta članek, mora priznati, da gre za težke besede in obtožbe in če ne pozna stvari, bi lahko mislil, da gre resnično za osebo, ki jeseniškemu hokeju ne želi dobro.

Najprej naj ugotovim, da so navedbe, ki sem jih izluščil, neresnične in se mi neupravičeno pripisujejo. Igralcem skorajda ne zamerim in jim bom ob koncu povedal, kaj mislim o njihovem privoljenju, kajti članek so po pripovedovanju nekaterih prebrali površno. Poleg tega so bili tudi pod vtisom kritike ob katastrofalnem porazu v Ljubljani, ki jih je seveda prizadela. Zamerim pa piscu A. K., da se po daljši odsotnosti iz kluba želi na tak način prikupiti igralcem.

Pisec (z odobravanjem večine igralcev) že na začetku želi opravičiti najhujši poraz jeseniških hokejistov v zadnjih 25 letih državnega prvenstva (v Ljubljani z 0:8), saj besedo katastrofalnega daje v narekovanje. Na začetku tudi navaja, za kar sem mu sila hvaležen, naslov mojega članka devet dni pred tekmo Olimpija-Jesenice PO TOČI ZVONITI BO PREPOZNO, čes, da je bil tendenciozen. Žal se je ob najhujšem porazu Jesenic izkazalo, da sem tak razplet tudi predvideval. Bralci Železjarja so poleg članka PO TOČI ZVONITI BO PREPOZNO že nekajkrat lahko brali opozorila, da v jeseniških vrstah ni vse tako, kot bi moralo biti. V teh opozorilih člankih sem omenjal tudi ime Borisa Svetlina in težave, s katerimi se srečuje. Samo po sebi je bilo umevno, da je kriza očitna in se je ob rezultatu 0:8 tudi izkazala.

Ne spremljam hokeja od včeraj, zato mi je bilo kmalu po 12. decembru in zmagi Jesenic nad Olimpijo (7:4) jasno, da je med jeseniškim hokejisti marsikaj narobe. O tem mi je večkrat tožil tudi Boris Svetlin, ki mi je celo zaupal, da ga igralci vedno manj poslušajo. Ob vsem tem pa še enkrat trdim – to priznavajo tudi nekateri hokejisti in večina jeseniških navijačev – poraz v Ljubljani z 0:8 je KATASTROFA! Zaradi tega je povsem brez smisla z različnimi – sicer resničnimi – navodili – bralcu dopovedovati, da so nekatere stvari v HK Jesenice neurejene in da so botrovali velikemu neuspehu. Z nekaterimi bi se lahko strinjal, vendar pa je za mene poglavitni razlog, da so jeseniške hokejiste po 12. decembru štiri točke prednosti v prvenstvu uspavale in zato svojih obveznosti niso več jemali resno.

Sicer pa je tako: če je kdo pisal o težavah jeseniških hokejistov, o neurejenem statusu, o slabem ledu, o mrzli vodi in pokvarjenih bojljerjih, o pešičih funkcionarjev, ki se vztrajajo, o prehladih in pomanjkanju palic, je to največkrat bil prav Dušan Dragojevič. Če je z zanosom pisal o številnih uspehih jeseniškega hokeja in tudi razumel poraze in neuspehe, je to storil Dušan Dragojevič. Prav tako mi ni potrebno podtikovati nekaterih dejstev, ko so same po sebi umevne, čes, da so večini zmagovalci zelo redki, če sploh obstajajo. Ob tem se vprašam, ali sem to v življenju sploh kdaj trdil? Športom sem se ukvarjal več let, tudi s trenerstvom, zato mi je povsem jasno, da so imeli jeseniški hokejisti v Ljubljani pač slab dan. Toda ta slab dan je bil posledica tudi daljše »krize«.

Ali je sploh potrebno pisati, da tudi prejšnje generacije jeseniških hokejistov niso bile »roboti«, niso vedno zmagovale, niso imele vedno dobrih pogojev in psihosocioloških raziskovanj, vendar v državnem prvenstvu nikdar niso izgubile s takim visokim rezultatom. Naj bo vsakemu jasno. Prepričan sem, da si hokejisti tega poraza niso želeli, verjamem, da so bili utrujeni, vem, da so imeli nekaj težav in mi je povsem jasno, da vedno ne morejo imeti svojega dneva, vendar pa me nihče ne more pripricati – še najmanj pa! A. K., da je 0:8 normalen rezultat, da je opravičljiv, da ni katastrofalni in da nanj ni vplival tudi slab odnos igralcev v drugi polovici sezone. Do 12. decembra, ko so ustvarili štiri točke prednosti, hokejisti Jesenic niso potrebovali nobenega psihosociološkega pristopa in nobenega sociologa, ki je dlje časa odsoten. Slučajno je to namreč prav A. K., pisec članka »TOČA« PO KATASTROFI, ki pa je zapustil vrste jeseniških hokejistov.

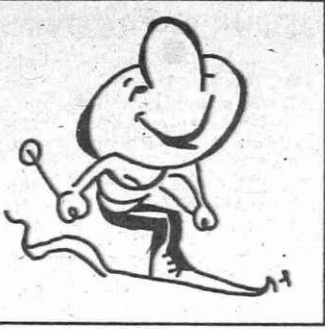
Ob tem ne sprejemam nobenih očitkov, čes, da ne vem, kako pozitivne učinke ima lahko prisotnost strokovnjaka s psihosociološkega področja. Ko sem že pri tem, ne morem mimo dejstva – zaradi jeseniškega hokeja in pešiče funkcionarjev, ki se vztrajajo, da ne bi opozoril na naslednje trditve v članku »TOČA« PO KATASTROFI. Tisti, ki vodite jeseniški hokej, dobro preberite, s čim so se med drugim strinjali »igralci HK Jesenice«. Naj citiram: »Igralci smo ugotovljali, da smo po novem letu drseli v krizo, vendar ni bilo NIKOGAR, ki bi nam z ustreznimi SOCIO-PSIHOLOŠKIM pristopom pomagal najhitreje prebroditi krizno situacijo. Daljša odsotnost SOCIOLOGA, ki nam je bil vedno ob strani S VOJIMI spodbudami, je prispevala k poglobitvi krize in k njeni zakasneli razrešitvi. To celotno breme je tako obviselo na trenerju, ki pa tudi ni imel USTREZNE PODPORE PRI FUNKCIONARJIH.«

Tako torej piše sociolog A. K. v imenu igralcev. Zato je potrebno javno vprašati funkcionarje HK Jesenice, tisto pešičo ljudi, ki se vztrajajo v jeseniškem hokeju. Tovariši funkcionarji, ali vam je kdo povedal in vas seznanil, da bo članek s podpisom IGRALCI HK JESENICE izšel v Železjarju?

Sedaj pa vas dragi funkcionarji HK Jesenice bolj resno sprašujem: ali se še spominjate afera Hafner-Suvak-D. Hrovat? Ali se spominjate, da smo številni (da, tudi Dušan Dragojevič) na treh nervoznih in dolgih sestankih, nekateri pa smo dobili še druge zadolžitve, reševali, kar se je rešiti dalo in nam je uspelo zadevo rešiti v zadnjem trenutku? Ali se spominjate, da ste vsi po vrsti obsojili ravnanje A. K. kot samovoljno in neodgovorno?

Na koncu hokejistov, ki jim ne zamerim, da so se zaradi zadetosti ob kritiki pustili zapeljati in se ne zavedajo, kakšne posledice ima za njih lahko takšno nepremišljeno soglasanje, le naslednje: če ste se že strinjali z navedbo, da je moja kulturna raven nizka, bi bil še kako vesel, če boste vedno z lastnim primerom pokazali, da ste kulturni na igrišču, na cesti, v gostinskem lokalu, če boste spoštovali javni red in mir in da boste vedno dobri in priidni delavci na delovnih mestih, tako kot od vas pričakujemo naša družba. Če boste trenirali in igrali tako disciplinirano in zavzeto ter s takšnim žarom, kot ste v sezoni 1980/81 in v prvi polovici sezone 1981/82 in če boste z lastnim primerom pokazali, da ste pravi športniki, dobri delavci in kulturni državljani, sem trdno prepričan, da vas bo združeno delo jeseniške občine vedno podprlo. Dušan Dragojevič

(Pripis uredništva: Članek »TOČA« PO KATASTROFI je podpisalo 17 oseb v večini s čitljivimi podpisi.)

SMUČARSKI SKOKI

KNAFLJU ZMAGA, GAŠPERINU POKAL

Zadnja tekma v krogu tekmovalcev za pokal Cockta za starejše cicibane je bila v soboto, 20. februarja, na 20-metrski skakalnici v Mostcu. Po pričakovanju se je borba za prvo mesto odvijala med cicibana ekipa Jesenice-Zirovnica. To pot je zmagal Knaflj, Gašperin pa se je s ponesrečenim zadnjim skokom uvrstil »šele« na tretje mesto. Presenetljivo dober je bil še Petek na osmem mestu. S to tekmo so cicibani kot prvi zaključili letošnje tekmovalstvo.

Prvo mesto in pokal Cockta si je s 65 točkami zanesljivo priboril Marjan Gašperin, Tomaž Knaflj pa je v tej razvrstitvi drugi s 56 točkami. Tudi Petek je s svojimi trinajstimi točkami prispeval h končni ekipni zmagi Jesenic oziroma Zirovnice. Tako v letošnji sezoni med najmlajšimi beležimo maksimalen uspeh: poleg omenjenih še naslova regijskega in republiškega prvaka.

Rezultati: 1. Knaflj 205,5 (22, 21), 2. Batistič (Triglav) 202,0 (20,5, 19), 3. Gašperin 199,0 (22, 19,5)... 8. Petek 185,5 (19,5, 20,5), 20. Legat, 25. Modrijan, 53. Bizjak, 55. Kaps in Urh (vs. Jesenice-Zirovnica).

ŠMID ZMAGAL V ADER GASU

Smučarski klub Triglav iz Kranja je izvedel v nedeljo, 28. februarja, tretjo tekmo za pokal »Cockta« za mlajše pionirje. Tudi to pot je zanesljivo zmagal Mojstrančan Šmid iz ekipe Jesenice-Zirovnica. Odlični tretji je bil Marjanovič, od pionirjev pa so se uvrstili še: Košelnik na 17., Kaltenekar, ki je padel, na 35. in Arko na 50. mesto. Sodelovali so še nekateri cicibani, ki so si pridobili pravico nastopa: 17. mesto je delil Gašperin, 28. je bil Petek, 34. Knaflj, 51. Legat in 56. Modrijan med skupno 64 skakalci.

PELJHAN IN DOLAR PRVA MED MLAJŠIMI MLADINCI

Državno prvenstvo za mlajše mladince je bilo prejšnjo nedeljo na 60-metrski skakalnici v Planici. Jeseničana Peljhan in Dolar sta bila ponovno neprelopljiva, saj je naslov državnega prvaka osvojil Grega Peljhan, drugi v državi pa je Tomaž Dolar. Tako ima prvi letos kar dva naslova. Bil je tudi najboljši v državi med starejšimi mladinci.

Teden dni kasneje je v Žireh bilo še republiško prvenstvo za člane. Ponovno je vsem mlajšim dal lekcijo veteran Bogdan Norčič in poleg državnega osvojil še naslov republiškega prvaka. Čeprav niso nastopili štirje reprezentanti, ki so bili na svetovnem prvenstvu, pomeni drugo mesto jeseniškega mladca Tomaža Dolarja izreden uspeh, prava mala senzacija. Dobro se je odrezal tudi Peljhan, ki je pristal na sedmem mestu.

M. G.

ŽELEZAR (ŽIROVNICA): IZOLA 3:0 (14, 3, 10)

Telovadnica osnovne šole Zirovnica, gledalcev 100, sodnika Žižmond (Kranj) in Kobal (Gorje).

Železar: Knežević, Pogačar, Langus, Strnad, Rajgelj, Mežek.

Izola: Mitroševski, Lesjak, Kapej N., Kapej, K., Kuk, Jovič.

Tekmo so domači igralci začeli precej nervozno, tako da so igralci iz Izole povedli kar z 8:2. Ko so igralci Železjarja ušli svoje vrste, so s kvaliteto in borbeno igro v polju in na mreži popolnoma nadigrali goste. V domači ekipi ni bilo slabega igralca, najboljši vtis pa je zapustil Langus. Železjarji so tekmo odigrali samo s šestimi igralci, ker ima Legat nogo v mavcu. Prečeren in Černe pa sta bila službeno zadržana. Izmenko delo polovice igralcev povzroča mnogo težav pri sestavi ekipe in organizaciji treningov.

M. I.

JEKLARJI SO SE POMERILI V VELESALOMU

Komisija za šport in rekreacijo pri izvršnem odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Jeklarna je v ponedeljek v sončnem popoldnevu v rekreacijskem centru na Kresu organizirala prvenstvo jeklarjev v veleslalomu na 250 m dolgi progi. Kljub slabi tekmovalni progi, saj so se že kazale travnate krpe, se je tekmovalna udeležila 29 tekmovalcev, ki so se zagrizeno borili za vsako tisočinko. Da je tekmovalstvo potekalo po predvidenem programu, je treba pohvaliti komisijo in organizatorje tekmovalstva, saj je bilo potrebno progo sprosti popravljati.

Izven konkurence se je tekmovalstva udeležil tudi predsednik poslovnega odbora

SAŠO ROBIČ ZLATO V SLALOMU, ROBERT ŽAN SREBRO V VELESALOMU

KJE SO NAŠI NAJBOLJŠI?

Benedik je na evropskem pokalu v Borovcu v Bolgariji, 3. in 4. marca bo na Zelenici, sledi balkansko prvenstvo na Kopaoniku, nato svetovni pokal v Jasni – CSSR pa Bad Kleinkirchheim, Kranjska gora in finale v San Sitarin.

Klinarijeva in Lavtižar sta odpotovala na svetovno mladinsko prvenstvo v Aurore v Francijo.

Oblik, ki se je uvrstil v reprezentanco za Aurore v slalomu, se je raje oddalil za Borovec, balkansko prvenstvo v Zelenici.

Kunčeva gre na Jahorino, kjer lahko v smuku, ki velja za državno prvenstvo, osvoji medaljo v trojni kombinaciji.

PREGLEDO DOSEŽENIH MEDALJ:

Državna prvenstva:
Člani: bron – slalom Benedik
Mlajši mladinci: srebro – slalom Lavtižar, bron – slalom Žan (pionir).

Slovensko prvenstvo:

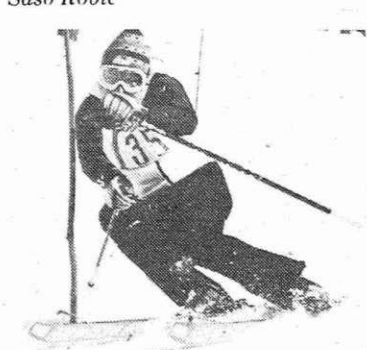
Mlajši mladinci: srebro – slalom Oblak, srebro – slalom Klinarijeva, bron – slalom Kunčeva, bron – veleslalom Klinarijeva, bron – slalom Lavtižar, bron – veleslalom Lavtižar.

Starejši pionirji: zlato – slalom Robič, zlato – veleslalom Robič, srebro – veleslalom Žan.

Mlajši pionirji: zlato – slalom Gosar, zlato – veleslalom Kotnikova, srebro – slalom Kotnikova, srebro – veleslalom Potočnik, bron – veleslalom Gosar, bron – veleslalom Dolžanova. Janez Smitek

Sašo Robič

Robert Žan

BOLJŠI OD TOLMINA

Tolminci že nekaj zadnjih let predstavljajo nepremagljivo oviro za jeseniške košarkarje, ki so v lanskem prvenstvu izgubili z njimi ob srečanju, v Tolminu in na Jesenicah, v letošnjem prvenstvu pa v Tolminu s sedmimi točkami razlike. Tolminci so uspeli sestaviti dobro moštvo. Zanje igra tudi nekaj košarkarjev, ki so igrali prej za Fructal iz Ajdovščine, ko je to moštvo še nastopalo v drugi zvezni ligi. Imajo pa tudi odlične pogoje za delo, saj trenirajo in igrajo v zelo lepi dvorani, ki lahko sprejme skoraj dva tisoč gledalcev.

Začetek tekme na Jesenicah spet ni obetal nič dobrega, saj so gostje povedli s šestimi točkami, nato pa je bil rezultat do sedme minute izenačen. Od sedme do devete minute so Jeseničani uspeli doseči osem točk zapored, Tolminci pa nobene. Vendar kot vedno je dobremu obdobju igre domačih košarkarjev sledilo slabo in Tolminci so v sedemdesetih minutah vodili s točko razlike. Sledila je serija košev iz

lepih akcij domačih in moštvi sta na odmor odšli pri rezultatu 42:33 v korist domačinov.

V drugem polčasu so gostje spet bolje prišli in se približali na samo štiri točke razlike, vendar so Jeseničani do štirinajste minute uspeli povisati razliko na trinajstih točkah. Tolminci se niso predali in so s presingom, napadalno obrambo po vsem igrišču, skušali preneseti domače. Vrednost so sicer uspeli zmanjšati, kaj več pa ne.

S tem porazom so verjetno izpadli iz boja za prvo mesto, Jeseničani pa imajo še vedno možnost napredovanja v prvo slovensko ligo, vendar le pod pogojem, da do konca dobijo vse tekme, kar pa je v tako izenačeni ligi precej težko, saj je preostalo še pet srečanj, od tega samo dve na domačem igrišču.

Po dolgem času je bolje od ostalih igral Željko Matučec, kar je lepa spodbuda njemu in celemu moštvu.

Jesenice: AET Tolmin 69:63 (42:33), dvorana ŽJC, gledalcev 60, sodila sta Sabljic iz Ljubljane in Šilar z Dovga. Za Jeseničane so igrali: Trifković, Novak, Rizvanović, 12. Jelovčan, 8. Subotić, Bergine, 8. Gržetič, 2. Lunder, Božić, 12. Brgant, Matučec 24, Domevček 1.

V naslednjem krogu gostujejo košarkarji Jesenic pri vodilnem Gostolu v Novi Gorici.

PIONIRJI DRUGI

V prejšnji številki Železjarja smo poročali (»Krojitev propozicij«) na kakšen način so kranjski košarkarji osvojili naslov gorenjskih prvakov v tekmovalstvu Pionirski festival '82. Zlate medalje so si delili na osnovi razlike v koših treh moštev, ki so se na koncu tekmovalstva v okviru Gorenjske znašla na vrhu. Propozicije tekmovalstva pa natančno določajo, da se v takem primeru mora odigrati nov turnir, na katerem pa, po dogovoru, lahko odloča razlika v koših.

Jeseničani so se pritožili, sklican je bil sestanek medobčinskih košarkarske zveze Gorenjske, na katerem pa je bilo odločeno, da ostane tako kot je, da je prvak selekcija kranjske občine, v nadaljnjem tekmovalstvu, ki je bilo odigrano že v nedeljo, pa bo Gorenjsko zastopalo moštvo »Gorenjske«, v katerega so izbrali tudi dva košarkarja z Jesenic, in sicer Ivico Gavljaka in Tea Alibegovića.

Za nov turnir tako seveda ni ostalo časa, Jeseničani pa se lahko oddaljijo s srebrnimi medaljami, čeprav imajo s Kranjčani enako število točk in boljšo razliko v koših iz medsebojnih srečanj. Vratni red: 1. Kranj, 2. Jesenice, 3. Škofja Loka, 4. Radovljica, 5. Tržič.

MB

PRVENSTVO VZDRŽEVALCEV V KEGLJANJU NA ASFALTU IN LEDU

V mesecu februarju smo vzdrževalci imeli v okviru TOZD tekmovalstva v kegljanju na asfaltu na kegljišču v Podmežaklju, v začetku meseca marca pa v športni hali še v kegljanju na ledu.

Kegljanja na asfaltu se je udeležilo 48 sodelavcev ter dve sodelavki. Tekmovali smo na 100 lučah, ženske 50 lučev.

REZULTATI:
Moški: 1. Miro Ličof 432 kegljev, 2. Milan Visenjak 413, 3. Rudi Šapek 412, 4. Tomaž Komel 407 (boljše čiščenje) 5. Jani Gregorič 407, 6. Franc Bergelj 402, 7. Milan Jan 395, 8. Franc Ambrožič 389, 9. Zahid Kovacevič 383, 10. Polde Kastelic 382 kegljev.

Ženske: 1. Zvonka Rožić, 2. Marija Babič.

Kegljanja na ledu se je udeležilo 25 moških.

Rezultati: 1. Tomaž Komel 55 točk, 2. Valentin Ferjan 46, 3. Marjan Pintar 43, 4. Alfonz Jakopič 41, 5. Milan Jan 36, 6. Albin Babič 36, 7. Zdravko Grebenšek 34, 8. Jani Gregorič 32, 9. Franc Lončar 31, 10. Franjo Kuželjka 30 točk.

M. I.

MEDNARODNO SANKAŠKO TEKMOVANJE ZA POKAL JESENIC

Sankaški klub Jesenice bo v nedeljo, 7. marca, na progi v Podmežaklju izvedel 27. tradicionalno sankaško tekmovalstvo na naravnih progah za prehodni pokal mesta Jesenic. Štart tekmovalstva bo ob 8. uri, in sicer bosta najprej dva teka enosredov, nato pa se en tek dvosredov. Tekmovalstvo bo potekalo na sankaški progi, ki se imenuje Mežaklja: dolga je 790 metrov, ima 14 zavojev in 14 odstotni padeč.

Najboljša ekipa bo prejela prehodni pokal, prvi trije posamezniki pa častna priznanja. Organizatorji bodo podelili tudi pokal za najboljši čas na progi.

Razglasitev rezultatov bo po končanem tekmovalstvu v hotelu Pošta na Jesenicah.

Prijave za tekmovalstvo sprejemamo še do petka, 5. marca, do 14. ure in v soboto uro pred zbiranjem, ki bo ob 17. uri v sejni sobi športnega društva Jesenice.

J. R.

Vojka Mihelič